

รายงานการวิจัย ฉบับที่ 122

ประสิทธิผลของการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
แก่ผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2

คณะทำงาน

รองศาสตราจารย์งามตา วนินทานนท์

อาจารย์ ดร. นำชัย สุภฤกษ์ชัยสกุล

อาจารย์ทัศนากา ทองภักดี

อาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์

2552

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จาก

โครงการพัฒนาครอบครัวเข้มแข็งและเยาวชนคุณภาพด้วยเครือข่ายครอบครัว – โรงเรียน

ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดนครนายก [บก.17]

2552

คำนำ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ได้รับงบประมาณแผ่นดินให้ดำเนินโครงการบริการวิชาการ ชื่อ “โครงการพัฒนาครอบครัวเข้มแข็งและเยาวชนคุณภาพด้วยเครือข่ายครอบครัว-โรงเรียน ในเขต กรุงเทพมหานครและจังหวัดนครนายก” ซึ่งโครงการ “การพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แก่ผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2” ที่รองศาสตราจารย์งามตา วณิชานนท์ เป็นหัวหน้าโครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการใหญ่ดังกล่าว โครงการพัฒนาจิตลักษณะฯ นี้เป็นการนำองค์ความรู้จากการวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวมาเป็นพื้นฐาน ในการให้บริการแก่มารดาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาให้มารดามีคุณลักษณะที่ดีที่เอื้อต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร อย่างเหมาะสม และให้ความรู้พร้อมการพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตร ทั้งนี้เพื่อผลที่ดีเรื่องนิสัยรักการเรียนจะเกิดในเด็ก เมื่อดำเนินการพัฒนาแล้ว คณะทำงานยังมีการประเมินผลการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จึงทำให้เป็นการดำเนินการอย่างครบวงจร ที่เริ่มจากงานวิจัย นำประโยชน์จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ และ วิจัยประเมินผลการนำไปใช้ เพื่อผลดังกล่าวสามารถนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางและสามารถนำไปวิจัย ในวงกว้างหรือกับกลุ่มตัวอย่างอื่นต่อไปอีกได้

ทางโครงการพัฒนาครอบครัวเข้มแข็งฯขอขอบคุณ และขอชื่นชม รองศาสตราจารย์งามตา วณิชานนท์ และคณะ ที่ให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ยิ่งทั้งในเชิงปฏิบัติและในเชิงวิชาการด้วยความ เอาใจใส่และความอดุสาหะ และขอขอบคุณ โรงเรียนวัดพัฒนารุณสุนทรภิราม ที่ช่วยส่งเสริมจนการบริการนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี

หัวหน้าโครงการบริการวิชาการ

9 มีนาคม 2552

ประกาศคุณูปการ

ผลงานการพัฒนาผู้ปกครองในโครงการ “พัฒนาจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2” นี้ เป็นโครงการรองลำดับที่ 3 ภายใต้โครงการหลัก “การพัฒนาครอบครัวเข้มแข็งและเยาวชนคุณภาพด้วยเครือข่ายครอบครัว – โรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดนครนายก” (โครงการ บก. 17) สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือ ร่วมมือจากหน่วยงานและบุคลากรหลายฝ่าย คณะทำงานขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ที่ให้ความอนุเคราะห์จัดสรรงบประมาณปี พ.ศ. 2551 แก่โครงการพัฒนานี้ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิลาศลักษณ์ ชวัลลภ ประธานโครงการหลัก ที่กรุณาให้คำปรึกษาที่มีคุณค่าในการดำเนินงาน ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อรพินท์ ชูชม ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนการทำงาน ขอขอบคุณอดีตผู้อำนวยการ อาจารย์พวงทอง พิมพะวัฒน์ รองผู้อำนวยการ อาจารย์อัครเดช อาจผักปัง โรงเรียนวัดทัศนารุณสุนทริการาม เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ที่กรุณาเอื้อเฟื้อสถานที่ในการจัดประชุมอบรมผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ขอขอบคุณอาจารย์ศิริพร คล้ายชม ที่ช่วยเป็นผู้ประสานงานโครงการที่เข้มแข็ง ขอขอบคุณอาจารย์วุฒินันท์ ร่วมรักษ์ อาจารย์กัญจิรา ชาญวิทยา อาจารย์พิศดารภรณ์ เสนาบุรณ์ คุณจรินทร์ วิทยาพงศ์ ที่กรุณารับเป็นวิทยากรในกิจกรรมควบคุม ตลอดจนคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนอีกหลายท่าน ที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกงานประชุมอบรมผู้ปกครองของนักเรียนดำเนินไปด้วยดี และประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ ขอขอบใจนิสิตระดับปริญญาโทของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ นางสาววันวิสา สิริระศาสตร์ ที่สละเวลาช่วยทำงานหลายด้าน และขอบใจนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ รุ่นที่ 7 ที่ช่วยสัมภาษณ์ผู้ปกครองในวันลงทะเบียนสมัครเข้ารับการอบรม สุดท้าย งานในโครงการนี้คงจะสำเร็จลงอย่างราบรื่นไม่ได้ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือร่วมมือจากนางสาวศิรินันท์ แสงสิงห์ เจ้าหน้าที่ประสานโครงการพัฒนาหลักๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกคนของสำนักงานเลขาธิการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

คณะทำงาน

กุมภาพันธ์ 2552

บทคัดย่อ

การพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้าง นิสัยรักการเรียนรู้ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2

โดย

รองศาสตราจารย์งามตา วนินทานนท์

อาจารย์ ดร. นำชัย สุภฤกษ์ชัยสกุล

อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี

อาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2552

โครงการพัฒนานี้ มุ่งนำองค์ความรู้ทางจิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ลงสู่การประยุกต์ใช้ในการอบรมเพื่อพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม แก่ผู้ปกครองของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มผู้ปกครองที่ทำการฝึกอบรมมีจำนวน 38 คน ส่วนใหญ่เป็นมารดาของนักเรียน (63 %) อายุเฉลี่ย 38.6 ปี คัดเลือกจากครอบครัวที่อยู่ในสถานะเสี่ยงจากการรายงานของนักเรียนในแบบวัดที่เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพครอบครัวไทย กิจกรรมพัฒนาประกอบด้วย ชุดฝึกอบรมพัฒนาจิตด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ชุดพัฒนาความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และชุดพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม รวม 3 ชุด มีการประเมินผลการพัฒนา 2 ระยะ ระยะแรก วัดทันทีหลังสิ้นสุดการอบรมและระยะที่สอง วัดติดตามผลหลังการอบรม 1 เดือนผ่านไป และมีการวัดการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองด้วย พบผลที่สำคัญดังนี้ 1) ในการวัดระยะแรก พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มที่เข้ารับการอบรม (กลุ่มทดลอง) มีความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นและความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม ในปริมาณที่มากกว่าจากผู้ปกครองที่ไม่ได้รับการอบรม (กลุ่มควบคุม) อย่างชัดเจน แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างชัดเจน ในด้านพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กระหว่างกลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับกับที่ไม่ได้รับ ในการวัดระยะที่สอง 2) พบว่า ถ้าผู้ปกครองได้รับการพัฒนาจิตใจ 3 ด้าน (โดยเฉพาะความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม) จากการฝึกอบรมครั้งนี้ มากเท่าใด ก็จะมีพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และให้การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนมากเท่านั้น กล่าวได้ว่า ชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และชุดพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม มีประสิทธิผลอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามการเพิ่มจำนวนกิจกรรมในการพัฒนา และจำนวนเวลาที่ใช้ในการพัฒนาเป็นเรื่องที่ควรได้รับการพิจารณาในการนำชุดฝึกอบรมเหล่านี้ไปใช้ในครั้งต่อไป เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการพัฒนาให้ยั่งยืนถึงระดับที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมด้วย

The effect of psychological and child-rearing skill development training on appropriate parental child-rearing practices and children's perception of academic support

Ngamta Vanindananda

Numchai Suppareakchaisakul

Tasana Thongpukdee

Usa Srijindarat

Behavioural Science Research Institute,
Srinakharinwirot University, Bangkok

2009

This present experiment examined 38 participants, the parents of grade 4-5 students in at-risk families in Bangkok. The mean age was 38.6 years. The objects of the investigation were the psychological characteristics (internal locus of control and the understanding of child psychological development) and training for the development of child-rearing skills (love orientation and reasoning orientation approach) that might effect child-rearing practices and the children's perception of academic support from parents. The results indicate that both the basic understanding of child psychological development and the intention of appropriate child rearing practices in the experimental group were significantly higher than in the control group, these parents having more focus on love and reasoning-based rearing practices toward their children than parents who did not practise the programme conducted in this experiment. And children could also perceive the academic support from parents, according to their reporting of whether parent-child relationship behaviour changed over the 1-month parent education programme. The findings provide tentative support for the conclusion that the internal locus of control alone could not explain such behavioural change. The implications of the programme are that positive change in parental behavior may be achieved by increasing provision for more intensive training to develop parental psychological characteristics and child- rearing skills.

สารบัญ

คำนำ

ประกาศคุณูปการ

บทคัดย่อ

Abstract

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ที่มาและความจำเป็นในการพัฒนา	1
	วัตถุประสงค์ในการพัฒนา	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการพัฒนา	3
	ขอบเขตในการพัฒนา	3
2	การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
	การอบรมเลี้ยงดูเด็กกับการพัฒนาบุคคล	5
	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน	6
	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์	7
	แนวในการเสริมสร้างทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุน	
	และแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์	10
	ความสำคัญของลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตนต่อการพัฒนาบุคคล	11
	จุดกำเนิดของความเชื่ออำนาจภายในตน	11
	แนวทางการแก้ปัญหาความเร้นแค้นทางสังคมและจิตใจ	14
	ผลงานวิจัยความเกี่ยวข้องระหว่างความเชื่ออำนาจภายในตนกับ	
	พฤติกรรมของมารดา และประสิทธิผลของการฝึกอบรมความเชื่อ	
	อำนาจภายในตนกับผู้ใหญ่	15

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
กิจกรรมการฝึกความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	18
ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น กับพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	19
แนวทางในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นแก่ผู้ปกครอง	22
สาเหตุสมทบด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง	22
สุขภาพจิตกับพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมของผู้ปกครอง	22
เจตคติต่อเด็กกับพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม	24
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส กับพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก	26
3 วิธีการพัฒนา	30
กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา	30
การจัดกิจกรรมฝึกอบรม	33
เครื่องมือวัดตัวแปร	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการพัฒนา	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ผลการเปรียบเทียบจิตลักษณะและความพร้อมกระทำของผู้ปกครอง 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มเข้าอบรมพัฒนา (กลุ่มทดลอง) กับกลุ่มที่ไม่ได้รับ (กลุ่มควบคุม) วัดทันทีหลังอบรม	48
ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบและพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนรวม 3 ด้าน ระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ติดตามผลหลังการอบรมแล้ว 1 เดือน	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ผลการใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะรวม 3 ด้าน ที่วัดทันทีหลังการ อบรม เพื่อทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 ด้าน ที่ละด้าน ซึ่งวัดติดตามผล 1 เดือน	53
ผลการวิเคราะห์ปริมาณการทำนายตัวแปรการรับรู้ของเด็ก 2 ด้าน ด้วยตัวแปรทำนายจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปกครอง รวม 6 ตัวแปร	57
5 สรุป และอภิปรายผล	60
สรุปผลการพัฒนาและอภิปรายผล	61
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานพัฒนาครั้งนี้	66
ข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อไป	67
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. 1. ชุดอบรมผู้ปกครอง “เด็กดี เก่ง และมีความสุขได้ด้วยฝีมือ ผู้ปกครอง”	72
2. เครื่องมือวัดที่ใช้ในการประเมินผลการพัฒนา	
3. ประมวลภาพกิจกรรมของโครงการพัฒนาฯ	
ภาคผนวก ข. การวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียด	118

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สาเหตุและผลในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสภาพเร่ร่อน	13
2 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่าง บิดากับมารดา สูง กลาง และต่ำ และมาตรการที่ควรดำเนินการ	31
3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุนมาก สูง กลาง และต่ำ และมาตรการที่ควรดำเนินการ	31
4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่าอารมณ์ สูง กลาง และต่ำ และมาตรการที่ควรดำเนินการ	31
5 แบบแผนการฝึกอบรมจิตลักษณะและทักษะแก่ผู้ปกครอง	32
6 การหาคุณภาพเครื่องมือวัดที่ใช้ในงานวิจัย	42
7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของ บุคคลวัยรุ่นของผู้ปกครองพิจารณาตามกลุ่มผู้ปกครอง(ผู้ที่เข้าอบรมจิต และทักษะกับผู้ที่ไม่เข้าอบรม) เมื่อคะแนนสุขภาพจิตมีค่าคงที่	49
8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความเชื่ออำนาจภายในตน ของผู้ปกครอง พิจารณาตามกลุ่มผู้ปกครอง (ผู้ที่เข้าอบรมจิตและทักษะ กับผู้ที่ไม่ได้เข้าอบรม) เมื่อคะแนนสุขภาพจิตและความสัมพันธ์ระหว่างคู่ สมรสมีค่าคงที่	50
9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดู เด็กอย่างเหมาะสมของผู้ปกครอง พิจารณาตามกลุ่มผู้ปกครอง (ผู้ที่เข้า อบรมจิตและทักษะกับผู้ที่ไม่เข้าอบรม) เมื่อคะแนนสุขภาพจิตมีค่าคงที่	51
10 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ด้วยตัว ทำนายกลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มทดลอง 18 คน	53
11 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก ด้วยตัวทำนายกลุ่ม จิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มควบคุม 14 คน	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่า อารมณ์ด้วยตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการ อบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มทดลอง 18 คน	55
13	ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่า อารมณ์ ด้วยตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลัง การอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มควบคุม 14 คน	55
14	ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน ด้วยตัวทำนาย กลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มทดลอง 18 คน	56
15	ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน ด้วยตัวทำนาย กลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มควบคุม 14 คน	56
16	ปริมาณการทำนายการรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการ อบรมเลี้ยงดู ด้วยตัวทำนายจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปกครอง รวม 6 ตัวแปร ในกลุ่มผู้ปกครองและเด็กนักเรียน รวม 32 คู่	57
17	ปริมาณการทำนายการรับรู้สนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง ด้วยตัว ทำนายจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปกครอง รวม 6 ตัวแปร ในกลุ่ม ผู้ปกครองและเด็กนักเรียน รวม 32 คู่	58

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการพัฒนาและประเมินผลครั้งนี้	29

บทคัดย่อ

การพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้าง
นิสัยรักการเรียนรู้ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2

โดย

รองศาสตราจารย์งามดา วนินทานนท์

อาจารย์ ดร. นาชัย สุภฤกษ์ชัยสกุล

อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี

อาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์

2552

โครงการพัฒนานี้ มุ่งนำองค์ความรู้ทางจิตวิทยาพฤติกรรมศาสตร์ลงสู่การประยุกต์ใช้ในการอบรมเพื่อพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม แก่ผู้ปกครองของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มผู้ปกครองที่ทำการฝึกอบรมมีจำนวน 38 คน ส่วนใหญ่เป็นมารดาของนักเรียน (63%) อายุเฉลี่ย 38.6 ปี คัดเลือกจากครอบครัวที่อยู่ในสถานะเสี่ยงจากการรายงานของนักเรียนในแบบวัดที่เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพครอบครัวไทย กิจกรรมพัฒนาประกอบด้วย ชุดฝึกอบรมพัฒนาจิตด้านความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ชุดพัฒนาความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และชุดพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม รวม 3 ชุด มีการประเมินผลการพัฒนา 2 ระยะ ระยะแรก วัดทันทีหลังสิ้นสุดการอบรม และระยะที่สอง วัดติดตามผลหลังการอบรม 1 เดือนผ่านไป และมีการวัดการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองด้วย พบผลที่สำคัญดังนี้ 1) ในการวัดระยะแรก พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มที่เข้ารับการอบรม (กลุ่มทดลอง) มีความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นและความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม ในปริมาณมากกว่าจากผู้ปกครองที่ไม่ได้รับการอบรม (กลุ่มควบคุม) อย่างชัดเจน แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างชัดเจนในด้านพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กระหว่างกลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับกับที่ไม่ได้รับการอบรม ในการวัดระยะที่สอง ซึ่งเป็นการวัดติดตามผลหลังอบรม 1 เดือน 2) พบว่า ถ้าผู้ปกครองได้รับการพัฒนาจิตใจ 3 ด้าน (โดยเฉพาะความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม) จากการฝึกอบรมครั้งนี้ มากเท่าใด ก็จะมีพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และให้การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนมากเท่านั้น กล่าวได้ว่า ชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และชุดพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม มีประสิทธิผลอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม การเพิ่มจำนวนกิจกรรมในการพัฒนาและจำนวนเวลาที่ใช้ในการพัฒนาเป็นเรื่องที่ควรได้รับการพิจารณาในการนำชุดฝึกอบรมเหล่านี้ไปใช้ในครั้งต่อไป เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการพัฒนาให้ยั่งยืนถึงระดับที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความจำเป็นในการพัฒนา

ครอบครัวจัดเป็นหน่วยทางสังคมหน่วยแรกในชีวิตของบุคคลและทรงอิทธิพลในการปลูกฝังถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมแก่เด็กที่ถือกำเนิดในครอบครัวนั้น ๆ อาจกล่าวได้ว่าครอบครัวเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการสร้างและพัฒนาคุณภาพของประชากรให้แก่ประเทศชาติ นักจิตวิทยาอาวูโส (Triandis & Triandis, 1968 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2528 และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2546) ต่างเห็นพ้องกันว่า การพัฒนาคุณภาพของประชาชนเพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญอย่างยั่งยืนต้องพัฒนาบุคลิกภาพ (ทั้งจิตใจภายในและพฤติกรรมที่แสดงออกมาภายนอก) เป็นสำคัญ และจะพัฒนาได้อย่างไร มีประสิทธิภาพสูง ต้องเริ่มต้นที่การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว ดังนั้นการพัฒนาบิดามารดาให้ใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเด็ก จึงเป็นเรื่องจำเป็น จัดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่ต้องดำเนินการควบคู่กับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจและสังคมด้านอื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพคนถูกระบุให้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการเสริมสร้างฐานรากทางสังคมให้เข้มแข็งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนฯ ฉบับที่ 8, 9 และ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ออนไลน์)

พบหลักฐานจากผลงานวิจัยกับนักเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาว่า นักเรียนผู้ซึ่งรายงานว่าได้รับการปลูกฝังอบรมอย่างเหมาะสมจากบิดามารดาของตน เช่น รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสุนนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมน่าปรารถนาหลายด้านในปริมาณมาก เช่น พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวและในโรงเรียน (สุภาสิณี นุ่มเนียม, 2546) พฤติกรรมรักษาสัตว์ของนักเรียนชาย (สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร, 2546) พฤติกรรมลดปริมาณขยะ (ลินดา สุวรรณดี, 2544) พฤติกรรมออมเงิน (รสนันท์ ณ นคร, 2550) และพฤติกรรมคบเพื่อนอย่างเหมาะสม (นิศากร สนามเขต, 2550) เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาไทยในการปลูกฝังอบรมบุตรวัยรุ่นทั้งชายและหญิง มักพบโดยทั่วไปว่า ผู้เป็นมารดา คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ด้านนี้อย่างเด่นชัดกว่าผู้เป็นบิดา ตัวอย่างเช่น พบในงานวิจัยของ งามตา วนินทานนท์ (2536) ว่า เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธศาสนาของผู้ใหญ่ 545 คน พิจารณาตามสถานภาพการเป็นบิดามารดา พบว่า ผู้เป็นมารดามีปริมาณการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธศาสนามากกว่าผู้เป็นบิดาอย่างเชื่อมั่นได้ทางสถิติ และจากการวิจัยครอบครัวไทยในระยะต่อมา งามตา วนินทานนท์ และคณะ (2545) ก็พบผลอีกว่า มารดากับบุตรวัยรุ่นทั้งสองเพศ

รายงานเกี่ยวกับคุณภาพความสัมพันธ์ในครอบครัวได้สอดคล้องกันมากกว่าบิดากับบุตรวัยรุ่น จากหลักฐานดังกล่าว แสดงว่ามารดามีบทบาทมากกว่าบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและมารดาน่าจะสื่อสารกับบุตรชายหญิงได้ดีกว่าบิดาด้วย ดังนั้นการฝึกอบรมมารดาเพื่อพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างเสริมลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่พึงประสงค์แก่บุตรที่มีอายุย่างเข้าสู่วัยรุ่นจึงนับเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

ทำไมมารดาไทยจำนวนหนึ่งจึงให้การปลูกฝังอบรมบุตรไม่เหมาะสม มีหลักฐานการวิจัยกับมารดาไทยอย่างน้อย 3 เรื่อง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2528; งามตา วนิทานนท์. 2536; งามตา วนิทานนท์ และคณะ. 2545) รวมจำนวนมารดาที่ถูกศึกษาประมาณ 2,000 คน พบผลชัดเจนว่า มารดาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างไม่เหมาะสม คือ มารดาที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) มารดาที่ขาดความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและวัยรุ่นที่ต้องการ 2) มารดาที่มีความเชื่อน้อยกว่าตนสามารถอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เป็นคนดีและเก่งได้ด้วยฝีมือตนเอง 3) มารดาที่มีสุขภาพจิตไม่ดี มีความวิตกกังวลสูงหรือต่ำ ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ รวมทั้งมีความรู้สึกไม่เป็นส่วนตัวในบ้านมาก 4) มารดาที่มีความสัมพันธ์กับสามีไม่ราบรื่นเท่าที่ควร 5) มารดาที่มีเจตคติที่ดีต่อบุตรน้อย และ 6) มารดาที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตรน้อย ดังนั้นในการฝึกอบรมเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสมแก่มารดา จำเป็นต้องมีการพัฒนาปัจจัยด้านจิตใจและพฤติกรรมของมารดาบางด้านควบคู่ไปด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เช่น ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุตรและเชื่อว่าตนสามารถเลี้ยงดูบุตรให้เป็นคนดีและเก่งได้ด้วยตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังควรศึกษาปัจจัยจิตลักษณะของมารดาและสถานการณ์ปัจจุบันในครอบครัวด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งอิทธิพลร่วมกับปริมาณและคุณภาพในการฝึกอบรม ต่อพฤติกรรมการอบรมบุตรของมารดาและพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของบุตร ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายในการประเมินผลการฝึกอบรมมารดา พบหลักฐานจากงานวิจัยของ วรวรรณ อัสวกุล (2551) ว่าปัจจัยด้านจิตลักษณะของมารดา (เช่น สุขภาพจิต เจตคติต่อบุตร) และสถานการณ์ในครอบครัวบางด้าน (เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างมารดากับบิดา การรับรู้การสนับสนุนของสามีในการดูแลบุตร) จัดเป็นปัจจัยที่นักพัฒนาควรคำนึงในการฝึกอบรมทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสมแก่มารดา เนื่องจากอาจส่งผลร่วมกับการฝึกอบรมต่อลักษณะจิตใจและพฤติกรรมของมารดาได้

ดังนั้น คณะทำงานจึงมุ่งที่จะฝึกอบรมผู้ปกครอง โดยเฉพาะมารดาของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะที่จำเป็นพร้อมๆ กับให้ความรู้และทักษะในการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสม ก่อให้เกิดผลดีต่อจิตใจและพฤติกรรมของบุตร เป็นการสร้างเสริมครอบครัวคุณภาพและสังคมโดยรวม

วัตถุประสงค์ในการพัฒนา

1. กำหนดผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมาย ผู้ซึ่งมีคะแนนทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมน้อย
2. ดำเนินการพัฒนาผู้ปกครองตามคู่มือฝึกอบรมเพื่อให้สามารถปลูกฝังอบรมเด็กด้วยวิธีการที่เหมาะสม อันจะส่งผลดีต่อพฤติกรรมรักการเรียนของเด็ก
3. วิจัยประเมินผลการพัฒนาตามข้อ 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการพัฒนา

1. เกิดเครือข่ายหน่วยงานระดับมหาวิทยาลัย โรงเรียน และชุมชน ร่วมมือกันจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพครอบครัวในชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร
2. คณาจารย์และนิสิตได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและรับประสบการณ์ตรงในการจัดกิจกรรมพัฒนาประชาชนกลุ่มรากแก้ว
3. เป็นการนำต้นแบบชุดฝึกอบรมและเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นด้วยวิชาการทางจิตวิทยาพฤติกรรมศาสตร์ลงสู่การพิสูจน์ผลลัพธ์ของการพัฒนานักเรียนที่จะนำไปใช้พัฒนาคุณภาพครอบครัวไทยในวงกว้างต่อไป

ขอบเขตในการพัฒนา

1. กลุ่มตัวอย่างที่พัฒนา คือ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร รวม 38 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแปรอิสระจัดกระทำ มี 3 ตัวแปร คือ 1) จิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และ 3) ทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม แต่ละตัวแปร ประกอบด้วย กิจกรรมจำนวนหนึ่งซึ่งถูกออกแบบตามหลักวิชาการด้านจิตวิทยาพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปกครองตามเป้าหมาย
 - 2.2 ตัวแปรอิสระสมทบ (ลักษณะตามธรรมชาติภายในและ/หรือภายนอกตัวผู้ปกครองที่คาดว่าจะมีส่วนร่วมกับลักษณะที่เกิดจากการฝึกอบรมพัฒนา อาจส่งผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้ปกครองได้) มี 3 ตัวแปร คือ สุขภาพจิต เจตคติที่ดีต่อเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส

2.3 ตัวแปรตาม มี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวแปรตามที่วัดผู้ปกครองทันทีหลังการฝึกอบรม ได้แก่ ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และปริมาณความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม 2) กลุ่มตัวแปรที่วัดผู้ปกครองหลังการฝึกอบรม 1 เดือน ได้แก่ ปริมาณการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน และ 3) กลุ่มตัวแปรที่วัดนักเรียนผู้เป็นเด็กในปกครอง มี 2 ตัวแปร คือ การรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู และการรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง

บทที่ 2

การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การอบรมเลี้ยงดูเด็กกับการพัฒนาบุคคล

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การพัฒนาเศรษฐกิจไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงินลงทุนและทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรผู้ที่จะจัดการกับเงินทุนและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เป็นหลัก ลักษณะที่สำคัญของประชาชนคือ บุคลิกภาพและเจตคติ มีงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาหลายเรื่องพบว่า บุคลิกภาพบางประการของประชาชนอาจขัดขวางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพคนเพื่อพัฒนาประเทศจึงควรมุ่งที่การพัฒนาบุคลิกภาพและเจตคติเป็นสำคัญ นักจิตวิทยาและนักพฤติกรรมศาสตร์อาวูโต (Triandis & Triandis, 1968 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2546) ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า **วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก** เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใดที่จะให้ผลในทางเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่น่าปรารถนา คงไม่ใช่เพียงการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันกับเด็ก เช่น สอนแปรงฟัน อาบน้ำ จัดหาอาหาร สอนการบ้านหรือพาเด็กไปโรงเรียน แต่ต้องเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งถ้าบิดามารดาสามารถปฏิบัติต่อเด็กได้มากทั้งปริมาณและคุณภาพ ก็ย่อมเอื้อต่อการพัฒนาลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ดีงามของเด็กอย่างมาก

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ผู้ใกล้ชิดติดต่อดูแลความหมายกับเด็กด้วยการให้รางวัลลงโทษ หรือควบคุมเด็กทางวาจา เช่น พูดชมเชย ตักเตือน หรือติเตียน ทางการกระทำ เช่น ให้รางวัลเป็นวัตถุสิ่งของ การสัมผัสอย่างอ่อนโยนหรือการเขียนตี และการติดต่อสัมพันธ์กับเด็กอย่างใกล้ชิด ซึ่งเด็กจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้ใหญ่โดยตรง ตลอดจนได้รับแบบอย่างจากการสังเกตการกระทำของผู้ใหญ่ด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2528)

ในทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson, 1968 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2528) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ถ้าเด็กทารกได้รับความสุข ความพอใจจากการดูแลอย่างใกล้ชิดของบิดามารดา เมื่อโตขึ้นจะแผ่ขยายความรู้สึกใคร่ไถ่ถามใจนี้ไปยังผู้อื่น และสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ จะทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของนักจิตวิทยาพัฒนาการคนสำคัญกลุ่มหนึ่ง (Sears, Maccoby & Levin, 1957 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2528) ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากเป็นการให้ในสิ่งที่บุตรต้องการทั้งสิ้น ฉะนั้น บิดามารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยวิธีนี้จึงเป็นผู้ที่บุตรรักและบุตรเห็นความสำคัญของบิดามารดา ซึ่งจะทำให้บุตรยอมรับการอบรมสั่งสอนต่างๆ ของบิดามารดาได้โดยง่าย และยอมรับบิดามารดาเป็นแบบอย่างโดยไม่รู้ตัว ส่วน

การที่บิดามารดาใช้เหตุผลกับบุตรนั้นเกี่ยวข้องกับการที่บุตรจะสามารถต้านทานสิ่งชั่วใจ และเมื่อทำผิดแล้วบุตรจะรู้สึกอายและยอมรับผิด (Hoffman, 1963 ; Becker, 1964 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2528)

จากการประมวลและสังเคราะห์ผลวิจัยการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ข้อสรุปว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่สร้างเสริมให้เด็กและเยาวชนไทย มีลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่น่าปรารถนา คือ การได้รับการอบรมเลี้ยงดู 2 รูปแบบ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ (คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการศึกษาและอบรม. 2526 ; สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. 2533) นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาโดยให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ ให้การสนับสนุน มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก มีความเสมอต้นเสมอปลาย และมีความชัดเจนต่อการให้รางวัลต่อพฤติกรรมที่ต้องการส่งเสริมและการลงโทษต่อพฤติกรรมที่ต้องการระงับ เป็นวิธีการสำคัญที่ส่งผลทางบวกต่อการสร้างเสริมลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมอันดีงามให้แก่เด็กและเยาวชนไทย (คชภู โยเหลา. 2535)

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงหลักการและวิธีปฏิบัติของบิดามารดา ในการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ รวมทั้งวิธีการประเมินผลการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบนี้ด้วย

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ประกอบด้วยหลักการและวิธีปฏิบัติ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) แสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่รักและหวังดีต่อเด็ก (แสดงให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่ตั้งใจที่จะอบรมเด็กให้เป็นคนดีเพื่อตัวของตัวเอง ไม่ใช่เพื่อผู้ใหญ่หรือครอบครัว)
- 2) ทำตัวใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก (ใช้เวลาอยู่กับเด็ก เช่น ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ด้วยกัน ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน)
- 3) ให้การเอาใจใส่เด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก (เช่น สอบถามทุกข์สุข ถามถึงเหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้นกับเด็ก รู้เกี่ยวกับเพื่อนของเด็ก กิจกรรมของเด็ก) และ
- 4) เป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ (เช่น ให้คำแนะนำปรึกษา ปล่อยใจ ให้กำลังใจเวลาเด็กมีปัญหา มีทุกข์ร้อน เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล ไม่บังคับฝืนใจ)

ผู้ใหญ่ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยวิธีการดังกล่าวได้มากเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพจิตดีและมีความเป็นประชาธิปไตยสูง ปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้แก่เด็ก สามารถประเมินได้ด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า (Summated Rating Scales) จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน คะแนนสูง แสดงว่า บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนมาก ด้านคุณภาพของแบบวัดนี้พบว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงทุกข้อ (ค่าสูงสุดคือ 9.73 ต่ำสุดคือ 3.53) แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทางสถิติ เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มบิดามารดาในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (โดยใช้คำตอบของผู้ปกครองจำนวน 120 คน) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .70 (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2528) ระยะหลัง

ได้นำไปใช้กับบิดามารดาในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลอีก 545 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .69 (งามตา วนิทานนท์. 2536) ต่อมาได้มีการปรับปรุงแบบวัดดังกล่าว โดยเพิ่มจำนวนข้อคำถามเป็น 15 ข้อ และนำไปทดลองใช้กับมารดา จำนวน 85 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ Item Total Correlation ระหว่าง .36 ถึง .57 และแบบวัดมีความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .83 (งามตา วนิทานนท์. 2551)

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ประกอบด้วยหลักการและวิธีปฏิบัติ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) ใช้พระคุณมากกว่าใช้พระเดชกับเด็ก (เน้นการให้รางวัล สนับสนุน แสดงความพอใจ เมื่อเด็กทำความดี (เจตนาดี) มากกว่าการลงโทษเมื่อเด็กทำผิด โดยลงโทษเท่าที่จำเป็นและทำให้น้อย) 2) ให้รางวัลอย่างเหมาะสม (เมื่อเด็กทำดี มีเจตนาดี ก็ให้รางวัล ชมเชยอย่างเหมาะสมกับปริมาณความดี เหมาะสมกับเวลา และเป็นรางวัลที่ตรงกับระดับพัฒนาการของเด็ก) 3) ไม่ลงโทษเด็กตามอารมณ์ (ปรับอารมณ์ให้สงบและปกติเมื่อเข้าใกล้เด็ก ไม่ใช้เด็กเป็นที่รองรับอารมณ์เสียของตน) และ 4) ปฏิบัติเช่นนี้เป็นระบบและสม่ำเสมอ (ยึดการกระทำและเจตนาของเด็กเป็นหลักในการให้รางวัล (หรือลงโทษ) เมื่อให้รางวัลก็บอกเด็กด้วยว่าให้เพราะเด็กได้ทำดี (เจตนาดี) ในเรื่องใดมาก่อน) จุดสำคัญของวิธีการนี้ คือ การให้รางวัลหรือการลงโทษเด็กต้องกระทำอย่างมีระบบ คงเส้นคงวา สอดคล้องกับการกระทำและเจตนาของเด็ก ปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้แก่เด็กสามารถประเมินได้ด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน คะแนนสูง แสดงว่าบิดามารดาอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผลมาก ด้านคุณภาพของแบบวัดนี้พบว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงทุกข้อ (ค่าสูงสุดคือ 7.41 ต่ำสุดคือ 4.86) แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทางสถิติ เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มบิดามารดาในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (โดยใช้คำตอบของผู้ปกครองจำนวน 120 คน) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .63 (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2528) ต่อมาได้มีการปรับปรุงแบบวัดดังกล่าว โดยเพิ่มจำนวนข้อเป็น 15 ข้อ และนำไปทดลองใช้กับมารดาจำนวน 85 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ Item Total Correlation ระหว่าง .22 ถึง .67 และแบบวัดมีความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .82 (งามตา วนิทานนท์. 2551)

พบหลักฐานจากงานวิจัยในประเทศไทยจำนวนมากว่า การรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ มีความสำคัญในการเสริมสร้างลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่ดีงามหลายด้านในเด็กและเยาวชน รวมทั้งลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง ครอบครัวและสังคมส่วนรวม ลินดา สุวรรณดี (2544) ศึกษาปัจจัยด้านลักษณะ

ครอบครัว ลักษณะโรงเรียน และลักษณะจิตใจที่เกี่ยวกับพฤติกรรมลดปริมาณขยะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 480 คน พฤติกรรมการลดปริมาณขยะแบ่งศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ พฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า (การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งของอย่างประหยัดและคุ้มค่า) และพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะ (การใช้สิ่งอื่นทดแทน การปฏิเสธการใช้ของฟุ่มเฟือย หรือใช้สิ่งที่เป็นมลพิษต่อสภาพแวดล้อม) พบว่า เฉพาะกลุ่มตัวแปรเชิงเหตุด้านครอบครัวเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งได้แก่ การรับรู้ทัศนคติทางสังคม (ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับความเห็นของบุคคลใกล้ชิดว่า นักเรียนควรหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมลดปริมาณขยะ) และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลร่วมกัน มีบทบาทสำคัญในการทำนายความพร้อมที่จะลดปริมาณขยะได้ 31.6% ในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และทำนายได้สูงสุด 43.8% ในกลุ่มนักเรียนจากครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ปัจจัยทางครอบครัว 2 ด้านดังกล่าว สามารถทำนายพฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่าในกลุ่มนักเรียนโดยรวมได้ 22.7% และทำนายได้สูงสุด 26.8% ในกลุ่มนักเรียนหญิง ยิ่งกว่านั้นปัจจัยทางครอบครัว 2 ด้านนี้ก็ทำนายพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะในกลุ่มนักเรียนโดยรวมได้ 27.2% และทำนายได้สูงสุด 29.6% ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมในโครงการรุ่งอรุณ (ซึ่งเป็นโครงการให้ความรู้และการฝึกอบรมเยาวชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)

ต่อมา กุหลาบ ไทรโพธิ์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุด้านครอบครัว โรงเรียนและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยทำการศึกษาพฤติกรรมรักษาความสะอาดตามหลักสุขบัญญัติ 10 ประการ โดยแบ่งออกเป็นพฤติกรรมรักษาความสะอาด 2 ด้าน คือ พฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนตัวและส่วนรวม พบผลว่า ตัวแปรจิตลักษณะด้านครอบครัวและโรงเรียนร่วมกัน สามารถทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนตัว (การรักษาความสะอาดอวัยวะต่างๆ โดยเฉพาะผิวหนัง ฟัน มือ เท้า เป็นต้น) ของนักเรียนในกลุ่มรวมได้ 24.3% ตัวทำนายสำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน การเห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัว การรับรู้ข่าวสาร การรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและการใช้เหตุผล และการรับรู้ทัศนคติทางสังคม ตามลำดับ และสามารถทำนายพฤติกรรมเดียวกันนี้ได้สูงสุด 28.5% ในกลุ่มที่บิดามีการศึกษาน้อย ตัวทำนายสำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน การรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและการใช้เหตุผล และการรับรู้ทัศนคติทางสังคม ตามลำดับ สำหรับพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวม (การดูแลบริเวณต่างๆ ทั้งในบ้านและในโรงเรียนหรือที่สาธารณะให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย เป็นต้น) พบว่า ตัวแปรเชิงเหตุ 8 ตัวแปร (จิตลักษณะ ลักษณะสถานการณ์ในครอบครัวและโรงเรียน) ร่วมกันสามารถทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวมได้ 35.1% ในกลุ่มนักเรียนโดยรวม โดยมีตัวแปรทางด้านครอบครัว คือ การเห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดในครอบครัวเข้าทำนายเป็นลำดับที่ 2 และการรับรู้ทัศนคติทางสังคม เข้าทำนายเป็นลำดับที่ 4 จากตัวทำนายสำคัญทั้งหมด 5 ตัวแปร ยิ่งกว่านั้น ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนี้ ก็มีการศึกษาปัจจัยด้าน

สภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย สุภาสิณี นุ่มเนียม (2546) ศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียน 2 ด้าน คือ การรับผิดชอบด้านครอบครัว (เช่น ภารกิจส่วนตัวของนักเรียนเอง การให้ความช่วยเหลือครอบครัวในฐานะสมาชิกที่ดี และการปฏิบัติตามข้อตกลง กฎกติกาต่างๆ หรือคำสั่งของผู้ปกครอง เป็นต้น) และการรับผิดชอบต่อโรงเรียน (ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมของนักเรียนในการทำหน้าที่ในโรงเรียนด้านต่างๆ เช่น ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ครูกับนักเรียน และหน้าที่เกี่ยวกับโรงเรียน) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนของรัฐในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด จำนวนนักเรียนที่ศึกษา 576 คน พบผลว่า เมื่อใช้ตัวแปรกลุ่มสภาพแวดล้อมของนักเรียน (ในครอบครัวและโรงเรียน) รวม 4 ตัวแปร (ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล การมีแบบอย่างที่เหมาะสม การได้รับการฝึกฝนในหน้าที่ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย) ร่วมกันเพื่อทำนายความตั้งใจในการทำหน้าที่ของนักเรียนโดยรวม พบผลว่า ทำนายได้ 48% ในกลุ่มรวม ตัวทำนายสำคัญคือ การได้รับการฝึกฝนในหน้าที่ การมีแบบอย่างที่เหมาะสม และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย ตามลำดับ และพบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว ทำนายได้สูงสุด 61.4% ในกลุ่มนักเรียนที่มารดามีการศึกษาน้อย โดยมีตัวแปรการมีแบบอย่างที่เหมาะสมเข้าทำนายเป็นลำดับแรก และยังพบด้วยว่า การรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 3 และ 4 ในกลุ่มนักเรียนชาย นักเรียนที่เป็นบุตรคนแรก นักเรียนผลการเรียนดีและนักเรียนที่มารดามีการศึกษามาก สำหรับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว พบผลว่า ตัวแปรกลุ่มสภาพแวดล้อมในครอบครัวและโรงเรียนรวม 4 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมได้ 27.6% ในกลุ่มรวม ตัวทำนายสำคัญ คือ การมีแบบอย่างที่เหมาะสม การได้รับการฝึกฝนในหน้าที่ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย และการรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันทำนายพฤติกรรมเดียวกันนี้ได้สูงสุด 40.1% ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่บุตรคนแรก ตัวทำนายสำคัญลำดับแรก คือ การมีแบบอย่างที่เหมาะสม พบด้วยว่า การรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 2 และ 3 ในกลุ่มนักเรียนชาย นักเรียนต่างจังหวัด นักเรียนที่ครอบครัวมีสมาชิกมาก นักเรียนที่บิดาและมารดามีการศึกษามากและมีฐานะดี ส่วนพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียน พบว่า ตัวทำนายทั้ง 4 ตัวแปรร่วมกันทำนายได้ 38.4% ในกลุ่มรวม และทำนายได้สูงสุด 52.3% ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่บุตรคนแรก และยังพบว่า การมีแบบอย่างที่เหมาะสมเป็นตัวทำนายลำดับแรกในนักเรียนทุกประเภท และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นตัวทำนายสำคัญเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่มารดามีการศึกษามาก ระยะต่อมา ดุจเดือน พันธุมนาวิน (2550) ทำการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมใฝ่รู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร จำนวน 739 คน พบว่า ปัจจัยทางสถานการณ์ 2 ด้าน คือ การรับรู้การสนับสนุนจากครูมาก และการรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เป็นตัวทำนายสำคัญ เมื่อร่วมกับปัจจัยทางจิตลักษณะเดิมและจิตลักษณะตาม

สถานการณ์อีก 7 ด้าน รวมเป็น 9 ด้าน สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ในการเรียนมากได้ 55.6% ในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และทำนายได้ 68% ในกลุ่มนักเรียนที่มารดามีอาชีพรับจ้าง ยิ่งกว่านั้น ยังพบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในการเรียนมาก เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ทางการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในการเรียนน้อย พบชัดเจนในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง และกลุ่มนักเรียนที่ครูมีการพัฒนานักเรียนมาก

สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน คือ การที่บิดามารดาแสดงให้เด็กทราบว่ามีความรักและปรารถนาดีต่อเด็กอย่างแท้จริง ทำตัวใกล้ชิด เอาใจใส่ทุกความสุขของเด็กและเป็นที่ปรึกษาที่ดีมากกว่าการใช้วิธีบีบบังคับเด็ก ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลนั้น จุดสำคัญของวิธีการนี้คือการให้รางวัลหรือการลงโทษเด็กอย่างเหมาะสม ตามปริมาณการทำความดีหรือความรับผิดชอบของเด็ก เจตนาของเด็ก การลงโทษหรือให้รางวัลต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ คงเส้นคงวา ไม่เป็นไปตามอารมณ์ของบิดามารดา มีงานวิจัยที่เป็นปัจจุบันซึ่งศึกษากับนักเรียนวัยรุ่นหลายเรื่องพบผลสอดคล้องกันว่า นักเรียนที่รับรู้ว่ามีบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เป็นนักเรียนที่มีความพร้อมหรือความตั้งใจ ตลอดจนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมหลายด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเอง (เช่น การดูแลรักษาความสะอาดส่วนตัวและการรับผิดชอบต่อหน้าที่ในภารกิจส่วนตัว รวมทั้งการใฝ่รู้ในการเรียนด้วย) 2) พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว (เช่น ช่วยเหลืองานของครอบครัว ปฏิบัติตามกฎกติกาของครอบครัว) 3) พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม (เช่น การใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่าและหลีกเลี่ยงการสร้างขยะ พฤติกรรมรักษาความสะอาดสถานที่ที่เป็นส่วนรวม เช่น โรงเรียน เป็นต้น) จึงทำให้คาดได้ว่า ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตรด้วยการให้ความรักสนับสนุนมากและใช้เหตุผลมาก จะทำให้อุบัติการณ์ของความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อตนเอง มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมมากด้วย สำหรับวิธีการวัดปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตรนั้น ใช้วิธีมาตรประเมินรวมค่า มาตรวัด 6 หน่วย จำนวน 15 ข้อ โดยจะมีการปรับปรุงและสร้างข้อคำถามเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดด้วย

แนวทางในการเสริมสร้างทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

มีหลักฐานจากผลงานวิจัยกับวัยรุ่นไทยจำนวนมากดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองแบบรักสนับสนุนน้อย ใช้อารมณ์มากกว่าใช้เหตุผลในการอบรมสั่งสอน มักจะเป็นเด็กที่มีจิตใจและพฤติกรรมไม่เหมาะสมหลายด้าน เช่น สุขภาพจิตไม่ดี มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมน้อย ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสมให้แก่ผู้ปกครองนักเรียน และควรเป็นผู้ปกครองของเด็กในวัยต้นก่อนวัยรุ่น เช่น วัยประถมศึกษาตอนต้น เพื่อผู้ปกครองจะสามารถให้การอบรมดูแลบุตรได้อย่าง

เหมาะสมมากขึ้นในช่วงที่บุตรกำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการปรับเปลี่ยนจิตใจและพฤติกรรมหลายด้านอย่างมาก เรียกได้ว่าเป็น “วัยหัวเลี้ยวหัวต่อ” ของชีวิต สำหรับแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสมแก่ผู้ปกครองอาจจะประกอบด้วยหัวข้อกิจกรรมหลักดังนี้ 1) สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมของบุตรเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น 2) เสนอวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ได้แก่ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก และแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ซึ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบนี้ เป็นวิธีการที่มีหลักฐานงานวิจัยจำนวนมากในประเทศไทยยืนยันว่าเป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่สามารถสร้างความรักและความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองกับเด็กได้มาก หลักการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลที่สำคัญ คือ วิธีการให้รางวัลและลงโทษเด็กอย่างเหมาะสม ก็มีส่วนอย่างมากในการเสริมสร้างให้เด็กมีวินัยในตนเอง ใฝ่ดีและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ 3) การสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครองถึงความสำคัญของการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตร และ 4) การเสนอวิธีการปรับปรุงพฤติกรรมของบุตร โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นต้น

กิจกรรมฝึกทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมแก่ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาดังกล่าวข้างต้น คาดว่าจะใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมประมาณ 4 – 6 ชั่วโมง

ความสำคัญของลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตนต่อการพัฒนาบุคคล

ความเชื่ออำนาจภายในตน – ภายนอกตน มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่ง Stickland (1977 อ้างอิงใน ดวงเดือน แซ่ตั้ง, 2532) ได้รวบรวมพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน ทำให้ได้ข้อสรุปว่า คนที่เชื่ออำนาจภายในตนสูงเป็นผู้ชอบแสวงหาความรู้ มีความเชื่อว่าการทำงานขึ้นอยู่กับความสามารถของตนมากกว่าอิทธิพลของสังคม นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่ทำงานหนัก ไม่ว่าจะเป็นงานที่เกี่ยวกับการเรียนหรืองานด้านอื่น และเป็นผู้ที่ฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ ถ้าพิจารณาเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยตั้งแต่การป้องกันโรคจนกระทั่งการดูแลตัวเองหลังการเจ็บป่วย พวกที่เชื่ออำนาจภายในตนสูงจะรู้จักป้องกันและระมัดระวังไม่ให้เกิดอุบัติเหตุหรือการติดโรคได้ ตลอดจนการปฏิบัติตามคำสั่งของแพทย์ในกรณีที่เกิดเจ็บป่วย ส่วนพวกที่เชื่ออำนาจภายนอกตนจะมีพฤติกรรมต่าง ๆ ในทางตรงกันข้าม

จุดกำเนิดของความเชื่ออำนาจภายในตน

การที่บุคคลต่าง ๆ จะเป็นคนที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนหรือนอกตนนั้น เกิดจากการที่บุคคล 2 ประเภทนี้ ได้รับรางวัลและถูกลงโทษแตกต่างกัน กล่าวคือ การที่บุคคลเชื่ออำนาจภายในตนน้อยนั้นเกิดจาก

การได้รับรางวัลและถูกลงโทษจากคนอื่น จากสังคม และจากธรรมชาติอย่างไม่เหมาะสมกับพฤติกรรมของเขา กล่าวคือ ไม่เหมาะสมตามเวลา ปริมาณ และคุณภาพของการกระทำของเขา (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527) จะเห็นว่าบ้านและโรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่เป็นจุดกำเนิดของความเชื่ออำนาจภายในตน – นอกตน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ความเร้นแค้นกับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ความเร้นแค้นในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้บุคคลไม่สามารถทำนาย และควบคุมผลที่เกิดกับตนได้ เมื่อบุคคลอยู่ในสถานการณ์เช่นนี้อาจมีปฏิกิริยาไปได้ 2 ประการ ตามทฤษฎีของ Seligman (1967 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527) และทฤษฎีของ Brehm (1966 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527) ซึ่งได้มีผู้เสนอรวมเข้าเป็นทฤษฎีเดียว (Wrotman & Brehm, 1975 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527) กล่าวคือจะเกิดปฏิกิริยา 2 ชนิด แล้วแต่บุคคล ถ้าบุคคลคาดว่าจะสามารถควบคุมผลได้ และผลนั้นมีความสำคัญต่อบุคคลมาก บุคคลก็จะพยายามทำนาย และควบคุม ถ้าไม่เกิดผลก็จะมีสุขภาพจิตเสื่อม เกิดความวิตกกังวล คับข้องใจ และก้าวร้าว แต่ถ้าบุคคลเคยชินกับสภาพความไม่สอดคล้องระหว่างความพยายามกับผล และปรับตัวได้ก็จะกลายเป็นคนเฉื่อยชา (passive) เกิดค่านิยม ความเชื่อ เจตคติ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพที่เป็นการปรับตัวเข้ากับสภาพเร้นแค้นนี้ ความคิดนี้ ในทางจิตวิทยาได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาที่ศึกษาวัฒนธรรมของชนนิโกรยากจน (Parker & Kleiner, 1970 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527) โดยผู้วิจัยได้เปรียบเทียบเจตคติและค่านิยมทางด้านความประสงค์และความหวังในการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ของคน 3 กลุ่มคือ นิโกรยากจนปกติ นิโกรยากจนที่เข้ารับการบำบัดสุขภาพจิต และนิโกรร่ำรวย ผลปรากฏสนับสนุนสมมติฐานว่า นิโกรยากจนปกติสามารถปรับตัวได้ มีค่านิยมเหมาะสมกับสภาพ คือ หמדหวัง เฉื่อยชา แต่นิโกรยากจนที่เป็นโรคจิตนั้นไม่ยอมรับสภาวะทางจิต เช่นเดียวกับนิโกรยากจนปกติ มีความอยาก ความต้องการ ค่านิยม และเจตคติแตกต่างจากกลุ่มปกติ แต่กลับไปคล้ายคลึงกับกลุ่มนิโกรร่ำรวยซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันมาก ฉะนั้นวัฒนธรรมของคนจนจึงเกิดจากค่านิยมและเจตคติที่จวนต่อสภาพเร้นแค้น ซึ่งจะกลายมาเป็นจิตลักษณะและพฤติกรรมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กไปในทำนองไม่รู้จักรที่จะให้รางวัลและลงโทษเด็กอย่างเหมาะสม บ้างก็ก้าวร้าวต่อเด็ก บ้างก็ปล่อยปละละเลย ไม่รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับเด็ก ขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก ก่อให้เกิดสภาพเร้นแค้นแก่เด็กของตน เด็กจึงไม่สามารถทำนายและควบคุมผลอันจะเกิดกับตนได้ ทำให้เด็กมีสภาพทางจิตและพฤติกรรมเหมือนผู้ใหญ่ (ดูตาราง 1)

Williams (1973 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527) ได้ให้ตัวอย่าง สังคมชาวไร่ที่ยากจนในเปรู ซึ่งเราพอเข้าใจว่าสภาพเร้นแค้นเป็นอย่างไรและทำให้เกิดการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ไม่เหมาะสมได้อย่างไรบ้าง แต่ในกลุ่มบุคคลที่ร่ำรวย สภาพเร้นแค้นอาจสังเกตได้ยาก Williams ได้ยกตัวอย่างสังคมชาวอิตาเลียนที่ร่ำรวยและสังคมเปรูร่ำรวย แต่ก็ยังมีสภาพเร้นแค้นทางด้านอื่น ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดสภาพจิตใจและพฤติกรรมเช่นเดียวกับสังคมยากจน ในสังคมร่ำรวยเหล่านี้เหมือนครอบครัวมีอันจะกินชาวไทย

ตาราง 1 สาเหตุและผลในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสภาพเร้นแค้น

สภาพแวดล้อม	จิตลักษณะและพฤติกรรม ของบิดามารดา	การอบรมเลี้ยงดูเด็ก	จิตลักษณะของเด็ก
ขาดแคลนเงินและ ทรัพยากรธรรมชาติ ความรัก การแนะนำ ข้อมูลย้อนกลับ การปฏิสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล	อดไม่ได้รอไม่ได้ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เชื่อในความหลอกล้อคำสูง โครงสร้างอิโก้ ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มุ่งปัจจุบัน เชื่อโชคเคราะห์ชะตากรรม รู้สึกขาดคนช่วยเหลือ เกลียดกลัวคนแปลกหน้า	ลงโทษทางกายรุนแรง ให้รางวัลและลงโทษ ไม่เหมาะสมกับพฤติกรรม ของเด็ก ไม่รักษาสัญญาที่ให้ไว้ กับเด็ก ถ่ายทอดค่านิยมเป็นตัวแทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ เชื่อการควบคุมภายนอก มุ่งปัจจุบัน เชื่อโชคชะตากรรม

แหล่งที่มา : ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527)

คือมีความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องใกล้ชิด มีคนใช้เลี้ยงเด็ก แต่เด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้เกี่ยวกับสาเหตุและผลเช่นกัน เพราะเด็กจะได้รับของดีต่าง ๆ โดยไม่ต้องเกี่ยวข้องกับความพยายามทำดีของเด็ก คนใช้ก็เป็นพี่พี่ของเด็กมาก เอาใจเด็ก ทำให้เด็กขาดความพยายามที่จะทำงานต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ ขาดสมาธิที่คงทน นอกจากนั้นในครอบครัวเขายังอาจมีการลงโทษเด็กแบบจู้จี้ โดยเด็กไม่รู้ตัวว่าได้ทำอะไรผิดพลาดไป จัดสภาพแวดล้อมซึ่งไม่เร้นแค้นให้เกิดความเร้นแค้นขึ้น เพื่อประโยชน์ของผู้มีอำนาจในครอบครัว เช่น เกิดความไม่เสมอภาคในการติดต่อพูดคุยกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เด็กโดนลงโทษเพราะความคับข้องใจและความกังวลทางด้านอื่นของผู้ใหญ่ สังคมเร้นแค้นจะสังเกตได้จากการออกรางวัลชิงโชค ลอตเตอรี่ มากมาย นอกนั้นยังสังเกตได้จากการใช้อายุ และคุณสมบัติตัวอื่น ๆ (Ascribed Status) เช่น ชาติกำเนิด เพศ เส้นสายพวกพ้อง ในการแจกรางวัล หรือประโยชน์แก่บุคคลมากกว่าที่จะให้รางวัลหรือลงโทษการกระทำที่เฉพาะเจาะจงของบุคคล ส่วนข้อมูลย้อนกลับโดยตรงนั้นขาดแคลน มีแต่การชุบชิบนิทาถน และการสร้างข่าวลือ ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่บิดเบือน ซักซ้าไม่ทันการ และไม่ตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการจะให้รางวัลหรือลงโทษเลย มีการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากัน แต่กลับไปใช้วิธีการที่เป็นทางการมากโดยไม่จำเป็น

การรับรู้สภาพแวดล้อมไปในทำนองต่าง ๆ จนเกิดแนวทางการรับรู้เกี่ยวกับความเร้นแค้นของสภาพแวดล้อมว่ามีมากเท่าใดนั้น อาจวัดได้จากการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างความพยายาม และผลได้ของบุคคล ทำให้เกิดการรับรู้สภาพเร้นแค้นมากน้อยต่าง ๆ กันได้ 3 แบบคือ

1. E → R e → r	ขึ้นต่อกัน และสมมูล
2. E → r e → R	ขึ้นต่อกัน แต่ไม่สมมูล
3. E → ? e → ?	ไม่ขึ้นต่อกัน และไม่สมมูล

E - e = ความพยายามมาก-น้อย, R - r = ผลตอบแทนมาก-น้อย

ความเร่งรีบทางสังคมและจิตใจเกิดจากการรับรู้สภาพแวดล้อมของบุคคลไปในการทำงานที่กล่าวข้างต้นนี้ คือการรับรู้ว่าการลงทุนลงแรงของตนนั้นจะได้รับผลตามต้องการหรือไม่ ผลนั้นจะมีเป็นปริมาณที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเพียงใด สภาพเร่งรีบทางจิตจะมีปริมาณมากที่สุดถ้าบุคคลตกอยู่ในสถานะที่ 3 และจะมีความเร่งรีบเล็กน้อยลงเมื่อการรับรู้ของบุคคลเปลี่ยนมาอยู่ในสถานะที่ 2 และ 1 ตามลำดับ สภาพเร่งรีบทางจิตนี้จะเกิดในผู้ใหญ่ก่อน และอาจถ่ายทอดไปยังเด็กได้ด้วยวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ก่อให้เกิดสภาพเร่งรีบทางสังคมและจิตใจแก่เด็ก

แนวทางการแก้ปัญหาความเร่งรีบทางสังคมและจิตใจ

วิธีการแก้ปัญหาความเร่งรีบทางสังคมและจิตใจ ทางพฤติกรรมศาสตร์ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527) ได้ชี้ช่องทางไว้หลายประการด้วยกันในการที่จะปรับปรุงบุคคลและสังคม ตัวอย่างเช่น

การแก้ไขที่จิตลักษณะของบุคคล คือการปรับปรุงการรับรู้ การตีความหมาย และการเข้าใจลักษณะของสภาพแวดล้อมของบุคคลว่าอยู่ในสภาพที่เร่งรีบน้อยกว่าเดิม โดยเฉพาะการฝึกการรับรู้ความสามารถของบุคคลแต่ละคนในการควบคุมผลได้ที่จะเกิดกับตน ได้มีการฝึกจิตของนักเรียนและครูในสภาพการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มพฤติกรรมที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนั้นยังมีการฝึกจิตของอาชญากรวัยรุ่นให้ลดการแข่งขันท่อล่างลง ด้วยการฝึกการรับรู้สาเหตุที่เกิดจากตน

การแก้ไขที่การอบรมเลี้ยงดูเด็กของบิดามารดา การสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการที่เด็กจะมีพัฒนาการทางจิตใจไปในแนวทางที่น่าปรารถนานั้น อาจเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ แก้ในขณะที่เป็นไม้อ่อนคุดง่าย อาจใช้การลงทุนที่น้อยกว่าวิธีแรก และได้ผลคงทนคุ้มค่ากว่า วิธีการนี้คือการให้การอบรมฝึกฝนบิดามารดา และผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับเด็กให้รู้จักปฏิบัติต่อเด็กในรูปแบบที่จะสร้างให้เกิดสภาพเร่งรีบทางสังคมและจิตใจแก่เด็กให้น้อยที่สุด จุดสำคัญอยู่ที่บิดามารดาจะให้รางวัลและลงโทษเด็กอย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก ในเวลาและปริมาณที่ทางพฤติกรรมศาสตร์วิจัยพบว่าเหมาะสมกับเด็กแต่ละ

ประเภท นอกจากนั้นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กยังจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เพื่อป้องกันการถ่ายทอดค่านิยมที่ไม่เหมาะสมไปสู่เด็กด้วย

ผลงานวิจัยความเกี่ยวข้องระหว่างความเชื่ออำนาจภายในตนกับพฤติกรรมของมารดา และประสิทธิผลของการฝึกอบรมความเชื่ออำนาจภายในตนกับผู้ใหญ่

สำหรับงานวิจัยที่แสดงให้เห็นความสำคัญของความเชื่ออำนาจภายในตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลโดยเฉพาะผู้เป็นมารดา มีอยู่จำนวนหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย โดยการสัมภาษณ์จากผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จำนวน 662 คน พบว่า ความเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นตัวแปรที่เข้าร่วมในการทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผลของมารดาได้เกือบทุกกลุ่ม โดยเป็นตัวแปรแรกที่เข้าร่วมทำนายพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผลได้ 42% ในกลุ่มมารดาทำงาน โดยร่วมกับตัวแปรทางจิตและสถานการณ์อีก 3 ตัว นอกจากนี้ ยังพบผลที่ชัดเจนว่า ทั้งมารดาเด็กประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ถ้าเชื่อในผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กว่าตนสามารถที่จะเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นคนดีและคนเก่งได้ตามที่ปรารถนามาก มารดาก็มีผลกระทบในการเลี้ยงดูบุตรให้แก่โรงเรียนน้อย

ต่อมา งามตา วนิทนานนท์ (2536) ได้ทำการศึกษาว่าบิดามารดาไทยลักษณะใดบ้างที่สามารถให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธศาสนาได้มาก โดยทำการศึกษาต่อบิดาหรือมารดาที่มีบุตรอายุระหว่าง 8 – 15 ปี จำนวนบิดามารดาที่ศึกษา 545 คน มีอายุโดยเฉลี่ย 41.22 ปี เป็นบิดามารดาที่มีการศึกษาโดยเฉลี่ย 14 ปี ปัจจัยเชิงเหตุที่ทำการศึกษามีหลายด้าน คือ ด้านสถานการณ์ในครอบครัว ด้านจิตลักษณะทั่วไปของบิดามารดา และด้านลักษณะการนับถือศาสนาของบิดามารดา พบผลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของบิดามารดาว่า บิดามารดาที่มีสุขภาพจิตดีมาก มีเจตคติที่ดีต่อบุตรมากและมีความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เป็นคนดีคนเก่งมากเท่าใด ก็มีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธมากเท่านั้น ตัวแปรทางจิตใจ 3 ตัวแปรดังกล่าวร่วมกันทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธได้สูงสุด 11% ในกลุ่มบิดามารดาจากครอบครัวแตกแยก

วรวรรณ อัสวกุล (2546) ทำการศึกษาปัจจัยทางด้านจิตใจและสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมารดาในการดูแลทันตสุขภาพแก่บุตรวัยก่อนเข้าเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดามารดาที่มีบุตรอายุ 5 ปี จำนวน 843 คน อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า มีปัจจัยเชิงเหตุทั้งทางด้านจิตใจของมารดาและสถานการณ์ในครอบครัวหลายด้านที่ส่งผลให้มารดามีพฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพของบุตรได้น้อย ทั้งด้านการดูแลรักษาความสะอาดในช่องปากของบุตรและด้านการดูแลการบริโภค

อาหาร สำหรับปัจจัยด้านจิตเจ้านั้นพบเด่นชัดว่า มารดาที่มีสุขภาพจิตดีน้อยและมีความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้มีสุขภาพดีน้อย เป็นมารดาที่มีพฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพของบุตร 2 ด้านดังกล่าวได้น้อย ยิ่งกว่านั้น ยังพบว่าเมื่อนำตัวแปรลักษณะจิตใจ และสถานการณ์ในครอบครัวรวม 7 ตัวแปรร่วมกันทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดในช่องปากของบุตร สามารถทำนายได้ 21% ในกลุ่มมารดาโดยรวม และทำนายในกลุ่มมารดาที่มีบุตรฟันไม่ดีได้สูงถึง 47% โดยมีความเชื่ออำนาจภายในตนของมารดาในการดูแลสุขภาพบุตรเป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรก ในระยะต่อมา สุทธาสนี ทองลิ้ม (2548) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ของมารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบการเรียนของบุตรชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 360 คน พบว่า เมื่อนำตัวแปรความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรร่วมกับตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ อีก 2 ด้าน สามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนแก่บุตรของมารดาในกลุ่มตัวอย่างนี้ได้ระหว่าง 19% ถึง 25.8% โดยมีความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรเป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 2 และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ทั้ง 3 ด้าน เหล่านี้ ยังสามารถทำนายพฤติกรรมผลการดูแลบุตรให้แก่โรงเรียนน้อย ได้ระหว่าง 19.2% ถึง 43% โดยความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตร มีบทบาทเป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 1 และ 2 ในมารดาหลายประเภท นอกจากนี้ ในงานวิจัยของพรทิพย์ จัปจิตต์ (2551) ซึ่งศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมของมารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสอนบุตรวัยรุ่นหญิงเรื่องเพศศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาจำนวน 286 คน พบผลว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดา ร่วมกับตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 2 ด้าน สามารถทำนายพฤติกรรมสอนบุตรหญิงเรื่องเพศศึกษา (ด้านสร้างความสนใจรับทราบ ด้านสร้างความเข้าใจ และด้านสร้างการยอมรับและเปลี่ยนแปลง) ได้ 53% ในกลุ่มมารดาการศึกษาต่ำ โดยความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 3

เป็นที่ชัดเจนจากหลักฐานการวิจัย 4 เรื่องดังกล่าวข้างต้น มารดาไทยที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนน้อยในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมักจะดูแลบุตรให้เป็นคนดี มีสุขภาพแข็งแรงได้น้อย เป็นมารดาที่มีพฤติกรรมการอบรมทางด้านศาสนาน้อย มีพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนแก่บุตรน้อย ผลการผลการดูแลบุตรให้ทางโรงเรียนมาก ให้การอบรมสั่งสอนเรื่องเพศศึกษาแก่บุตรวัยรุ่นน้อย เป็นต้น พบผลดังกล่าวโดยเฉพาะในกลุ่มมารดาที่มีการศึกษาระดับต่ำ หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจในครอบครัวค่อนข้างด้อย

อ้อมเดือน สดมณี (2536) ทำการวิจัยเชิงทดลองฝึกความเชื่ออำนาจภายในตน (พฤติกรรมศาสตร์) กับฝึกอบรมทางพุทธศาสนาเพื่อศึกษาประสิทธิผลของครู การฝึกความเชื่ออำนาจภายในตนในงานวิจัยนี้มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้ว่าการกระทำอย่างมีเป้าหมายจะนำไปสู่ผลที่ต้องการได้ด้วยการจัดกิจกรรมวิเคราะห์ห้บทความ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมอ่านเรื่องราวของผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตซึ่งเกิดจากการกระทำของตนเอง และเกิดความเชื่ออำนาจภายในตนโดยผ่านการอ่านอภิปราย และการสรุปผล ขั้นที่ 2 ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษาตัวอย่างกิจกรรมของบุคคลต่างๆ จาก

รูปภาพเพื่อทำนายผลที่จะเกิดตามมาว่า เมื่อกระทำอะไรแล้วมันจะได้ผลอย่างไร ด้วยการเสนอภาพที่เป็นชีวิตจริงของบุคคลต่างๆ ซึ่งได้กระทำในอดีตให้ผู้เข้ารับการอบรมทำนายผลในปัจจุบัน และเฉลยอภิปรายสรุปผลโดยวิทยากร **ขั้นที่ 3** ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตน โดยการให้รางวัลตนเอง เมื่อกระทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สำเร็จ กิจกรรมการฝึกด้วยตนเอง คือ ให้อ่านบทความ 2 เรื่อง เมื่ออ่านจบจะให้มีการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมบางประการ และมีเหตุผลในการเลือกในตอนเฉลยจะให้เลือกจนได้ข้อที่เห็นว่าให้ผลดีแก่ตนเอง เมื่อทำตามเป้าหมายได้ **ขั้นที่ 4** ให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้ว่า ผลดี-ผลเสีย ที่เกิดขึ้นกับตน เป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง ไม่เชื่อถือเรื่องโชคชะตาหรือเคราะห์กรรม ละครบบอกสิทธิ์ลงในสังคมไทย ลดความเชื่อว่าผลดีผลเสียเกิดกับบุคคลโดยบังเอิญ ด้วยการอ่านเรื่องสั้น ๆ 5 เรื่อง ตอบคำถาม อภิปรายและสรุป ผลของการทำงานของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

จากการประมวลเอกสาร แสงสว่าง ทวีคุณ และคณะ (2546) ได้กำหนดวิธีการฝึกหลายวิธีที่สามารถพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนได้ดี ดังนั้นในงานวิจัยจึงนำเอาหลักการและตัวอย่างกิจกรรมต่างๆ มาสร้างเป็นกิจกรรมเพื่อฝึกพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนให้แก่ครู โดยมีขอบเขตเนื้อหาและวิธีฝึกพอสังเขป ดังนี้

ทำการวิจัยเชิงทดลองพัฒนาจิตลักษณะ (ความเชื่ออำนาจภายในตนและเหตุผลเชิงจริยธรรม) และทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน (ได้แก่ การปฏิบัติต่อนักเรียนแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก การเป็นแบบอย่างที่ดีในการมีวินัย การฝึกให้นักเรียนร่วมตั้งกฎกติกา การฝึกให้นักเรียนมุ่งอนาคต) และแก้ปัญหาด้วยวิธีสันติ พบผลที่สำคัญของการฝึกจิตลักษณะ และการฝึกทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนในกลุ่มครูโดยรวม กลุ่มครูเพศชาย และกลุ่มครูที่มีอายุราชการน้อย (น้อยกว่า 17 ปี) คือ 1) ครูที่ได้รับการฝึกจิตลักษณะเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนสูง และความพร้อมที่จะปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนซึ่งวัดทันทีหลังการฝึกอบรม และเป็นผู้ที่มีการปฏิบัติต่อนักเรียนแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมจริยธรรมที่วัดหลังฝึกอบรม 1 เดือนมากกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึกจิตลักษณะ 2) ครูที่ได้รับการฝึกทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน เมื่อวัดจิตลักษณะทันทีหลังการฝึกอบรม พบว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ความเชื่ออำนาจภายในตนสูง และพร้อมที่จะปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนมาก และเมื่อวัดจิตลักษณะและพฤติกรรมหลังการฝึกอบรม 1 เดือน พบว่า เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมจริยธรรม ความเชื่อในการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน พฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน และการปฏิบัติต่อนักเรียนแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมากกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน และ 3) ครูที่ได้รับการฝึกทั้งจิตลักษณะและฝึกทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน เป็นผู้ที่มีความเชื่อในการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนมากกว่าครูกลุ่มควบคุม ซึ่งผลนี้พบในกลุ่มครูเพศชาย และกลุ่มครูที่มีอายุราชการน้อย ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะและการประยุกต์ใช้ คือ 1) การฝึกทั้งจิตลักษณะและการฝึกทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน หากจะให้ได้ผลดีควรใช้อย่างกว้างขวางกับครูประถมศึกษา และโดยเฉพาะกลุ่มครู

เพศชาย และครูที่มีอายุราชการน้อย (น้อยกว่า 17 ปี) และ 2) การฝึกอบรม หากต้องการผลของการฝึกอบรมต่อการเปลี่ยนแปลงทางจิตลักษณะทันที ควรเลือกทำการฝึกจิตลักษณะหรือการฝึกทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่หากต้องการผลระยะยาวควรฝึกพัฒนาทักษะการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน

จากผลงานวิจัยของแสง ทวีคุณ และคณะ (2546) ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ชุดฝึกอบรมความเชื่ออำนาจภายในตนที่ใช้กับครูประถมศึกษาก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนของครูตามความคาดหวัง ในการวิจัยครั้งนี้ จึงจะนำชุดฝึกอบรมความเชื่ออำนาจภายในตนของแสง ทวีคุณ และคณะ มาปรับใช้ในการพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนของผู้ปกครอง ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึก มีดังนี้

กิจกรรมการฝึกความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

กิจกรรมการฝึกความเชื่ออำนาจภายในตน {ประมวลและคัดเลือกจากกิจกรรมการอบรมในงานวิจัยของ ดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532) อ้อมเดือน สดมณี (2536) แสง ทวีคุณ และคณะ (2546) และ วรวรรณ อัสวกุล (2551)} มี 4 กิจกรรม ใช้เวลาอบรมประมาณ 6 ชั่วโมง คือ *กิจกรรมที่ 1* ผลย่อมมีสาเหตุ มุ่งเสริมสร้างความสามารถในการทำนาย โดยฝึกการรับรู้ผลต่าง ๆ ย่อมมีสาเหตุ และมีหลายสาเหตุในแต่ละผล เช่น การวิเคราะห์สาเหตุของผลไม้หล่นจากต้น การคิดแบบระบบ และสาเหตุของการประสบความสำเร็จของ ภารดร ศรีชาพันธุ์ *กิจกรรมที่ 2* การควบคุมสาเหตุของผล มุ่งพัฒนาความสามารถในการควบคุมสาเหตุต่าง ๆ ของผล โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมสาเหตุของผลโดยทั่วไป 2 ลักษณะ คือ 1) สามารถควบคุมได้ เช่น การขับรถอย่างระมัดระวัง เพื่อลดอุบัติเหตุ การออกกำลังกาย ดูแลสุขภาพ เพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้น 2) ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ภัยธรรมชาติ แต่มนุษย์สามารถหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาผลต่าง ๆ ได้ *กิจกรรมที่ 3* การรับรู้ผลของการกระทำ กิจกรรมนี้มุ่งเสริมสร้างเชื่อว่าทำมากได้มาก ทำน้อยได้น้อย จากการเล่นเกม แล้วได้รางวัลตอบแทนตามปริมาณความสำเร็จ *กิจกรรมที่ 4* การพัฒนาให้นักเรียนเก่ง ดี มีสุข กิจกรรมนี้มุ่งเสริมสร้างความเชื่อให้กำลังใจครูว่าจะเป็นผู้ที่สามารถช่วยให้นักเรียนเป็นคนเก่ง ดี มีสุขได้มาก โดยวิเคราะห์สาเหตุทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียน และอภิปรายแนวทางในการพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ในงานพัฒนานี้ทำการฝึกพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนให้แก่ผู้ปกครอง โดยจะนำแนวการจัดกิจกรรมดังกล่าวมาปรับให้เหมาะสมกับประเภทบุคคล สถานการณ์และเป้าหมายในการฝึกอบรมโดยใช้เวลาในการอบรมประมาณ 6 ชั่วโมง คณะทำงานคาดว่าความเชื่ออำนาจภายในตนนี้จะส่งผลดีต่อพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสมของผู้ปกครอง

สรุปว่าในการดำเนินการพัฒนาผู้ปกครอง มีการฝึก 3 ด้าน คือ 1) ฝึกจิตลักษณะ (ได้แก่ การฝึกความเชื่ออำนาจภายในตนของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนดีและเก่ง) 2) ให้ความรู้เกี่ยวกับ

พัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และ 3) ฝึกทักษะ (ได้แก่ การฝึกวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และทักษะการปลูกฝังความรับผิดชอบแก่เด็ก) โดยใช้คู่มือฉบับนี้เป็นเอกสารประกอบหลัก

ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น กับพฤติกรรม การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่มีพื้นความรู้ด้านพัฒนาการของเด็กอย่างถูกต้องจะทราบว่าเด็กอายุเท่าใดควรมีพัฒนาการทางกายและจิตใจอย่างไร ตัวอย่างเช่น เด็กอายุยังน้อยควรควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ให้รางวัลเมื่อทำดี และลงโทษแต่น้อย เมื่อเด็กเติบโตเป็นวัยรุ่นควรฝึกให้ดูแลรับผิดชอบตนเองมากขึ้น เมื่อเด็กดูแลตนเองได้ก็ชมเชยสนับสนุน ถ้าเด็กทำผิดพลาดไปก็ไม่ซ้ำเติมแต่ให้กำลังใจ บอกวิธีที่ถูกต้องและให้ลองพยายามดูแลตนเองใหม่ ไม่ติดตามบุคคลวัยรุ่นมากเกินไป คุยอยู่ห่างๆ อย่างสนใจ ยกเว้นในกรณีที่มีปัญหาควรเข้าไปช่วยแก้ไข เป็นต้น (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และประทีป จินจัง, 2541)

ในการสอนหรืออบรมเด็ก บิดามารดาจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการตามปกติของเด็กในแต่ละวัย หรือที่เรียกว่าธรรมชาติของเด็ก เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมของเด็กกว่าวัยไหนสามารถทำอะไรได้บ้าง จะได้ไม่คาดหวังในตัวเด็กมากเกินไป เกิดความมั่นใจในการเลี้ยงดู ไม่ตื่นตระหนกตกใจเมื่อเห็นสิ่งผิดปกติหรือสิ่งเปลี่ยนแปลงในตัวเด็ก รู้จักจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อพัฒนาการของเด็ก และสามารถตอบสนองความต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม (พิริยา ธารธรพิสุทธิกุล, 2533) การที่บิดามารดาจะเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูเด็คนั้น ก็ขึ้นอยู่กับว่าบิดามารดามีความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติต่อเด็ก และพัฒนาการของเด็กมากน้อยเพียงใด ซึ่งความรู้ดังกล่าวบิดามารดาจะได้มาจากการอ่านหนังสือ ดูรายการโทรทัศน์ หรือฟังวิทยุที่มีรายการที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และจากประสบการณ์ในสังคม (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และประทีป จินจัง, 2541) หรือได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมสัมมนาที่มีการจัดขึ้น เพื่อประโยชน์แก่ผู้ปกครองของนักเรียนทั่วไป

มีผลงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องใด ก็มักจะมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้นั้นๆ ตัวอย่างเช่น พรรณราย พัทธเจริญ (2543) ได้ศึกษาผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการในต่างจังหวัด จำนวน 303 คน พบว่า ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ เป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 2 จากการใช้ตัวทำนายร่วมกันทั้งหมด 4 ตัว ในการทำนายพฤติกรรมการปรับตัวด้านการกิน โดยสามารถทำนายได้สูงถึง 52.4 % ในกลุ่มรวม และในปีต่อมา ทิพย์สุดา จันทรแจ่มหล้า (2544) ได้ศึกษาญาติผู้ซึ่งดูแลผู้ติดเชื่อเอชไอวีจำนวน 415 คน พบว่าในกลุ่มผู้ดูแลที่มีระดับการศึกษาประถม 4 หรือต่ำกว่า และในกลุ่มผู้ดูแลที่มีระยะเวลาดูแล 19-118 เดือน ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองด้านการดูแลสุขภาพน้อย แต่ได้รับข้อมูล

ข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีมาก มีพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีในภาวะวิกฤตด้านวัตถุสิ่งของ เงิน แรงงาน อย่างเหมาะสมมากกว่าผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีน้อย นอกจากนี้ในหมู่ผู้ดูแลหญิง และผู้ดูแลที่เป็นบุคคลใกล้ชิดคนกลาง ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีมาก และมีความเชื่ออำนาจในตนเองด้านการดูแลสุขภาพมาก พร้อมกัน 2 ด้าน มีพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีในภาวะวิกฤตด้านรวมอย่างเหมาะสมมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบทุกกลุ่ม และในการทำนายพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีในภาวะวิกฤตด้านรวม พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและสถานการณ์ทางสังคม 2 ตัวแปร ร่วมกันทำนายพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีในภาวะวิกฤตด้านรวมได้ 41% ในกลุ่มรวม โดยตัวทำนายที่สำคัญคือ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

ในงานวิจัยของ วรพรรณ อัสวกุล (2546) พบผลที่สอดคล้องกัน โดยในการศึกษามารดาที่มีบุตรอายุ 5 ปี เลี้ยงบุตรด้วยตนเอง และอยู่กับคู่สมรสจำนวน 843 คน พบว่า มารดาที่มีความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพบุตรมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพความสะอาดช่องปากบุตรมาก และยังเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพของบุตรมากกว่ามารดาที่มีความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพบุตรน้อย นอกจากนี้ยังพบด้วยว่า มารดาที่มีความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพของบุตรมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพการบริโภคของบุตรเพื่อทันตสุขภาพมากกว่ามารดาที่มีความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพน้อย ซึ่งพบในกลุ่มอายุมาก กลุ่มฐานะเศรษฐกิจดี และกลุ่มมีบุตรฟันไม่ดี ส่วนในการทำนายพฤติกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพของบุตรนั้น พบว่า ความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพของบุตรเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 1 โดยสามารถทำนายได้ 7% ในกลุ่มมีบุตรฟันไม่ดี และทำนายได้ 14% ในกลุ่มครอบครัวยาย โดยเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 2 ร่วมกับตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมของสามี และในการทำนายพฤติกรรมดูแลสุขภาพความสะอาดในช่องปากบุตรพบว่า ความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพบุตร สามารถทำนายได้ 47% ในกลุ่มมีบุตรฟันไม่ดี โดยเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 3 ร่วมกับตัวทำนายอีก 3 ตัว

ส่วนงานวิจัยของ นันทา แทนธานี (2534) ได้ศึกษานักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และผู้ปกครองของนักเรียนดังกล่าว จำนวน 266 คู่ เกี่ยวกับตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็กทั้งในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา และด้านจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการในด้านดังกล่าวของเด็ก กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็กมาก มีพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยใส่ใจส่งเสริมความเจริญเติบโต ความแข็งแรงของเด็ก เช่น การดูแลสุขภาพทำความสะอาดร่างกาย แปรงฟัน ล้างมือ ล้างเท้า เลือกอาหารที่มีประโยชน์ให้เด็ก นำเด็กไปตรวจร่างกาย รวมทั้งส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาด ดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จัดหาสื่ออุปกรณ์ที่ช่วยให้

เด็กมีความคิดริเริ่ม อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีการปลูกฝังให้เด็กมีจิตใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ รู้จักเคารพผู้ใหญ่ เชื่อฟังผู้ใหญ่ มากกว่าผู้ปกครองที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็กน้อย และยังพบอีกว่าความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็ก สามารถทำนายการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการได้ 13.76% โดยมีตัวแปรความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็ก เป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 1 ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ (2528) ได้ศึกษาผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมต้น และมัธยมต้นในกรุงเทพมหานคร จำนวน 662 คน พบผลที่สอดคล้องกันคือ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็ก สามารถทำนายการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบควบคุมของมารดาได้มากที่สุด โดยทำนายได้ 10% ในกลุ่มรวม และทำนายได้สูงสุด 32% ในกลุ่มมารดาการศึกษาสูง โดยเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 1 ในส่วนบิดานั้น ปริมาณความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็ก สามารถทำนายการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และแบบลงโทษทางกายได้เป็นลำดับต้นๆ นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็ก ยังเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 2 รองจากสุขภาพจิต ในการทำนายการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้เด็กพึ่งตนเองได้ ผลการวิจัยนี้ยังพบอีกว่า ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กมาก เป็นผู้ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลกับเด็กมาก ควบคุมเด็กน้อย และฝึกเด็กให้พึ่งตนเองเร็ว และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กมากเท่าใด เป็นผู้ที่ผลการระการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ทางโรงเรียนน้อยลงเท่านั้น ต่อมา สุทธาสินี ทองลิ้ม (2548) ทำการศึกษาปัจจัยด้านจิตและสถานการณ์ของมารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบบุตรด้านส่งเสริมการเรียนรู้ บุตรของมารดากลุ่มนี้เป็นนักเรียนในชั้นประถมศึกษาในต่างจังหวัด พบว่าความรู้ด้านพัฒนาการของเด็กวัยเด็กโต เป็นตัวแปร 1 ใน 4 ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิม เมื่อนำมาทำนายพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร พบว่า สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมนี้ได้ ระหว่าง 14.2% ถึง 28.7% โดยตัวแปรความรู้ด้านพัฒนาการของเด็กวัยเด็กโต เป็นตัวทำนายลำดับที่ 2 ในกลุ่มผู้ปกครองหญิง กลุ่มที่มีบุตรหญิงและกลุ่มที่มีบุตรคนแรก แสดงว่า ความรู้ด้านพัฒนาการเด็กวัยเด็กโต เป็นจิตลักษณะสำคัญด้านหนึ่งในมารดาที่ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุตร

สรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการกระทำพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องของบุคคล บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กมาก จึงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมในการดูแลเด็กที่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพแก่บุตร พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสมมากและพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร เป็นต้น ดังนั้นจึงคาดได้ว่า ผู้ปกครองที่มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสมมากกว่าผู้ปกครองที่มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุนน้อย

แนวทางในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นแก่ผู้ปกครอง

จากหลักฐานการวิจัยที่พบชัดเจนว่า ถ้าผู้ปกครองมีความรู้ในเรื่องพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ มาก ก็จะสามารถให้การปลูกฝังอบรมเด็กของตนได้อย่างเหมาะสมกว่าผู้ปกครองที่มีความรู้เรื่องนี้น้อย การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กจึงเป็นเรื่องจำเป็น และควรให้การอบรมแก่ผู้ปกครองควบคู่ไปกับการแนะนำวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นพื้นฐานในการที่ผู้ปกครองจะเข้าใจ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัยที่เติบโตขึ้น

ผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาครั้งนี้ มีบุตรหลานอยู่ในวัยรุ่นตอนต้น เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งร่างกายและจิตใจ และเป็นช่วงวัยที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมาก การจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นครั้งนี้ ประกอบด้วย การบรรยายของวิทยากรผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์สูง การให้ตัวอย่างกรณีศึกษาต่างๆ และการตอบคำถามของผู้ปกครอง กิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

สาเหตุสมทบด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง

สาเหตุสมทบ หมายถึง ตัวแปรอิสระที่เป็นลักษณะตามธรรมชาติของผู้ถูกศึกษา อาจเป็นลักษณะภายในของบุคคล เช่น จิตลักษณะและพฤติกรรม หรือลักษณะภายนอก เช่น ลักษณะสถานการณ์ทางสังคมแวดล้อม และภูมิหลังบางประการของผู้ถูกศึกษาที่ติดตัวผู้ถูกศึกษามาก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ในงานพัฒนานี้ ได้ทำการวัดสาเหตุสมทบ 3 ด้านของผู้ปกครอง ได้แก่ สุขภาพจิต เจตคติที่ดีต่อบุตร และความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส รายละเอียดเกี่ยวกับความหมายและหลักฐานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

สุขภาพจิตกับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมของผู้ปกครอง

สุขภาพจิตดี หมายถึง การไม่รู้สึกรู้สีกังวลจนเกินเหตุ ไม่โกรธง่าย ไม่ตื่นตื้นง่าย มีสมาธิ และมีความกล้าในสิ่งที่สมควร (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2536) และบิดามารดาที่มีสุขภาพจิตดี คือ บิดามารดาที่รายงานว่าตนมีลักษณะดังต่อไปนี้ในปริมาณน้อย คือ รู้สึกรู้สีกังวลโดยไม่ทราบสาเหตุ มีอารมณ์รุนแรง ขาดความอดทน ตื่นตื้นง่าย นอนไม่หลับ เป็นต้น (งามตา วนิทนานนท์. 2536)

ผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพจิตดี ย่อมนำครอบครัวให้เป็นสุข และปฏิบัติหน้าที่การงานทั้งต่อตนเอง และต่อสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (รณรุทธิ์ บุตรแสนคม. 2535) นอกจากนี้ ลักษณะ

ของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี เป็นผู้ที่เต็มใจที่จะทำงาน และรับผิดชอบอย่างเหมาะสมกับบทบาท หรือตำแหน่งในชีวิตของเขา (วีระ ไชยศรีสุข, 2533) เป็นที่เชื่อกันโดยทั่วไปว่า ปัญหาทางจิตใจเป็นต้นเหตุของปัญหาทางพฤติกรรมของบุคคล การที่บิดามารดาจะเลี้ยงดูบุตรอย่างไม่เหมาะสม กล่าวคือ รักสนับสนุนน้อย ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ลงโทษทางกายมาก และมีการควบคุมเด็กมากเกินไปหรือน้อยเกินไป ตลอดจนขาดความอดทนในการฝึกเด็กให้พึ่งตนเอง ปัญหาทางพฤติกรรมของผู้ที่เป็นบิดามารดานี้ อาจเนื่องจากสาเหตุหลายประการ แต่ที่สำคัญคือสุขภาพจิตของบิดาหรือมารดานั่นเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2528) การที่บิดามารดาจะเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรนั้น ปัจจัยประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องคือ สุขภาพจิตของบิดามารดาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ บิดามารดาที่มีความวิตกกังวล มีอาการทางกายและมีอารมณ์คลั่งคลุ้มมากจะไม่แสดงความรักบุตร ทำตัวห่างเหิน ลงโทษบุตรมาก และแสดงอาการขัดเคืองใจที่ต้องเลี้ยงบุตร (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และประทีป จินฺงี, 2541)

ในการศึกษางานวิจัยซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยผู้ใหญ่ ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า (2544) ได้ศึกษาญาติผู้ซึ่งดูแลผู้ติดเชื้อมีเอดส์ จำนวน 415 คน พบว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมาก จะมีพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อมีเอดส์ในภาวะวิกฤตได้ดีกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดีน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า สุขภาพจิตเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 3 ร่วมกับตัวแปรอีก 2 ตัว คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อมีเอดส์ และวิถีชีวิตแบบพุทธ ในการทำนายพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อมีเอดส์ในภาวะวิกฤตด้านข้อมูลข่าวสาร โดยสามารถทำนายได้ 46 % ในกลุ่มเพศชาย

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยอีกหลายเรื่อง ที่แสดงให้เห็นว่า การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีสุขภาพจิตที่ดีนั้น ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของตนด้วย อาทิ ในงานวิจัยของ งามดาว นินทานนท์ (2536) ซึ่งได้ศึกษาบิดา หรือมารดาของเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 8-15 ปี จำนวน 545 คน พบว่า บิดามารดาที่มีสุขภาพจิตที่ดีในปริมาณสูง เป็นผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสร้างความเข้าใจเนื้อความ ด้านสร้างความสนใจรับทราบ และด้านการยอมรับและเปลี่ยนแปลง มากกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีในปริมาณต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่า ในกลุ่มบิดามารดาบางประเภทที่มีเจตคติที่ดีต่อบุตรและความเชื่ออำนาจภายในตนต่ำทั้งสองด้าน หรือมีเจตคติที่ดีต่อบุตรต่ำแต่มีความเชื่ออำนาจภายในตนสูง ถ้ายังมีสุขภาพจิตที่ดีในปริมาณสูงอยู่ ก็สามารถอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธด้านสร้างความสนใจรับทราบได้มากกว่าบิดามารดาที่มีสุขภาพจิตดีในปริมาณต่ำ ส่วน วรวรรณ อัสวกุล (2546) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมารดาในการดูแลทันตสุขภาพแก่นบุตรก่อนวัยเรียน โดยศึกษามารดาที่มีสุขภาพจิตที่ดีมาก เป็นผู้ที่มีการดูแลการบริโภค พฤติกรรมรักษาความสะอาดช่องปากบุตร และพฤติกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพของบุตรดีกว่ามารดาที่มีสุขภาพจิตที่ดีน้อย นอกจากนี้ สุขภาพจิตยังเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 3 ร่วมกับตัวทำนายอีก 3 ตัว ทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดช่องปากบุตรได้ 21% และทำนายพฤติกรรมดูแลการบริโภคเพื่อทันตสุขภาพของบุตรได้ 11% ในกลุ่มรวม โดยเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 2 ร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะของ

มารดาอีก 2 ตัว และยังทำนายพฤติกรรมส่งเสริมทัศนสุขภาพของบุตรได้ 10% ในกลุ่มมีบุตรหญิง โดยเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 3 ร่วมกับตัวแปรความเชื่ออำนาจภายในตนในการเลี้ยงดูบุตร และตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมจากสามี

ผลการวิจัยที่สอดคล้องไปในทำนองเดียวกันนี้ ยังพบในงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ซึ่งได้ศึกษาผู้ปกครองของนักเรียนประถมต้น และมัธยมต้นในกรุงเทพมหานคร จำนวน 662 คน พบว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผล แบบรักสนับสนุน แบบฝึกให้เด็กพึ่งตนเอง และแบบควบคุมเด็ก แปรปรวนไปตามระดับสุขภาพจิตของผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองที่มีสุขภาพจิตที่ดีมาก เป็นผู้ฝึกเด็กให้พึ่งตนเองเร็ว มีการควบคุมเด็กน้อย และใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทั้งยังเป็นผู้ที่รักและสนับสนุนเด็กมากกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ด้อย และพบว่า ปริมาณการผลักการการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ทางโรงเรียน แปรปรวนไปตามระดับสุขภาพจิตของผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองที่มีสุขภาพจิตที่ดีมาก เป็นผู้ผลักการการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่โรงเรียนน้อยกว่าผู้ปกครองที่มีสุขภาพจิตที่ด้อย นอกจากนี้ยังพบว่า สุขภาพจิตเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 1 ในการทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผล โดยสามารถทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผลได้ 40% ในกลุ่มรวม และสามารถทำนายได้สูงสุด 45% ในกลุ่มมารดาไม่ทำงาน สุชาลินี ทองลิ้ม (2548) ศึกษาจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบบุตรในวัยเรียนของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือผู้ปกครองของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 จำนวน 360 คน มีอายุเฉลี่ย 36 ปี พบว่าสุขภาพจิตของผู้ปกครองร่วมกับจิตลักษณะอื่นและสถานการณ์ต่างๆ อีก 7 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มผู้ปกครองเพศชายได้ 37.7% โดยสุขภาพจิตเข้าทำนายได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .24) ยิ่งกว่านั้น สุขภาพจิตของผู้ปกครองร่วมกับจิตลักษณะอื่นอีก 10 ด้าน สามารถทำนายพฤติกรรมดังกล่าวของกลุ่มผู้ปกครองเพศชายได้ 40.3 % โดยสุขภาพจิตเข้าทำนายได้เป็นลำดับที่ 3 (ค่าเบต้าเท่ากับ .24)

สรุปได้ว่า การเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพจิตดีนั้น เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสมหลายอย่าง เช่น พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วย พฤติกรรมการดูแลการบริโภคของบุตร พฤติกรรมส่งเสริมทัศนสุขภาพของบุตร และพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสม พฤติกรรมส่งเสริมบุตรด้านการเรียน เป็นต้น ดังนั้น จึงคาดได้ว่า ผู้ปกครองที่มีสุขภาพจิตดีมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสม และสนับสนุนบุตรด้านการเรียนมากกว่าผู้ปกครองที่มีสุขภาพจิตด้อย

เจตคติต่อเด็กกับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม

เจตคติ เป็นจิตลักษณะประเภทหนึ่งของบุคคล เกิดจากการรู้คิดเชิงประมาณค่าเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทำนองประโยชน์หรือโทษ ทำให้มีความรู้สึกโน้มเอียงไปทางชอบ พอใจมากขึ้นต่อสิ่งนั้นๆ ตลอดจนมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่าง อาจกล่าวได้ว่า เจตคติ เป็นความคิดเห็นของ

บุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เจตคติมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ องค์ประกอบทางการรู้คิดเชิงประเมินค่า ความรู้สึก และความพร้อมกระทำ (งามตา วณิชทานนท์, 2537) ในงานวิจัยปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของมารดาไทย ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ให้ความหมายของเจตคติต่อบุตรไว้ว่า เป็นปริมาณความรู้สึกรักใคร่พอใจในตัวบุตร ซึ่งอาจเกิดจากการมองเห็นว่าบุตรมีลักษณะที่ดี นำความสุขสบายใจมาสู่ตนและครอบครัว และยังหมายรวมถึงความพร้อมในอันที่จะส่งเสริมสนับสนุนบุตรด้วย ซึ่งต่อมา งามตา วณิชทานนท์ (2536) และ วรวรรณ อัสวกุล (2546) ก็ศึกษาตัวแปรนี้เช่นกัน และได้ให้ความหมายในทำนองเดียวกัน ในที่นี้ จึงสรุปว่า เจตคติต่อเด็ก หมายถึง ปริมาณความรู้สึกรักใคร่พอใจในตัวเด็ก ซึ่งอาจเกิดจากการมองเห็นว่าเด็กมีลักษณะที่ดีมีคุณค่า นำความสุขสบายใจมาสู่ตนและครอบครัว และยังหมายรวมถึงความพร้อมในอันที่จะส่งเสริมสนับสนุนเด็กด้วย

จากการวิจัยของ แสวง ทวีคุณ และคณะ (2546) ได้ศึกษาตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย ครูโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 429 คน พบว่า จิตลักษณะด้านเจตคติที่ดีต่อนักเรียน เมื่อร่วมกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะอื่นๆ อีก 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนได้ 30.3% ในครูกลุ่มรวม โดยเจตคติที่ดีต่อนักเรียนเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 3 (ค่าเบต้าเท่ากับ .16) ยิ่งกว่านั้น เจตคติที่ดีต่อนักเรียนยังร่วมกับจิตลักษณะอื่นๆ อีก 7 ตัวแปรทำนายการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครูได้ 35.3% ในกลุ่มครูที่มีอายุราชการมาก โดยเจตคติที่ดีต่อนักเรียนเข้าทำนายเป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .21) ในอดีต งามตา วณิชทานนท์ (2536) ศึกษาจิตลักษณะของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่างคือ บิดาหรือมารดาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในแต่ละครอบครัว ซึ่งมีบุตรอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 15 ปี อย่างน้อยหนึ่งคนในครอบครัวนั้น เป็นครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 545 คน พบว่า เจตคติต่อบุตรร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะอีก 2 ตัวแปรสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูบุตรด้านสร้างความสนใจรับทราบและด้านสร้างความเข้าใจเนื้อความได้ 9% และ 8% ตามลำดับ ในบิดามารดากลุ่มรวม โดยมีเจตคติต่อบุตรเป็นตัวทำนายลำดับที่ 2 (ค่าอาร์เท่ากับ .19 และ .19 ตามลำดับ) และสามารถทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูด้านสร้างการยอมรับและเปลี่ยนตามในบิดามารดากลุ่มรวมได้ 6% โดยมีเจตคติต่อบุตรเป็นตัวทำนายลำดับที่ 3 (ค่าอาร์เท่ากับ .14) ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ศึกษาจิตลักษณะของมารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูบุตร พบว่า จิตลักษณะด้านเจตคติต่อบุตรร่วมกับจิตลักษณะอื่นอีก 5 ด้าน สามารถทำนายวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของมารดาในกลุ่มรวมได้ 17% โดยเจตคติต่อบุตรเป็นตัวทำนายลำดับแรก (ค่าอาร์เท่ากับ .35) ยิ่งกว่านั้น เจตคติต่อบุตรของมารดา ร่วมกับจิตลักษณะอื่นๆ อีก 5 ด้าน ทำนายการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของมารดาได้สูงสุด 29% ในกลุ่มมารดาที่มีการศึกษาสูง โดยเจตคติต่อบุตรเข้าทำนายได้เป็นลำดับแรก ต่อมา สุชาสินี ทองลิ่ม (2548) ศึกษาลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

รับผิดชอบบุตรในวัยเรียนของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 พบว่า เจตคติต่อบุตรร่วมกับจิตลักษณะอื่นอีก 2 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองในกลุ่มรวมได้ 20.1% โดยเจตคติต่อบุตรเข้าทำนายได้เป็นลำดับแรก (ค่าเบต้าเท่ากับ .25) ยิ่งกว่านั้น เจตคติต่อบุตรร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะและสถานการณ์อื่นรวม 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมดังกล่าวของผู้ปกครองกลุ่มที่มีการศึกษาสูงได้ 33.7% โดยเจตคติต่อบุตรเข้าทำนายได้เป็นลำดับแรก (ค่าเบต้าเท่ากับ .27)

จากผลงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ปกครองของนักเรียน โดยเฉพาะมารดาที่มีเจตคติที่ดีต่อบุตร อีกทั้งครูที่มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนมากเท่าใด ก็ยังมีพฤติกรรมเหมาะสมในการปลูกฝังอบรมบุตรหรือนักเรียนด้านต่างๆ (ได้แก่ ปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ปลูกฝังอบรมบุตรตามแนวพุทธศาสนา และส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร) มากเท่านั้น จึงคาดได้ว่า ผู้ปกครองที่มีเจตคติที่ดีต่อเด็กมากเท่าใด ก็จะมีพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และให้การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนมากเท่านั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส กับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

จากการศึกษาของนักวิทยาศาสตร์สังคมในสาขาวิชาครอบครัวศึกษา พิจารณาความสำเร็จและความล้มเหลวของชีวิตแต่งงานใน 2 แนวทาง แนวทางแรก เน้นความมั่นคงในชีวิตสมรส (Marital Stability) ตามแนวทางนี้ ชีวิตแต่งงานที่มั่นคงถูกกำหนดให้สิ้นสุดลงด้วยการตายจากกันตามธรรมชาติ สำหรับชีวิตแต่งงานที่ไม่มั่นคงสิ้นสุดลงด้วยการหย่าร้าง แยกกันอยู่ ทอดทิ้ง หรือโดยคำสั่งของศาลและแนวทางที่สอง มุ่งเน้นที่คุณภาพความสัมพันธ์ในชีวิตการสมรส (Quality of Marital Relationship) (Lewis & Spanier, 1976 อ้างอิงใน งามดา วนิทนันทน์ และคณะ. 2545) งามดา วนิทนันทน์ และคณะ (2545) ทำการวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตสมรสว่า เป็นลักษณะทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณของปฏิสัมพันธ์ และการทำหน้าที่ของคู่สมรสหลายด้าน ได้แก่ การปรับตัวเข้าหากันได้ดี มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างเพียงพอ มีความสุขและความพึงพอใจในชีวิตสมรสมาก เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนั้น ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตสมรสในความหมาย 1) ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส ซึ่งหมายถึง ปริมาณการรายงานความสัมพันธ์ของผู้เป็นสามีหรือภรรยา ทั้งทางด้านดีและไม่ดี เกี่ยวกับคู่สมรสของตน เช่น ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือกัน หรือปริมาณการขัดแย้ง ห่วงเหิน ไม่เข้าใจกัน กำหนดความหมายและวิธีวัดโดยดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536) และ 2) การปรับตัวระหว่างคู่สมรส หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวของบุคคลในสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสามีกับภรรยาในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา ใน 4 ด้าน คือ 2.1) ด้านความสอดคล้องกลมกลืนกัน 2.2) ด้านความพึงพอใจต่อกัน 2.3) ด้านการยึดเหนี่ยว / ผูกพันต่อกัน และ 2.4) ด้านการแสดงความรักใคร่ผูกพันต่อกัน กำหนด

ความหมายและวิธีวัดโดย Spanier (1976 อ้างอิงใน งามตา วนิทนันทน์ และคณะ. 2545) ก่อนหน้านี้ ฌ็องส์ดา สุกินันท์กุล (2541) ได้ใช้ความหมายที่สองของคุณภาพชีวิตสมรสในการศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างปริมาณการปรับตัวในชีวิตคู่ของพยาบาลด้วยแบบวัดการปรับตัวระหว่างคู่สมรส ที่เกี่ยวข้องกับการเจตคติต่อการทำงานพยาบาลและพฤติกรรมการทำงานพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพกว่า 200 คน ในกรุงเทพมหานคร วรวรรณ อัสวกุล (2546) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรส ในความหมายเดียวกันนี้ จากรายงานของมารดาที่ทำหน้าที่ดูแลสุขภาพในช่องปากของบุตรก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด และอภิชาติ วังตระกูล (2550) ศึกษาความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรส ซึ่งเป็นการรายงานของมารดา ที่มีบุตรเป็นโรคออทิสติก โดยใช้ความหมายแรกดังกล่าวข้างต้น

ในงานพัฒนาครั้งนี้ ได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในครอบครัวของผู้ปกครองนักเรียนเป็นตัวแปรภูมิหลังทางครอบครัว โดยจะศึกษาในความหมายแรกซึ่งกำหนดความหมายและวิธีวัดโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536) ความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรส หมายถึง ปริมาณการรายงานการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เป็นสามีหรือภรรยา ทั้งทางด้านดีและไม่ดี เกี่ยวกับคู่สมรสของตน เช่น ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือกัน หรือปริมาณการขัดแย้ง ห่างเหิน ไม่เข้าใจกัน

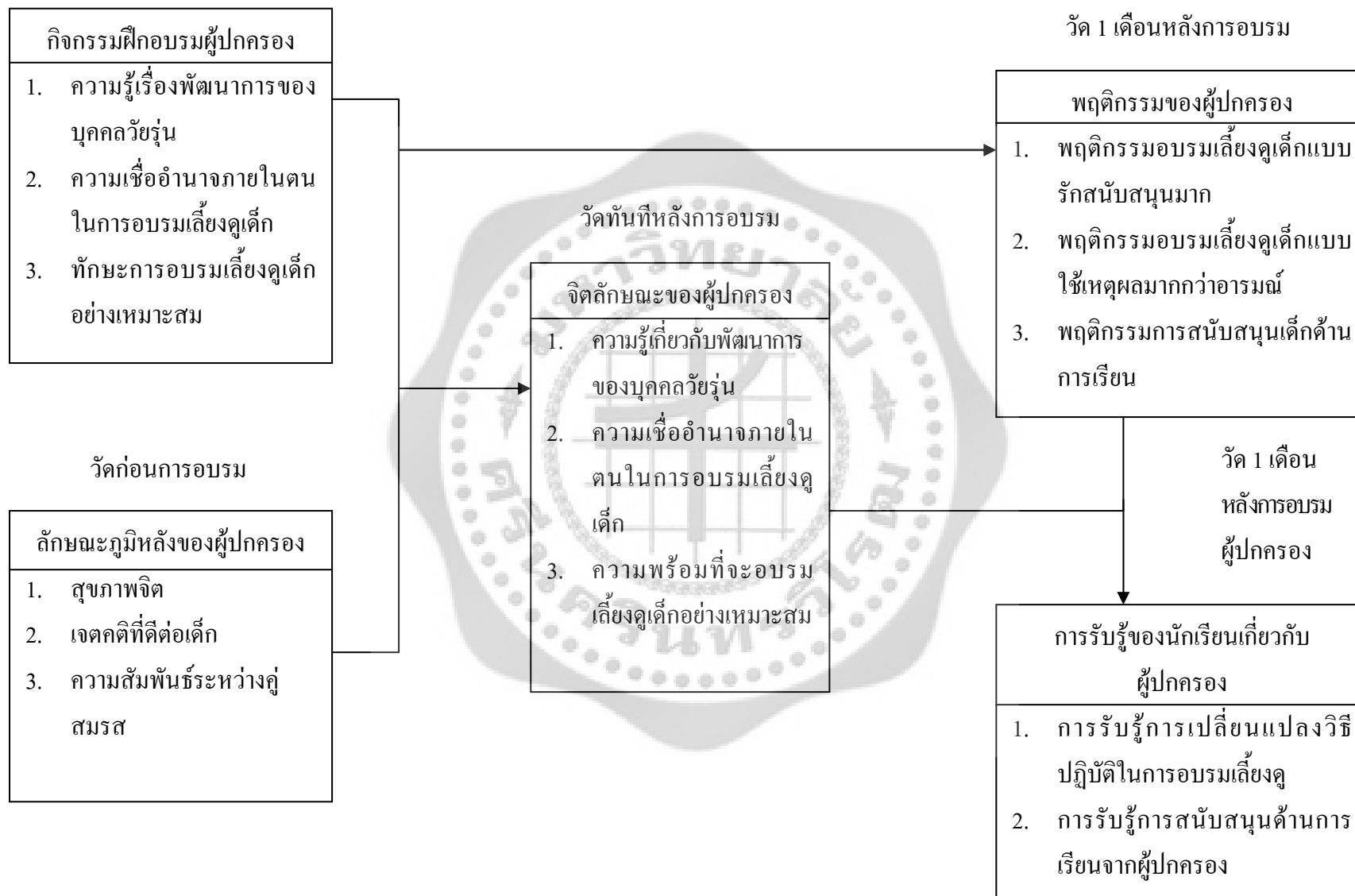
สำหรับหลักฐานความเกี่ยวข้องระหว่างความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรส กับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรนั้น มีนักวิจัยหลายคนพบผลที่สอดคล้องกัน อาทิเช่น ในงานวิจัยของ Tenbrunsel et al. (1996 อ้างอิงใน ฌ็องส์ดา สุกินันท์กุล. 2541) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับการทำงานในคู่สามี – ภรรยา ที่ทำงานทั้งคู่ จำนวน 281 คน พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจภายในของบุคคลที่เกิดจากการทำงาน (ค่าอาร์เท่ากับ .27) ขณะที่ความพึงพอใจภายในบุคคลที่เกิดจากการทำงานสัมพันธ์กับความผูกพันในงาน (ค่าอาร์เท่ากับ .52) จึงอาจกล่าวได้ว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีส่วนส่งเสริมความพึงพอใจในงานที่บุคคลทำ ฌ็องส์ดา สุกินันท์กุล (2541) ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว การทำงานและลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 299 คน พบว่า ตัวแปรการปรับตัวระหว่างคู่สมรสรวมกับตัวแปรด้านครอบครัวอีก 3 ตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมพยาบาลได้ 13% ในกลุ่มพยาบาลอายุมาก โดยตัวแปรการปรับตัวของคู่สมรส มีบทบาทสำคัญเด่นชัดเพียงตัวแปรเดียว (ค่าอาร์เท่ากับ .34) งามตา วนิทนันทน์ (2536) ศึกษาลักษณะของบิดาหรือมารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธศาสนา พบว่า บิดาหรือมารดาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรสมากจะมีความใกล้ชิดบุตรสูงด้วยอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในงานวิจัยของ วรวรรณ อัสวกุล (2546) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมารดาในการดูแลทันตสุขภาพแก่บุตรวัยก่อนเรียน จำนวน 843 คน พบว่า ตัวแปรความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคู่สมรสรวมกับตัวแปรในครอบครัวอีก 2 ด้าน สามารถทำนายพฤติกรรมของมารดาในการดูแลรักษาความสะอาดช่องปากบุตรได้ 10% ในกลุ่มมารดา รวม โดยตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสเข้าทำนายเป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .21) และยังพบอีกว่าตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสสามารถเข้าร่วม

ทำนายพฤติกรรมการดูแลรักษาความสะอาดในช่องปากบุตร ได้เป็นลำดับแรกในกลุ่มมารดาประเภทอายุน้อย การศึกษาดำ ฐานะเศรษฐกิจต่ำ และครอบครัวขยายด้วย

จากการประมวลเอกสาร สรุปได้ว่า มารดาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรสมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูบุตรได้อย่างเหมาะสมมาก ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่า ผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรสมาก จะมีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมมากกว่าผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรสน้อย

สรุป จากการประมวลเอกสารในบทนี้ พบหลักฐานทางวิชาการชัดเจนเพียงพอในการกำหนดจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูที่สำคัญที่จะนำไปใช้พัฒนาแก่มารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียน และทำการวิจัยประเมินผลการพัฒนาต่อไป คณะทำงานได้กำหนดกรอบในการพัฒนาผู้ปกครองนักเรียน ที่ประกอบด้วย กิจกรรมการฝึกอบรม ลักษณะภูมิหลังของผู้ปกครอง (ตัวแปรสมทบ) ตัวแปรผลด้านจิตลักษณะที่วัดระยะสั้น (ทันทีหลังฝึก) และตัวแปรผลด้านพฤติกรรมที่วัดระยะยาว (วัด 1 เดือนหลังฝึก) (ดูภาพประกอบ 1)

ภาพประกอบ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการพัฒนาและประเมินผลครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีการพัฒนา

โครงการพัฒนา “จิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการเรียนรู้ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2” มีจุดมุ่งหมายที่จะนำความรู้ทางวิชาการด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ ตลอดจนข้อค้นพบจากงานวิจัยพฤติกรรมครอบครัว ลงสู่การประยุกต์ใช้ ในรูปของกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาจิตลักษณะและทักษะที่สำคัญแก่ผู้ปกครองของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ผู้ซึ่งอยู่ในครอบครัวที่มีสถานะเสี่ยง และทำการวิจัยประเมินผลการพัฒนาด้วยเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ กิจกรรมการพัฒนาผู้ปกครอง ประกอบด้วย การพัฒนาจิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น

กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา

กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 จำนวน 38 คน พร้อมกับนักเรียนในปกครอง จำนวนเท่ากัน รวมทั้งสิ้น 76 คน ผู้ปกครองกลุ่มนี้มาจากครอบครัวประเภทเสี่ยง ซึ่งมีขั้นตอนการคัดเลือก ดังต่อไปนี้

1. คัดเลือกโรงเรียนระดับประถมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน ในครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากโรงเรียนวัดทัศนารุณสุนทริการาม สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชเทวี เป็นแหล่งข้อมูล

2. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ทั้งหมดรวม 162 คน ตอบแบบวัด “การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา” แบบวัดนี้คือดัชนีชี้วัดคุณภาพของครอบครัวไทยที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยของงามตา วนิทานนท์ และคณะ (2545) เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีค่าถาม 10 ประโยค นักเรียนกลุ่มนี้ได้คะแนนต่ำสุด 16 คะแนน และสูงสุด 60 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.48 คะแนนทำงานแบ่งคะแนนของนักเรียนออกเป็น 3 ช่วงคะแนน โดยใช้ช่วงคะแนนมาตรฐานจากการวิจัยของ งามตา วนิทานนท์ และคณะ (2545) เป็นเกณฑ์ (ตาราง 2) นอกจากนี้ยังให้นักเรียนกลุ่มเดียวกันนี้รายงานเกี่ยวกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ซึ่งเป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่าแบบวัดละ 15 ข้อ ผลจากการตอบแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก นักเรียนได้คะแนนต่ำสุด 36 คะแนน และสูงสุด 90 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 77.41 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.90 ส่วนผลจากการตอบแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ นักเรียนได้คะแนนต่ำสุด 41 คะแนน และสูงสุด 90 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 70.37 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.12 (ตาราง 3 และ 4) คะแนนทำงานแบ่งคะแนนของนักเรียนจากแต่ละแบบวัดออกเป็น 3 ช่วงคะแนน โดยใช้ช่วงคะแนนมาตรฐานจากการวิจัยของงามตา วนิทานนท์ และคณะ (2545) เป็นเกณฑ์

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา สูง กลาง และต่ำ และมาตรการที่ควรดำเนินการ

กลุ่มคะแนน	ช่วงคะแนน มาตรฐาน	จำนวน นักเรียน	คิดเป็น ร้อยละ	มาตรการที่ควรดำเนินการ
ต่ำ	10-39 คะแนน	43 คน	26.9	ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา
กลาง	40-56 คะแนน	101 คน	63.1	ป้องกัน เสริมสร้าง
สูง	57-60 คะแนน	16 คน	10.0	อนุรักษ์ สนับสนุน ให้ยั่งยืน
รวม		160 คน		

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก สูง กลาง และต่ำ และมาตรการที่ควรดำเนินการ

กลุ่มคะแนน	ช่วงคะแนน มาตรฐาน	จำนวน นักเรียน	คิดเป็น ร้อยละ	มาตรการที่ควรดำเนินการ
ต่ำ	15-70 คะแนน	33 คน	20.4	ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา
กลาง	71-80 คะแนน	53 คน	32.7	ป้องกัน เสริมสร้าง
สูง	81-90 คะแนน	75 คน	46.9	อนุรักษ์ สนับสนุน ให้ยั่งยืน
รวม		162 คน		

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ สูง กลาง และต่ำ และมาตรการที่ควรดำเนินการ

กลุ่มคะแนน	ช่วงคะแนน มาตรฐาน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็น ร้อยละ	มาตรการที่ควรดำเนินการ
ต่ำ	15-62 คะแนน	34 คน	21.0	ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา
กลาง	63-74 คะแนน	70 คน	43.2	ป้องกัน เสริมสร้าง
สูง	75-90 คะแนน	58 คน	35.8	อนุรักษ์ สนับสนุน ให้ยั่งยืน
รวม		162 คน		

3. คณะทำงานคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในช่วงคะแนนต่ำจากแบบวัดทั้งสามฉบับ สอดคล้องกันไว้ และคัดเลือกนักเรียนจากกลุ่มที่ได้คะแนนช่วงกลางจากแบบวัดสามฉบับมาเพิ่มอีกจำนวนหนึ่ง รวมเป็นนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 80 คน จากนั้นจึงให้ทางโรงเรียนติดต่อเชิญผู้ปกครองของนักเรียนดังกล่าว เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมพัฒนา

การจัดกิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นกิจกรรมฝึกอบรมสำหรับผู้ปกครองในกลุ่ม ก. (กลุ่มทดลอง) ประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น กิจกรรมพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตน กิจกรรมพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และทักษะสอนการบ้านและเลือกกิจกรรมสันทนาการแก่เด็ก (หน้า 34 – 39) สำหรับกิจกรรมในกลุ่ม ข. (กลุ่มควบคุม) (หน้า 40 – 41) ประกอบด้วย กิจกรรมฝึกอาชีพและการทำสิ่งประดิษฐ์ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมที่ทั้งผู้ปกครองกลุ่ม ก. และกลุ่ม ข. ได้รับเหมือนกันคือ ความรู้เรื่องการดูแลทันตสุขภาพของบุตรจากทันตแพทย์ วิทยากรรับเชิญ และกิจกรรมคลายเครียดด้วยวิธีหัวเราะบำบัด จากวิทยากรในชมรมหัวเราะบำบัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (คูตาราง 5 ประกอบ)

ตาราง 5 แบบแผนการฝึกอบรมจิตลักษณะและทักษะแก่ผู้ปกครอง

กลุ่ม	จำนวน	วัดก่อนผู้ปกครอง			กิจกรรมฝึกอบรม					วัดทันทีผู้ปกครอง			วัดหลัง 1 เดือนผู้ปกครอง			วัดหลัง 1 เดือน เด็ก	
		MH	ATC	MRL	ความรู้ทัศนสุขภาพบุตร	ความรู้พัฒนาการบุตร	ความเชื่ออำนาจภายในตน	ทักษะอบรมบุตรรัก+ใช้เหตุผล	ทักษะสอนการบ้านบุตร	KC	ICON	RCR	LOC	ROC	SSCP	CCR	SSCC
ทดลอง (กลุ่ม ก.)	40	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ควบคุม (กลุ่ม ข.)	40	✓	✓	✓	✓	—	—	—	—	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

รหัสของตัวแปร ตัวแปร

MH สุขภาพจิต

ATC เจตคติที่ดีต่อเด็ก

MRL ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส

KC ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น

ICON ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

RCR ความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม

รหัสของตัวแปร ตัวแปร

LOC การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก

ROC การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

SSCP การสนับสนุนเด็กด้านการเรียน

CCR การรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู

SSCC การรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง

รายการกิจกรรม

“เด็กจะดี เก่ง และมีความสุขได้ด้วยฝีมือพ่อแม่”

วันเสาร์ที่ 27 และอาทิตย์ที่ 28 กันยายน 2551

ณ โรงเรียนวัดทัศนารุณสุนทริการาม เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

วัน/เวลา	รายการกิจกรรม
27 กันยายน 2551	
8.00 - 8.45 น.	ลงทะเบียน และผู้ปกครองทุกท่าน ตอบแบบสอบถามและแบบวัด และรับประทานอาหารเช้า
9.00 - 9.10 น.	กิจกรรมขยับกาย : กายใจ สดชื่น (อ. สุทธิพงษ์)
9.10 - 10.25 น.	บรรยายเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการดูแลฟันของบุตรวัยรุ่น (กิจกรรมร่วม) วิทยากร : ทันตแพทย์หญิงวรวรรณ อัสวกุล กองทันตสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

คู่มือการฝึกอบรม

การสร้างเชื่อมั่นในตนเอง (ความเชื่ออำนาจภายในตน)

กิจกรรมสำหรับผู้ปกครองกลุ่มทดลอง (กลุ่ม ก.) 40 คน

วันเสาร์ที่ 27 กันยายน 2551

หัวข้อกิจกรรม วัตถุประสงค์ และเวลา

หัวข้อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เวลา
1. ผลเกิดจากสาเหตุ	เข้าใจหลัก “มีผล ย่อมมีสาเหตุ”	10.25 – 11.05 น.
2. การควบคุมสาเหตุของผล	การทำนายได้ และควบคุมได้	11.05 – 12.00 น.
3. การรับรู้ผลของการกระทำ	รับรู้ “ทำมาก ได้มาก ทำน้อย ได้น้อย”	13.00 – 14.00 น.
4. ความเชื่อมั่นในตน “ทำได้ดี”	เห็นตัวอย่าง และย้ำความเชื่ออำนาจภายในตนจากภาพยนตร์	14.00 – 14.15 น. 14.15 – 16.00 น.

หัวข้อที่ 1 ผลเกิดจากสาเหตุ (10.25 – 11.05 น.) 40 นาที

ลำดับขั้นตอน	ลำดับกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา
1. เตรียมความพร้อม	เตรียมความพร้อม	อ. สุทธิพงษ์	5 นาที	10.25 – 10.30 น.
2. ผลเกิดจากสาเหตุ	เกริ่นนำเข้าเรื่อง	อ. งามตา	5 นาที	10.30 – 10.35 น.
	กิจกรรม 1 – ฟันของลูก	คณะวิทยากร	10 นาที	10.35 – 10.45 น.
	นำเสนอความคิดเห็น	ตัวแทน 3 กลุ่ม	15 นาที	10.45 – 11.00 น.
	เฉลยกิจกรรม 1	อ. งามตา	5 นาที	11.00 – 11.05 น.

หัวข้อที่ 2 การควบคุมสาเหตุของผล (11.05 – 12.00 น.) 55 นาที

ลำดับขั้นตอน	ลำดับกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา
3. การควบคุมสาเหตุของผล	เกริ่นนำ	อ. งามตา	10 นาที	11.05 – 11.15 น.
	- ภูเขาไฟ สีนามิ			
	- อุบัติเหตุ ไข่หัวคนก			
	- นิทาน 2 เรื่อง	ศุภรางค์	15 นาที	11.15 – 11.30 น.
	กิจกรรม 2 – สิ่งที่ฉันควบคุมได้	คณะวิทยากร	10 นาที	11.30 – 11.40 น.
	- ผู้เข้าอบรมคิดเอง 5 นาที			
	- ผู้เข้าอบรมคิดกลุ่ม 5 นาที			
	นำเสนอความคิดเห็น	ตัวแทน 3 กลุ่ม	15 นาที	11.40 – 11.55 น.
	วิทยากรหลัก – สรุป	อ. งามตา	5 นาที	11.55 – 12.00 น.

พักทานอาหารกลางวัน 12.00 – 13.00 น.

หัวข้อที่ 3 การรับรู้ผลของการกระทำ (13.00 – 14.00 น.) 60 นาที

ลำดับขั้นตอน	ลำดับกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา
4. การรับรู้ผลของการกระทำ (ทำมากได้มาก ทำน้อย ได้น้อย)	เตรียมความพร้อม	อ. สุทธิพงษ์	10 นาที	13.00 – 13.10 น.
	บอกกติกาการเล่นเกม	อ. อุษา	10 นาที	13.10 – 13.20 น.
	กิจกรรม 3 – เกมสร้างคำตามเงื่อนไข 6 คำ	คณะวิทยากร	25 นาที	13.20 – 13.45 น.
	นิทาน 1 เรื่อง “เราทำได้”	ศุภรางค์	5 นาที	13.45 – 13.50 น.
	วิทยากรหลัก – สรุป	อ. งามตา	5 นาที	13.50 – 13.55 น.
	แจกรางวัล	วิทยากรรวม	5 นาที	13.55 – 14.00 น.

หัวข้อที่ 4 ความเชื่อมั่นในตน (ช่วง 1 : 14.00 – 14.15 น.) 15 นาที

ลำดับขั้นตอน	ลำดับกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา
5. ความเชื่อมั่นในตน	กิจกรรม 4 – ภาพยนตร์ i-con เรื่อง 1 เป้ามั่นจิ้น	วิทยากรเลือก VCD	2 นาที	14.00 – 14.02 น.
	เกริ่นนำเรื่อง	อ. งามตา	5 นาที	14.02 – 14.07 น.
	ดูภาพยนตร์ตอนจบ เป้ามั่นจิ้น ตอนราชบุตรเขยจอมโหด	อ. งามตา	8 นาที	14.07 – 14.15 น.

หัวข้อที่ 4 ความเชื่อมั่นในตน (ช่วง 2 : 14.15 – 16.00 น.) 1 ชั่วโมง 45 นาที

ลำดับขั้นตอน	ลำดับกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา
6. ความเชื่อมั่นในตน	เตรียมความพร้อม	อ. สุทธิพงษ์	5 นาที	14.15 – 14. 20 น.
	กิจกรรมอภิปรายกลุ่ม	คณะวิทยากร	15 นาที	14. 20 – 14.35 น.
	เฉลยเป้าหมายมั่นจิ้น	อ. งามตา	5 นาที	14.35 – 14.40 น.
	ภาพยนตร์ i-con เรื่อง 2 Mr. Bean ไปคลินิก	ดู VCD	10 นาที	14.40 – 14.50 น.
	กิจกรรมอภิปรายกลุ่ม	คณะวิทยากร	10 นาที	14.50 – 15.00 น.
	วิทยากร – สรุป	อ. งามตา	10 นาที	15.00 – 15.10 น.
	พักรับประทานอาหารว่าง		10 นาที	15.10 – 15.20 น.
	ตอบแบบวัดและส่งแบบวัดพร้อมลงชื่อ	คณะวิทยากร	40 นาที	15.20 – 16.00 น.

คู่มือการฝึกอบรม
พัฒนาความรู้และทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นที่เหมาะสม

วันอาทิตย์ที่ 28 กันยายน 2551

ลงทะเบียน ตอบแบบสอบถาม และรับประทานอาหารว่าง 8.00 – 9.00 น.

หัวข้อกิจกรรม วัตถุประสงค์ และเวลา

หัวข้อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เวลา
1. รู้จักวัยรุ่น	เข้าใจพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นด้านกาย จิตและสังคม	9.00 – 10.30 น.
2. เลี้ยงบุตรอย่างไรให้เป็นคนดี เก่งมีสุข	เข้าใจถึงความสำคัญและแนวปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนมากและใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์	10.30 – 12.00 น. 13.00 – 14.20 น.
3. ปรับปรุงพฤติกรรมบุตร	ฝึกตั้งเป้าหมายและวางแผนปรับปรุงพฤติกรรมบุตร	14.30 – 16.00 น.

หัวข้อที่ 1 รู้จักวัยรุ่น (9.10 – 10.30 น.) 1 ชั่วโมง 20 นาที

ลำดับขั้นตอน	ลำดับกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา
1. เตรียมความพร้อม	กิจกรรมขยับกาย : กายใจสดชื่น	อ. สุทธิพงษ์	10 นาที	9.00 – 9.10 น.
2. รู้จักวัยรุ่น	เรียนรู้และเข้าใจพัฒนาการด้านกาย จิตและสังคมของวัยรุ่น (ตอนต้น – ตอนกลาง)	รศ. ประณต	50 นาที	9.10 – 10.00 น.
	กิจกรรม 1 : สังเกตการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น	รศ. ประณต	10 นาที	10.00 – 10.10 น.
	นำเสนองานกลุ่มและอภิปราย	ตัวแทน 3 กลุ่ม	15 นาที	10.10 – 10.25 น.
	วิทยากรสรุป	รศ. ประณต	5 นาที	10.25 – 10.30 น.

หัวข้อที่ 2 เลี้ยงบุตรอย่างไรให้เป็นคนดี เก่ง มีสุข (10.30 – 12.00 น.) 1 ชั่วโมง 30 นาที

ลำดับขั้นตอน	ลำดับกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา
3. เตรียมความพร้อม	กิจกรรมขยับกาย : ตื่นเถาะ ชาวเรา	อ. สุทธิพงษ์	5 นาที	10.30 – 10.35 น.
4. เลี้ยงบุตรอย่างไร ให้เป็นคนดี เก่ง มีสุข	ดู VCD “เลี้ยงลูกให้เป็นคนดี เก่ง และมีสุข”	อ. งามตา	25 นาที	10.35 – 11.00 น.
	กิจกรรม 2 : - เกลยคะแนน แบบวัด “ท่านเป็นพ่อแม่ที่ดี เพียงใด” ของผู้ปกครองผู้รับ การอบรม - ทราบความหมาย ของคะแนน ผลที่เกิดขึ้นเด็ก และข้อเสนอแนะต่างๆ	อ. อุษมา และ คณะ	1 ชั่วโมง	11.00 – 12.00 น.

พักรับประทานอาหารกลางวัน 12.00 – 13.00 น.

หัวข้อที่ 2 (ต่อ) เลี้ยงบุตรอย่างไรให้เป็นคนดี เก่ง มีสุข (13.00 – 14.30 น.) 1 ชั่วโมง 30 นาที

ลำดับขั้นตอน	ลำดับกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา
5. เตรียมความพร้อม	กิจกรรมขยับกาย : สบายชีวี	อ. สุทธิพงษ์	10 นาที	13.00 – 13.10 น.
6. ตัวอย่างจากชีวิตจริง	เกริ่นนำ	อ. งามตา	5 นาที	13.10 – 13.15 น.
	ดู VCD “นาวินด้าร์”		25 นาที	13.15 – 13.40 น.
	อภิปรายกลุ่ม	อ. งามตา	15 นาที	13.40 – 13.55 น.
	กิจกรรม 3 : ลูกดี เก่ง มีสุข ด้วยฝีมือพ่อแม่	อ. งามตา	10 นาที	13.55 – 14.05 น.
	นำเสนองานกลุ่ม	ตัวแทน 3 กลุ่ม	15 นาที	14.05 – 14.20 น.
	ข้อคิดและข้อเสนอแนะ	อ. งามตา	10 นาที	14.20 – 14.30 น.

หัวข้อที่ 3 ปรับปรุงพฤติกรรมบุตร (14.30 – 16.00 น.) 1 ชั่วโมง 30 นาที

ลำดับขั้นตอน	ลำดับกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา
7. ปรับปรุงพฤติกรรมบุตร	หลักการวางแผนปรับพฤติกรรมบุตร	อ. งามตา และ อ. ศิริพร	15 นาที	14.30 – 14.45 น.
	กิจกรรม 4: ตั้งเป้าหมายและวางแผนปรับพฤติกรรมบุตร	คณะวิทยากร	15 นาที	14.45 – 15.00 น.
	นำเสนอผลงาน อภิปราย	ตัวแทน 3 กลุ่ม	15 นาที	15.00 – 15.15 น.
	สรุปประเด็นสำคัญ	อ. งามตา	5 นาที	15.15 – 15.20 น.
	พักรับประทานอาหารว่าง		10 นาที	15.20 – 15.30 น.
	ตอบแบบวัด ส่งแบบวัดลงชื่อ และรับคำตอบแทน	คณะวิทยากร	30 นาที	15.30 – 16.00 น.

ปิดการฝึกอบรม

รายการกิจกรรม

กิจกรรมพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูบุตรแก่ผู้ปกครองของนักเรียนระดับประถมศึกษา (ประถม 4, 5) ณ โรงเรียนวัดทัศนารุณสุนทริการาม สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

กิจกรรมสำหรับผู้ปกครองกลุ่มควบคุม (กลุ่ม ข.) 40 คน

วัน/เดือน/ปี	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	เวลาปฏิบัติ
27 ก.ย. 51	ให้ความรู้การดูแลทันตสุขภาพของเด็ก	ลงทะเบียน	8.00 น.
		<u>กิจกรรม 1</u> (30 นาที) ผู้ปกครองตอบแบบวัด 2 ฉบับ (สุขภาพจิตและเจตคติที่ดีต่อเด็ก)	8.30 – 9.00 น. ห้องประชุมรวม
		<u>กิจกรรม 2</u> วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของบุคคลวัยรุ่น	9.00 – 10.25 น. ห้องประชุมรวม
		<u>กิจกรรม 3</u> (1 ชั่วโมง) วิทยากรนำออกกกำลังกายแบบ “หัวเราะบำบัด”	10.25 – 11.00 น.
		<u>กิจกรรม 4</u> (1 ชั่วโมง) วิทยากรฝึกอาชีพแก่ผู้ปกครอง (เช่น ฝึกทำขนม และอื่นๆ)	11.00 – 12.00 น.
	วัดจิตลักษณะ	→	↓ พักเที่ยง
		วิทยากรนำออกกกำลังกายแบบ “หัวเราะบำบัด” (15 นาที)	13.00 – 13.15 น.
		<u>กิจกรรม 4</u> (ต่อ) (2 ชั่วโมง) ฝึกอาชีพ	13.15 – 15.15 น.
		→	พัก 15 นาที
		<u>กิจกรรม 5</u> (30 นาที) ผู้ปกครองตอบแบบวัดจิตลักษณะ ด้านความเชื่ออำนาจภายในตน	15.30 – 16.00 น. ในห้องเรียนที่จัดเตรียมไว้

วัน/เดือน/ปี	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	เวลาปฏิบัติ
28 ก.ย. 51	ฝึกออกกำลังกายด้วยวิธีหัวเราะ บำบัด	ลงทะเบียน <u>กิจกรรม 6</u> (1 ชั่วโมง) วิทยากรนำออกกำลังกายแบบ “หัวเราะบำบัด”	8.00 น. 9.00 – 10.00 น.
	ฝึกอาชีพตามความสนใจของ ผู้ปกครอง	<u>กิจกรรม 7</u> (2 ชั่วโมง) วิทยากรฝึกอาชีพ (ทอดปลาทอดไก่) → วิทยากรนำออกกำลังกายแบบ “หัวเราะบำบัด” (15 นาที) <u>กิจกรรม 7</u> (ต่อ) (2 ชั่วโมง) ฝึกอาชีพ → <u>กิจกรรม 8</u> (30 นาที) ผู้ปกครองตอบแบบวัด 2 ฉบับ (ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคล วัยรุ่นและความพร้อมที่จะอบรม เลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนและ แบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์)	10.00 – 12.00 น. ↓ พักเที่ยง 13.00 – 13.15 น. 13.15 – 15.15 น. พัก 15 นาที 15.30 – 16.00 น. ในห้องเรียนที่ จัดเตรียมไว้

ตาราง 6 การหาคุณภาพเครื่องมือวัดที่ใช้ในงานวิจัย

วัดกับกลุ่ม	ชื่อแบบวัด	ตัวแปร	จำนวน คน	จำนวนข้อ เดิม	จำนวนข้อ ใช้จริง	พิสัย คะแนน	พิสัยค่า Item-Total Correlation	Reliability (Alpha Coefficient)
ผู้ปกครอง	ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง	สุขภาพจิต	38	15	15	25-78	.21-.67	.85
ผู้ปกครอง	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลูก	เจตคติที่ดีต่อเด็ก	38	10	10	34-60	.40-.67	.81
ผู้ปกครอง	คู่สมรสของกัน	ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส	38	10	10	25-60	.45-.78	.88
ผู้ปกครอง	ความคาดหวังเกี่ยวกับลูก	ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	38	10	8	30-48	.24-.44	.58
ผู้ปกครอง	การเติบโตของเยาวชน	ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น	38	14	13	13-52	.06-.64	.70
ผู้ปกครอง	ความพร้อมในการปฏิบัติต่อลูก	ความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม	38	19	18	65-108	.16-.65	.80
ผู้ปกครอง	ความสัมพันธ์แม่-ลูก	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก	34	15	15	51-90	.27-.71	.86
ผู้ปกครอง	ความสัมพันธ์แม่-ลูก(2)	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์	34	15	15	49-90	.26-.63	.86
ผู้ปกครอง	การปฏิบัติต่อลูกด้านการเรียน	การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนจากผู้ปกครอง	34	10	10	32-60	.25-.75	.84
บุตร	การปฏิบัติของแม่ต่อลูก	การรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู	37	25	25	100-170	.14-.59	.79
บุตร	ผู้ปกครองกับการเรียนของกัน	การรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง	37	10	8	20-47	.16-.50	.66

เครื่องมือวัดตัวแปร

เครื่องมือวัดที่ใช้ในการประเมินผลการพัฒนาครั้งนี้ เป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินรวมค่า จำนวน 11 ฉบับ แบ่งเป็น 1) แบบวัดที่ใช้วัดผู้ปกครองก่อนการอบรม 3 ฉบับ (แบบวัดสุขภาพจิต เจตคติที่ดีต่อเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส) 2) แบบวัดที่ใช้ประเมินผลการพัฒนาระยะแรกวัดทันทีหลังการอบรม 3 ฉบับ (แบบวัดความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และ 3) แบบวัดที่ใช้ประเมินการพัฒนาระยะที่ 2 วัดติดตามผล 1 เดือน หลังการอบรม 3 ฉบับ (แบบวัดพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และพฤติกรรมกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน) ส่วนแบบวัดที่ใช้กับเด็กนักเรียนในปกครองมี 2 แบบวัด (แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู และการรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง) นำไปวัดกับนักเรียนหลังจากมีการวัดประเมินผลระยะที่ 2 (ติดตามผล 1 เดือน หลังการอบรม) กับผู้ปกครอง ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือวัดตัวแปรและคุณภาพของเครื่องมือวัดเหล่านี้ (ตาราง 6)

1. **แบบวัดสุขภาพจิต** ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 15 ประโยค เกี่ยวกับปริมาณความวิตกกังวล อารมณ์แปรปรวน ขาดสมาธิ เคร่งเครียด เป็นต้น วัดโดยแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า แบบวัดมีมาตร 6 หน่วยประกอบทุกประโยค จาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้สร้างโดยดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .94 ต่อมา งามตา วนิันทน (2536, 2545) ได้นำแบบวัดนี้มาใช้วัดสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพเป็นมารดา ปรากฏว่าแบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .87 และ .86 ตามลำดับ

2. **แบบวัดเจตคติที่ดีต่อเด็ก** ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 10 ประโยค เกี่ยวกับความรู้สึกรักใคร่พอใจและความพร้อมที่ผู้ตอบจะส่งเสริมหรือสนับสนุนบุตรที่ศึกษาเพียงคนเดียวที่ผู้ตอบระลึกถึง และกล่าวถึงตลอดการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ วัดโดยแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า แบบวัดมีมาตร 6 หน่วยประกอบทุกประโยค จาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้สร้างโดยดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .67 ต่อมา งามตา วนิันทน (2536) ได้นำแบบวัดนี้ไปใช้กับกลุ่มมารดาของนักเรียนวัยรุ่นอายุระหว่าง 8 ถึง 15 ปี แบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .82

3. **แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส** เป็นแบบวัดที่ปรับมาจาก “ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา” ซึ่งสร้างโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536) แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดาเป็นหนึ่งในสามแบบวัดที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินสภาวะเครียดในครอบครัวประเภทปกติ โดยให้นักเรียนวัยรุ่นเป็นผู้รายงานเกี่ยวกับปริมาณความขัดแย้ง ความห่างเหิน ความ

ไม่เข้าใจกัน ตลอดจนความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือกันระหว่างบิดากับมารดา แบบวัดดังกล่าวเดิมมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ต่อมา งามตา วนิันทนนท์ และคณะ (2545) นำแบบวัดมาใช้และสร้างเพิ่มขึ้นจากเดิม 10 ข้อ เป็น 20 ข้อ เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มสามีภรรยา จำนวน 104 คน คัดเลือกข้อคำถามที่เข้าเกณฑ์ไว้ใช้ 15 ข้อ ช่วงคะแนนที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 15 ถึง 90 คะแนน คะแนนสูงกว่า แสดงว่า สามีหรือภรรยามีความสัมพันธ์ที่ดีกับคู่สมรสของตนมากกว่า ค่าถามแต่ละข้อมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ (ค่าอาร์) อยู่ระหว่าง .54 ถึง .83 ค่าความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .94 เมื่อนำแบบวัดนี้มาใช้กับกลุ่มตัวอย่างสามีและภรรยา จำนวน 960 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .93

4. **แบบวัดความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น** ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 15 ประโยค เกี่ยวกับเรื่องที่ควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติต่อบุตรวัยรุ่น วัดโดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบจาก 2 ตัวเลือก “ถูก” หรือ “ผิด” จากนั้นให้พิจารณาอีกว่า คำตอบที่เลือกนั้น ผู้ตอบมีความมั่นใจหรือไม่ จาก “มั่นใจ” หรือ “ไม่มั่นใจ” เกณฑ์การให้คะแนน กรณีที่ผู้ตอบตอบได้ถูกต้องตามคำเฉลยได้ 1 คะแนน และถ้าตอบด้วยว่า มีความมั่นใจในคำตอบของตน จะได้อีก 2 คะแนน นำคะแนน 2 ส่วนนี้มาคูณกัน $1 \times 2 = 2$ คะแนน กรณีตอบผิดจากคำเฉลยจะได้ 0 คะแนน $0 \times 2 = 0$ คะแนน ดังนั้น คะแนนของแต่ละประโยคคำถามจึงอยู่ระหว่าง 0 ถึง 2 คะแนน พิสัยของแบบวัดชุดนี้อยู่ระหว่าง 15 ถึง 30 คะแนน เมื่อนำแบบวัดไปทดลองใช้กับมารดา 85 คน พบว่าแต่ละประโยคคำถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ Item Total Correlation อยู่ระหว่าง .12 ถึง .48 แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .74

5. **แบบวัดความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก** ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 10 ประโยค เกี่ยวกับความเชื่อว่าการที่บุตรเติบโตเป็นคนมีสุขภาพแข็งแรง เป็นเด็กดี และเก่งได้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นเพราะการดูแลเอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ตรงข้ามกับความเชื่อเรื่องของโชคเคราะห์ ความบังเอิญ วัดโดยแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วยประกอบทุกประโยค จาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้สร้างโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .72 ต่อมา งามตา วนิันทนนท์ (2536) ได้นำแบบวัดไปใช้กับกลุ่มมารดาของวัยรุ่นอีกกลุ่มหนึ่ง จำนวน 545 คน พบค่าความเชื่อมั่นได้ของแบบวัดเท่ากับ .63 และเมื่อ รววรรณ อัสวกุล (2546) นำไปใช้วัดกับมารดาของเด็กวัยก่อนเข้าเรียน 843 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น (ค่าแอลฟาเท่ากับ .72)

6. **แบบวัดความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม** ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า 20 ประโยค เกี่ยวกับความตั้งใจที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรของตนด้วยวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ แบบวัดนี้เป็นแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่าที่คณะทำงานสร้างขึ้น เมื่อนำไปทดลองใช้กับมารดา จำนวน 85 คน พบว่า ประโยคคำถามแต่ละประโยคมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ Item Total Correlation ระหว่าง .15 ถึง .62 และแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .83

7. **แบบวัดพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุน** ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า จำนวน 15 ประโยค เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อบุตรในด้านการแสดงความรัก เอาใจใส่ใกล้ชิด เป็นที่ปรึกษาที่ดี แบบวัดมีมาตร 6 หน่วยประกอบ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15 ถึง 60 คะแนน เป็นแบบวัดที่คณะทำงานสร้างขึ้น เมื่อนำไปทดลองใช้กับมารดา จำนวน 85 คน พบว่าประโยคคำถามแต่ละประโยคมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ Item Total Correlation อยู่ระหว่าง .36 ถึง .57 และแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .83

8. **แบบวัดพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์** ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า จำนวน 15 ประโยค เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อบุตรในการลงโทษหรือให้รางวัลอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอมากขึ้นเพียงใด แบบวัดนี้เป็นชนิดมาตรประเมินรวมค่าที่คณะทำงานสร้างขึ้น เมื่อนำไปทดลองใช้กับมารดา จำนวน 85 คน พบว่า ประโยคคำถามแต่ละประโยคมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ Item Total Correlation อยู่ระหว่าง .22 ถึง .67 และแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .82

9. **แบบวัดพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน** มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ต่อบุตรหลานของตน ใน 2 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร เช่น การให้ความรู้เพิ่มเติม ช่วยทบทวนบทเรียน อธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียน และการติดตามผลการเรียน การติดต่อและพบครูเพื่อทราบถึงปัญหาและความก้าวหน้าในการเรียน และ 2) การส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ เช่น ให้กำลังใจเมื่อเด็กมีปัญหาในการเรียน ให้รางวัลและชมเชยเด็ก พุดคุยกับเด็กถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก เป็นต้น แบบวัดนี้วัดด้วยมาตรประเมินรวมค่าที่ สุชาสินี ทองลิ้ม (2548) สร้างขึ้นจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .70 เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความในแบบวัดนี้มี 2 ด้าน คือ ข้อความที่แสดงพฤติกรรมด้านบวก และข้อความที่แสดงพฤติกรรมด้านลบ ดังนั้น เกณฑ์การให้คะแนนจึงมี 2 ลักษณะดังนี้ 1) ลักษณะด้านบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ จาก จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย และ 2) ลักษณะด้านลบ การให้คะแนนให้จาก 1, 2, 3, 4, 5, 6 ตามลำดับ จาก จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย การคิดคะแนน คิดโดยรวมคะแนนทุกข้อในแบบวัดพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน โดยผู้ปกครองที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรหลานมาก

10. **แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู** ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า 25 ประโยค แต่ละประโยคมีมาตร 7 หน่วยประกอบ จาก “ลดลงมากยิ่งขึ้น” ถึง “เพิ่มขึ้นมากยิ่งขึ้น” เกี่ยวกับการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติต่อดีของเด็กของผู้ปกครอง ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา (ช่วงปัจจุบัน) ว่า การปฏิบัติต่อดีด้านบวกและด้านลบ เป็นไปในทิศทางที่เพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลงเพียงใด แบบวัดนี้เป็นชนิดมาตรประเมินรวมค่าที่คณะทำงานสร้างขึ้น เมื่อนำไปทดลองใช้กับเยาวชน 120 คน พบว่า แต่ละประโยคคำถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ Item Total Correlation อยู่ระหว่าง .20 ถึง .68 และแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นได้แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .89

11. แบบวัดการรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่าเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนในการเรียนวิชาต่าง ๆ จากผู้ปกครอง แบบวัดนี้ปรับปรุงมาจากแบบวัดของ สุมิตตรา เจริญพันธ์ (2546) มีทั้งข้อความที่เป็นทางบวกและทางลบ รวม 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยของค่าอำนาจการจำแนกรายข้อ (Item Discriminant) มีค่า 4.37 ถึง 8.85 และพิสัยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ (Item Total Correlation) มีค่า .35 ถึง .56 แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77 เกณฑ์การให้คะแนน ในแต่ละข้อมีคะแนน 6 ลำดับ โดยข้อความทางบวกให้คะแนน “จริงที่สุด” 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ข้อความทางลบให้คะแนนกลับกัน พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประเมินผลการอบรมพัฒนาผู้ปกครองด้านจิตลักษณะ และทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลผลการพัฒนาผู้ปกครอง 2 ระยะ **ระยะแรก** วัดผลทันทีหลังจากการฝึกอบรม และ**ระยะที่สอง** วัดติดตามผลหลังฝึกอบรมแล้ว 1 เดือน ในระยะหลังนี้ มีการวัดทั้งพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง 3 ตัวแปร และการรับรู้ของเด็กเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปกครอง 2 ตัวแปร

ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการพัฒนาประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 38 คน เป็นมารดา 24 คน (63.16%) บิดา 4 คน (10.53%) ญาติ 10 คน (26.31%) มีอายุเฉลี่ย 38.6 ปี จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ย 7.84 ปี มีอาชีพรับจ้าง 22 คน (57.89%) ธุรกิจส่วนตัว 9 คน (23.68%) แม่บ้าน 5 คน (13.16%) ข้าราชการ 1 คน (2.63%) และนักศึกษา 1 คน (2.63%) รายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 12,105 บาท จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ร่วมใช้จ่ายรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 3.74 คน สำหรับเด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนวัดทัศนารุณสุนทริการาม เป็นนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 22 คน และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน

พร้อมกันนี้ คณะทำงานได้ทำการวัดสุขภาพจิต เจตคติที่ดีต่อเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสของผู้ปกครองกลุ่มนี้ด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลภูมิหลัง ที่ช่วยให้เข้าใจผลการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะของผู้ปกครองได้มากขึ้น ปรากฏว่า ผู้ปกครองกลุ่มนี้มีคะแนนสุขภาพจิตโดยเฉลี่ย 55.24 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.42 มีคะแนนเจตคติที่ดีต่อเด็กโดยเฉลี่ย 50.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.47 และมีคะแนนความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสโดยเฉลี่ย 46.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.78

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินผลการพัฒนาครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน 1) ทำการเปรียบเทียบผลการพัฒนาวัดทันทีหลังอบรมที่จิตลักษณะและความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมของผู้ปกครองระหว่างกลุ่มที่เข้าอบรมพัฒนาจิตและทักษะ (กลุ่มทดลอง) กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการอบรม (กลุ่มควบคุม) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance, ANCOVA) 2) ทำการเปรียบเทียบผลการพัฒนา (วัด 1 เดือนหลังการอบรม) ที่พฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กและพฤติกรรมการ

สนับสนุนด้านการเรียนแก่เด็กระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ ANCOVA และ t-test 3) ศึกษาการใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะรวม 3 ด้าน ที่วัดทันทีหลังการอบรมเพื่อทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 ด้าน ที่ละด้านที่วัดติดตามผล 1 เดือน ด้วยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน (Standard Multiple Regression) โดยแยกวิเคราะห์ตามกลุ่มทดลองหรือกลุ่มควบคุม และ 4) ศึกษาปริมาณการทำนายตัวแปรการรับรู้ของเด็ก 2 ตัวแปร ที่ละตัวด้วยจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปกครองรวม 6 ตัวแปร โดยใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน (Standard Multiple Regression)

1. ผลการเปรียบเทียบจิตลักษณะและความพร้อมกระทำของผู้ปกครอง 3 ด้านระหว่างกลุ่มเข้าอบรมพัฒนา (กลุ่มทดลอง) กับกลุ่มที่ไม่ได้รับ (กลุ่มควบคุม) วัดทันทีหลังอบรม

หลังจากผู้ปกครองในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และทักษะการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม มีการประเมินผลทันทีหลังการฝึก (วัดระยะแรก) โดยการวัดความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น จิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลังของผู้ปกครองที่วัดไว้ก่อนหน้าที่จะเข้ารับการอบรม 3 ตัวแปร (ได้แก่ สุขภาพจิต เจตคติที่ดีต่อเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส) กับตัวแปรผลการพัฒนา 3 ตัวแปร (ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม) (ดูตาราง 1 ภาคผนวก ข.) พบว่า สุขภาพจิตของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น ($r = .49, p < .01$) กับความเชื่ออำนาจภายในตน ($r = .46, p < .01$) กับความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม ($r = .42, p < .01$) และยังพบว่าตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองอย่างชัดเจนด้วย ($r = .34, p < .05$) แสดงว่าคะแนนสุขภาพจิต ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสของผู้ปกครอง มีส่วนร่วมส่งผลต่อการพัฒนาจิตของผู้ปกครองในการวัดระยะแรกนี้ ดังนั้นในการเปรียบเทียบผลการพัฒนาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม จึงจำเป็นต้องควบคุมให้คะแนนสุขภาพจิตของผู้ปกครองทุกคนมีค่าคงที่ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 7 ถึง 9

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นของผู้ปกครองพิจารณาตามกลุ่มผู้ปกครอง (ผู้ที่เข้าอบรมจิตและทักษะกับผู้ที่ไม่เข้าอบรม) เมื่อคะแนนสุขภาพจิตมีค่าคงที่

ส่วนที่ 1

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
สุขภาพจิต	650.91	1	650.91	9.80 ^{**}
กลุ่มผู้ปกครอง	377.44	1	377.44	5.68 [*]
ความคลาดเคลื่อน	2257.81	34	66.41	
รวม	46999.00	37		

* และ ** มีนัยสำคัญที่ .05 และ .01 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยเดิม			คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว		
	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน
ทดลอง	37.31	9.00	21	37.12	1.79	21
ควบคุม	29.81	9.28	16	30.59	2.05	16
รวม	34.29	9.83	37			37

จากตาราง 7 พบว่า คะแนนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นแตกต่างกันไปตามกลุ่มผู้ปกครองที่รับการอบรมและไม่ได้รับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกรณีที่ควบคุมให้ผู้ปกครองมีคะแนนสุขภาพจิตเท่าเทียมกัน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับใหม่หลังควบคุม ในกลุ่มทดลองเท่ากับ 37.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.79 และคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มควบคุมเท่ากับ 30.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.05 (ตาราง 7 ส่วนที่ 2) กล่าวได้ว่า กิจกรรมที่ใช้พัฒนาความรู้ด้านพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นทำให้ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นหลังการอบรม มากกว่าผู้ปกครองในกลุ่มควบคุมอย่างชัดเจน

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง พิจารณาตามกลุ่มผู้ปกครอง (ผู้ที่เข้าอบรมจิตและทักษะกับผู้ที่ไม่ได้เข้าอบรม) เมื่อคะแนนสุขภาพจิตและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรมีค่าคงที่

ส่วนที่ 1

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
สุขภาพจิต	67.50	1	67.50	4.71 *
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส	40.31	1	40.31	2.81
กลุ่มผู้ปกครอง	1.71	1	1.71	0.12
ความคลาดเคลื่อน	430.34	30	14.35	
รวม	53141.00	34		

* มีนัยสำคัญที่ .05

ส่วนที่ 2

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยเดิม			คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว		
	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน
ทดลอง	39.33	4.76	21	39.15	0.83	21
ควบคุม	39.31	3.07	13	39.61	1.06	13
รวม	39.32	4.14	34			34

จากตาราง 8 พบว่า คะแนนความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่แตกต่างกันตามกลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับการอบรมและไม่ได้รับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกรณีที่ควบคุมให้คะแนนสุขภาพจิตและคะแนนความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส มีค่าเท่าเทียมกัน ค่าเฉลี่ยความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง หลังปรับใหม่ในกลุ่มทดลองเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม มีค่าใกล้เคียงกัน (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวได้ว่า กิจกรรมฝึกอบรมความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ผู้ปกครองกลุ่มทดลองได้รับ ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ปกครองกลุ่มนี้ มีความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กแตกต่างจากไปจากผู้ปกครองในกลุ่มควบคุมได้อย่างชัดเจน

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมของผู้ปกครอง พิจารณาตามกลุ่มผู้ปกครอง (ผู้ที่เข้าอบรมจิตและทักษะกับผู้ที่ไม่เข้าอบรม) เมื่อคะแนนสุขภาพจิตมีค่าคงที่

ส่วนที่ 1

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
สุขภาพจิต	348.68	1	348.68	6.36*
กลุ่มผู้ปกครอง	411.37	1	411.37	7.50*
ความคลาดเคลื่อน	1865.46	34	54.87	
รวม	297094.00	37		

* มีนัยสำคัญที่ .05

ส่วนที่ 2

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยเดิม			คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว		
	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน
ทดลอง	92.57	8.52	21	92.14	1.63	21
ควบคุม	84.75	7.13	16	85.32	1.87	16
รวม	89.19	8.77	37			37

จากตาราง 9 พบว่า คะแนนความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมแตกต่างกันไปตามกลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับการอบรมและไม่ได้รับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกรณีที่ทำการควบคุมคะแนนสุขภาพจิตของผู้ปกครองให้เท่าเทียมกัน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับใหม่หลังควบคุม (ตาราง 9 ส่วนที่ 2) คะแนนเฉลี่ยความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมในกลุ่มทดลองเท่ากับ 92.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.63 และคะแนนเฉลี่ยความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมในกลุ่มควบคุมเท่ากับ 85.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.87 กล่าวได้ว่า กิจกรรมฝึกอบรมทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ผู้ปกครอง ส่งผลให้ผู้ปกครองที่ได้รับการอบรม มีความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมมากกว่าผู้ปกครองที่ไม่ได้รับการอบรมอย่างชัดเจน

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบและพฤติกรรม การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนรวม 3 ด้าน ระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองกับ กลุ่มควบคุม ติดตามผลหลังการอบรมแล้ว 1 เดือน

ส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวัดระยะที่ 2 เพื่อตรวจสอบความยั่งยืนของการอบรมที่จะ ส่งผลต่อพฤติกรรมหลังจากที่ผู้ปกครองผ่านการอบรมแล้ว และได้มีโอกาสนำความรู้และทักษะไปใช้กับ เด็กในปกครอง เป็นระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในครั้งนี้ มีการวัดพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรัก สนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนของ ผู้ปกครอง รวม 3 ตัวแปร

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมที่เป็นภูมิหลังของผู้ปกครองที่ ทำการวัดไว้ก่อนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม 3 ตัวแปร (ได้แก่ สุขภาพจิต เจตคติที่ดีต่อเด็กและความสัมพันธ์ ระหว่างคู่สมรส) กับตัวแปรผลการพัฒนา 3 ตัวแปร (ได้แก่ พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน) (ดูตาราง 1 ภาคผนวก ข.) พบว่า ตัวแปรเจตคติที่ดีต่อเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสต่างมีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลอย่างชัดเจน ($r = .40, p < .05$ และ $r = .49, p < .01$ ตามลำดับ) และ ตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน ($r = .38, p < .05$) แสดงว่าตัวแปรเจตคติที่ดีต่อเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส มีส่วนร่วมส่งผลต่อพฤติกรรม การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนของผู้ปกครอง ดังนั้น ในการเปรียบเทียบ พฤติกรรม 2 ด้าน (การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน) ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม จึงจำเป็นต้องควบคุมให้ตัวแปรเจตคติที่ดีต่อเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสของ ผู้ปกครองทุกคนมีค่าคงที่ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ในตาราง 2 และ 3 ภาคผนวก ข. ส่วนพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัว แปรภูมิหลัง 3 ด้าน แต่ละด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยสถิติที่ (t-test) ดังปรากฏในตาราง 4 ภาคผนวก ข.

จากตาราง 2 และ 3 ภาคผนวก ข. พบว่า พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่า อารมณ์ และพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน (วัด 1 เดือนหลังการอบรม) ไม่แตกต่างกันไปตามกลุ่ม ผู้ปกครอง (เข้า/ไม่เข้ารับการอบรม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกรณีที่ควบคุมให้ตัวแปรเจตคติที่ดีต่อเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสมีค่าเท่าเทียมกัน คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่าอารมณ์ และพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนที่ปรับใหม่แล้วมีค่าไม่แตกต่างกันอย่าง ชัดเจน (ดูตาราง 2 และ 3 ส่วนที่ 2 ภาคผนวก ข.) สำหรับผลในตาราง 4 ภาคผนวก ข. พบว่า เมื่อทดสอบ ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากในผู้ปกครองกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม (วัด 1 เดือน หลังอบรม) ด้วยสถิติที่ ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ตาราง 2, 3 และ 4 ภาคผนวก ข.) ได้ว่า กิจกรรมการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมแก่ผู้ปกครอง ไม่สามารถส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงขั้นผลักดันให้ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองมีปริมาณพฤติกรรมกรอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และให้การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนเพิ่มขึ้นมากถึงระดับที่ต่างจากปริมาณพฤติกรรมของผู้ปกครองในกลุ่มควบคุมได้อย่างชัดเจน

3. ผลการใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะรวม 3 ด้าน ที่วัดทันทีหลังการอบรม เพื่อทำนายพฤติกรรมกรอบรมเลี้ยงดูเด็กและการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน 3 ด้าน ทีละด้าน ซึ่งวัดติดตามผล 1 เดือน

ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวทำนายจิตลักษณะ 3 ด้าน (ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม) ซึ่งวัดในระยะแรกทันทีหลังการอบรม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ด้าน ทีละด้าน (ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน) ซึ่งเป็นการวัดระยะหลังการอบรมแล้ว 1 เดือน เพื่อติดตามผลต่อเนื่อง โดยแยกวิเคราะห์ตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 10 ถึง ตาราง 15

ตาราง 10 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมกรอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ด้วยตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มทดลอง 18 คน

กลุ่มผู้ปกครอง	จำนวนคน	% ทำนาย 3 ตัวแปร	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	
			ค่าเบต้า	ตัวทำนาย ¹
ทดลอง	18	73	.95 ^{***}	3

*** มีนัยสำคัญที่ .001

- ¹ ตัวทำนาย :
- 1 = ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
 - 2 = ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น
 - 3 = ความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม

จากตาราง 10 พบว่า ในกลุ่มทดลอง จิตลักษณะของผู้ปกครอง 3 ด้านร่วมกัน สามารถทำนาย พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากได้ 73% โดยมีความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมเป็นตัวทำนายสำคัญที่สุด (ค่าเบต้า .95) แสดงว่า ยิ่งผู้ปกครองมีจิตลักษณะด้านความพร้อมที่จะ อบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมมากเท่าใด ก็ยิ่งมีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากเท่านั้น

ตาราง 11 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก ด้วยตัวทำนายกลุ่ม จิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มควบคุม 14 คน

กลุ่ม ผู้ปกครอง	จำนวน คน	% ทำนาย 3 ตัวแปร	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	
			ค่าเบต้า	ตัวทำนาย
ควบคุม	14	7	ค่าไม่มีนัยสำคัญ	-

จากตาราง 11 พบว่า จิตลักษณะ 3 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากได้ 7% ในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม แสดงว่าจิตลักษณะ 3 ด้านที่วัดระยะแรกหลังการ อบรม ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก ในกรณีผู้ปกครองกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้เข้ารับการอบรม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ตาราง 10 และ 11) ได้ว่า จิตลักษณะของผู้ปกครอง 3 ด้าน (วัดระยะแรกทันทีหลังการอบรม) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน มากได้ 73% ในผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ขณะที่จิตลักษณะ 3 ด้าน ดังกล่าวร่วมกันทำนายพฤติกรร มการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากได้เพียงเล็กน้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในผู้ปกครองกลุ่ม ควบคุม กล่าวได้ว่า ยิ่งผู้ปกครองกลุ่มทดลองได้รับผลจากการพัฒนาความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่าง เหมาะสมมากเท่าใด ก็ยิ่งส่งผลดีต่อการใช้วิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากเท่านั้น ซึ่งผลลักษณะนี้ ปรากฏน้อยมากในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม

ตาราง 12 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ด้วยตัวทำนาย
กลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่ม
ทดลอง 18 คน

กลุ่ม ผู้ปกครอง	จำนวน คน	% ทำนาย 3 ตัวแปร	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	
			ค่าเบต้า	ตัวทำนาย ¹
ทดลอง	18	58	.75***	3

*** มีนัยสำคัญที่ .001

- ¹ ตัวทำนาย :
- 1 = ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
 - 2 = ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น
 - 3 = ความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม

จากตาราง 12 พบว่า ในกลุ่มทดลอง จิตลักษณะของผู้ปกครอง 3 ด้าน สามารถร่วมกันทำนาย
พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ได้ 58% โดยมีความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดู
เด็กอย่างเหมาะสมเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลมากที่สุด (ค่าเบต้า .75) แสดงว่ายิ่งผู้ปกครองมีความพร้อมที่จะ
อบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมมากเท่าใด ก็ยิ่งมีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากเท่านั้น

ตาราง 13 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ด้วยตัวทำนาย
กลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่ม
ควบคุม 14 คน

กลุ่ม ผู้ปกครอง	จำนวน คน	% ทำนาย 3 ตัวแปร	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	
			ค่าเบต้า	ตัวทำนาย
ควบคุม	14	3	ค่าไม่มีนัยสำคัญ	-

จากตาราง 13 ในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม จิตลักษณะ 3 ด้าน ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการอบรม
เลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลได้น้อย (ทำนายได้ 3%) แสดงว่าจิตลักษณะ 3 ด้าน ซึ่งวัดระยะแรกหลังการอบรม ไม่
ส่งผลต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมทักษะการอบรม
เลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า (ตาราง 12 และ 13) จิตลักษณะ 3 ด้านของผู้ปกครอง ซึ่งวัดระยะแรก (ทันทีหลังการอบรม) สามารถทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลได้ 58% ในผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ขณะที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลได้เพียงเล็กน้อยและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม กล่าวได้ว่ายังผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมมากเพียงใด ก็ยังส่งผลดีต่อการใช่วิธีอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากเท่านั้น ซึ่งผลลักษณะนี้ ไม่ปรากฏในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม

ตาราง 14 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน ด้วยตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มทดลอง 18 คน

กลุ่มผู้ปกครอง	จำนวนคน	% ทำนาย 3 ตัวแปร	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	
			ค่าเบต้า	ตัวทำนาย
ทดลอง	18	28	ค่าไม่มีนัยสำคัญ	-

จากตาราง 14 พบว่าจิตลักษณะ 3 ด้านของผู้ปกครองกลุ่มทดลองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนได้ 28 % แต่ไม่พบว่า ค่าเบต้าของตัวทำนายใดๆ มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน ด้วยตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะของผู้ปกครอง (วัดผลทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ตัวแปร ในผู้ปกครอง กลุ่มควบคุม 14 คน

กลุ่มผู้ปกครอง	จำนวนคน	% ทำนาย 3 ตัวแปร	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	
			ค่าเบต้า	ตัวทำนาย
ควบคุม	14	9	ค่าไม่มีนัยสำคัญ	-

ในตาราง 15 พบว่า จิตลักษณะ 3 ด้านของผู้ปกครองกลุ่มควบคุมร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนได้ 9% แต่ไม่พบว่าค่าเบต้าของตัวทำนายใดๆ มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า (ตาราง 14 และ 15) จิตลักษณะ 3 ด้านของผู้ปกครอง ซึ่งวัดระยะแรก (ทันทีหลังการอบรม) สามารถทำนายพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนได้ 28% ในผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ขณะที่จิตลักษณะ 3 ด้านกลุ่มเดียวกันนี้ ร่วมกันทำนายพฤติกรรมเดียวกันนี้ได้ 9% ในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม แต่ไม่พบค่าเบต้าของตัวทำนายใดๆ มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวได้ว่า ยิ่งผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีจิตลักษณะ 3 ด้านมากเท่าใด ก็ยิ่งส่งผลดีต่อการให้การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนมากเท่านั้น (ในการวิเคราะห์ส่วนนี้ไม่มีตัวทำนายใดส่งผลต่อตัวแปรตามอย่างเด่นชัด) ผลการทำนายปรากฏน้อยในกลุ่มควบคุม

4. ผลการวิเคราะห์ปริมาณการทำนายตัวแปรการรับรู้ของเด็ก 2 ด้าน

ด้วยตัวแปรทำนายจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปกครอง รวม 6 ตัวแปร

เพื่อศึกษาว่า ตัวแปรผลการพัฒนาผู้ปกครองที่วัดระยะแรก (ทันทีหลังอบรม) คือ จิตลักษณะ 3 ด้าน (ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม) เมื่อร่วมกับตัวแปรผลการพัฒนาที่วัดระยะที่ 2 (1 เดือนหลังการอบรม) คือ พฤติกรรม 3 ด้าน (ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน) รวมเป็น 6 ตัวแปร ส่งผลต่อการรับรู้ของเด็กในปกครองมากน้อยเพียงใด และตัวแปรด้านใดมีความสำคัญเด่นชัด ในส่วนนี้จึงใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน (Standard Multiple Regression) เพื่อหาคำตอบ ผลปรากฏ ดังแสดงในตาราง 16 และ 17

ตาราง 16 ปริมาณการทำนายการรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ด้วยตัวทำนายจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปกครอง รวม 6 ตัวแปร ในกลุ่มผู้ปกครองและเด็กนักเรียน รวม 32 คู่

กลุ่ม ผู้ปกครองและเด็กนักเรียน	จำนวน คู่	% ทำนาย 6 ตัวแปร	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	
			ค่าเบต้า	ตัวทำนาย ¹
รวม	32	43	.67*, .40*, -.46*	4, 1, 6

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

¹ ตัวทำนาย :

1 = ความเชื่ออำนาจภายในตน	4 = การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน
2 = ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น	5 = การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
3 = ความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็ก	6 = การสนับสนุนเด็กด้านการเรียน

จากตาราง 16 พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปกครอง รวม 6 ตัวแปร สามารถร่วมกัน ทำนายการรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูได้ 43% ตัวทำนายที่มีความสำคัญเด่นชัดเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก (ค่าเบต้า .67) ความเชื่ออำนาจภายในตน (ค่าเบต้า .40) และการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน (ค่าเบต้า -.46) หมายความว่า เด็กนักเรียนที่รับรู้ว่าคุณปกครองมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูตนไปในทางที่เหมาะสมขึ้น มีผู้ปกครองที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กสูง และผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แต่ให้การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนน้อย

ตาราง 17 ปริมาณการทำนายการรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง ด้วยตัวทำนายจิตลักษณะ และพฤติกรรมของผู้ปกครอง รวม 6 ตัวแปร ในกลุ่มผู้ปกครองและเด็กนักเรียน รวม 32 คู่

กลุ่ม ผู้ปกครองและเด็กนักเรียน	จำนวน คู่	% ทำนาย 6 ตัวแปร	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	
			ค่าเบต้า	ตัวทำนาย ¹
รวม	32	34	.71*, .49*	4, 1

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

¹ ตัวทำนาย :

1 = ความเชื่ออำนาจภายในตน	4 = การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน
2 = ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น	5 = การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
3 = ความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็ก	6 = การสนับสนุนเด็กด้านการเรียน

จากตาราง 17 พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปกครอง รวม 6 ตัวแปร สามารถร่วมกัน ทำนายการรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครองได้ 34% ตัวทำนายที่มีความสำคัญเด่นชัด เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก (ค่าเบต้า .71) และความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (ค่าเบต้า .49) หมายความว่า เด็กนักเรียนที่รับรู้ว่าคุณปกครองสนับสนุนด้านการเรียนมาก มีผู้ปกครองที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กสูง และให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก

สรุปได้ว่า จิตลักษณะ (วัดระยะแรกทันทีหลังอบรม) และพฤติกรรม (ที่วัดติดตามผล 1 เดือน หลังการอบรม) ของผู้ปกครองรวม 6 ด้าน ส่งผลต่อการรับรู้ของเด็กเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูตน และการรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง แต่ละด้านอย่างเด่นชัด กล่าวได้ว่า ผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและตัวผู้ปกครองมีความเชื่ออำนาจ

ภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กสูงเท่าใด เด็กของผู้ปกครองคนนั้นก็รายงานการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูไปในทางที่เหมาะสมมากขึ้น และรายงานการได้รับการสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครองมากเท่านั้น

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผล

โครงการพัฒนา “จิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2” มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำองค์ความรู้ทางจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์สู่การประยุกต์ ใช้ในการอบรมพัฒนาจิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้ความรู้ความเข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น และพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมแก่ผู้ปกครองของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งอยู่ในครอบครัวที่มีสถานะเสี่ยงอันเนื่องมาจาก ผู้ปกครองนักเรียน โดยเฉพาะบิดากับมารดาที่มีความสัมพันธ์ไม่ราบรื่น ผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลน้อย โดยคณะทำงานได้ข้อมูลสถานะในครอบครัวลักษณะดังกล่าวจากการรายงานของนักเรียน

ผู้ปกครองกลุ่มนี้ เป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวนผู้ปกครอง 38 คน และทำการประเมินผลในนักเรียนของผู้ปกครองเหล่านี้ อีก 38 คน รวมเป็นผู้ถูกศึกษาจำนวน 76 คน

กิจกรรมพัฒนาผู้ปกครอง มี 3 ชุด คือ 1) กิจกรรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น 2) กิจกรรมพัฒนาจิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และ 3) กิจกรรมพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม (รายละเอียดเกี่ยวกับชุดพัฒนาความรู้ในภาคผนวก ก.) กระบวนการพัฒนาผู้ปกครองครั้งนี้ เริ่มจากการให้นักเรียนตอบแบบวัดที่เป็นดัชนีประเมินคุณภาพครอบครัวไทย เพื่อประเมินสถานะเสี่ยงในครอบครัว และวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูจำนวน 3 แบบวัด จากนั้นจึงคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนจากแบบวัดทั้ง 3 ฉบับ ในระดับต่ำและระดับกลางค่อนข้างต่ำ เป็นกลุ่มที่มีการเชิญผู้ปกครองเข้ารับการอบรม การอบรมดำเนินการใน 2 วัน คิดเป็นชั่วโมงที่ให้การอบรม 12 ชั่วโมง

การประเมินผลการพัฒนาครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) ประเมินผลการพัฒนาระยะแรก ที่จิตลักษณะและความพร้อมในการกระทำ (วัดทันทีหลังการอบรมเสร็จสิ้นลง) โดยเปรียบเทียบผลในกลุ่มที่เข้าอบรม (กลุ่มทดลอง) กับกลุ่มไม่ได้เข้าอบรม (กลุ่มควบคุม) 2) ประเมินผลระยะที่ 2 เป็นการติดตามผลการพัฒนา 1 เดือน หลังการอบรม เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดกับพฤติกรรมของผู้ปกครอง ได้แก่ พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมและการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน ในกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม 3) ศึกษาเปรียบเทียบปริมาณการทำนายตัวแปรผลการพัฒนา (วัดระยะที่ 2) ที่ละตัวแปรด้วยกลุ่มตัวทำนายที่เป็นผลการพัฒนาผู้ปกครอง (วัดระยะแรก) รวม 3 ตัวทำนาย ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และ

4) ศึกษาว่า กลุ่มตัวแปรที่เป็นผลการพัฒนาผู้ปกครอง (วัตรระยะแรก) ร่วมกับกลุ่มตัวแปรที่เป็นผลการพัฒนา (วัตรระยะที่ 2) มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของเด็กเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดู และการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง มากเพียงใด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance) และสถิติ (t-test) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 และ 2 และใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน (Standard Multiple Regression) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 3 และ 4

สรุปผลการพัฒนาและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน พบผลโดยสรุปสำหรับแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบจิตลักษณะและความพร้อมกระทำรวม 3 ด้าน ระหว่างผู้ปกครองในกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม (วัตรระยะแรกทันทีหลังอบรม) ปรากฏว่า (ดูตาราง 7, 8 และ 9 บทที่ 4) 1.1) คะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นของผู้ปกครองในกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มควบคุมอย่างชัดเจน ในกรณีที่ควบคุมให้ผู้ปกครองทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนสุขภาพจิตดีเท่าเทียมกัน 1.2) คะแนนเฉลี่ยความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมของผู้ปกครองในกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มควบคุมอย่างชัดเจน ในกรณีที่ควบคุมให้ผู้ปกครองทั้งสองกลุ่มมีคะแนนสุขภาพจิตดีเท่าเทียมกัน และ 1.3) คะแนนเฉลี่ยความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองในกลุ่มทดลองมีค่าไม่แตกต่างจากคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า ชุดกิจกรรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น และชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม (แบบรักสนับสนุนมาก และแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์) ส่งผลให้ผู้ปกครองที่เข้ารับการอบรม (กลุ่มทดลอง) มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวและมีความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กของตนแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์มากกว่า ผู้ปกครองในกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้รับการอบรมในเรื่องเหล่านี้ ส่วนจิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้น ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองมีปริมาณจิตลักษณะด้านนี้ไม่แตกต่างจากผู้ปกครองในกลุ่มควบคุม หลังการอบรม แสดงว่า กิจกรรมการพัฒนาจิตลักษณะด้านนี้ ยังให้ประสิทธิผลไม่ชัดเจน

ผลที่พบ (จากการวัดผลทันทีหลังอบรม)ว่า ผู้ปกครองกลุ่มที่ได้รับการอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น มีปริมาณความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากกว่าผู้ปกครองกลุ่มที่ไม่ได้รับการอบรม สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงทดลองของ วรวรรณ อัสวกุล (2551) ที่ทำการฝึกอบรมจิตลักษณะและทักษะการดูแลทันตสุขภาพแก่มารดา จำนวน 217 คน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในบุตรปฐมวัย ซึ่งพบว่า มารดาที่ได้รับการฝึกทักษะการดูแลทันตสุขภาพแก่บุตรปฐมวัย (ให้ความรู้และทักษะฯ) เป็นมารดาที่มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพแก่บุตรมากกว่ามารดาที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะดังกล่าว ผลเช่นนี้พบชัดเจนในมารดาทุกกลุ่มทั่วไป มารดาบางประเภท ที่สำคัญคือ มารดาอายุมาก มารดาสุขภาพจิตดีมาก หรือมารดาที่ได้รับการสนับสนุนจากสามีมาก

ผลที่พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มที่ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม (การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์) เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม (วัดทันทีหลังฝึก) มากกว่า ผู้ปกครองที่ไม่ได้รับการอบรม ผลที่พบนี้ ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรวรรณ อัสวกุล (2551) ที่พบว่า มารดาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการดูแลทันตสุขภาพแก่บุตร เป็นผู้ที่มีความพร้อมในการดูแลบุตรด้านทันตสุขภาพมากกว่ามารดาที่ไม่ได้รับการอบรมอย่างชัดเจน ผลเช่นนี้ พบเด่นชัดในมารดาบางประเภท เช่น มารดาอายุน้อย หรือมารดาที่ได้รับการสนับสนุนจากสามีมาก

ผลที่พบว่า การฝึกอบรมพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ไม่ส่งผลให้ผู้ปกครองที่เข้ารับการอบรมมีจิตลักษณะด้านนี้แตกต่างไปจากกลุ่มที่ไม่เข้ารับการฝึกอย่างเด่นชัดนั้น ไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของ วรวรรณ อัสวกุล (2551) ที่พบว่า มารดาที่ได้รับการฝึกจิตลักษณะแบบบูรณาการ (ฝึกลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และฝึกความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้มีสุขภาพดี) มีความเชื่ออำนาจภายในตนฯ (วัดทันทีหลังฝึก) มากกว่ามารดาที่ไม่ได้รับการฝึก พบผลในมารดาทุกกลุ่มทั่วไป และมารดาบางประเภท ที่สำคัญ ได้แก่ มารดาอายุน้อย มารดาสุขภาพจิตดีมาก มารดาที่มีเจตคติที่ดีต่อบุตรน้อย หรือมารดาที่ได้รับการสนับสนุนจากสามีน้อย จากผลวิจัยของ วรวรรณ อัสวกุล (2551) ทำให้คณะทำงานพัฒนานี้ ได้ข้อคิดว่า การฝึกอบรมพัฒนาจิตลักษณะใดๆ ควรพัฒนาแบบบูรณาการ หมายความว่า ควรฝึกจิตลักษณะมากกว่าหนึ่งด้านผสมผสานกัน น่าจะช่วยให้เสริมพลังผลักดันให้เกิดประสิทธิผลได้มากกว่าการฝึกเพียงด้านเดียว ภายในช่วงเวลาที่ใช้ในการฝึกไม่ต่างกันมากนัก กล่าวคือ ในการฝึกพัฒนาจิตแบบบูรณาการ 2 ด้านของ วรวรรณ อัสวกุล (2551) ใช้เวลาในการฝึกจิตลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน 5 ชั่วโมง และฝึกความเชื่ออำนาจภายในตนฯ 4 ชั่วโมง รวมเป็น 9 ชั่วโมง ขณะที่การฝึกพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของงานพัฒนาครั้งนี้ ใช้เวลาฝึก 6 ชั่วโมง

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมสองแบบและพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน รวม 3 ด้าน ระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม (ผลระยะที่ 2 วัดติดตามผล 1 เดือน หลังการอบรม) ปรากฏผล (ตาราง 2, 3 และ 4 ภาคผนวก ข.) โดยสรุปว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ต่างมีค่าสูงกว่าแต่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรเดียวกันในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม ผลนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมพัฒนาความรู้ จิตลักษณะและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมแก่ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองไม่สามารถส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงขั้นผลักดันให้ผู้ปกครองมีปริมาณพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบ และพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนเพิ่มขึ้นมากพอที่จะก่อให้เกิดผลต่างจากพฤติกรรมเดียวกันนี้ของผู้ปกครองในกลุ่มควบคุมได้อย่างชัดเจน

ผลจากการฝึกอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมให้แก่ผู้ปกครองนักเรียนในครั้งนี้พบว่า ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (ที่วัดหลังการอบรม 1 เดือนต่อมา) อย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับ กับที่ไม่ได้รับการฝึก อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยของ วรธรรม อัสวกุล (2551) พบว่า มารดาที่ได้รับการฝึกอบรมด้านจิตลักษณะแบบบูรณาการ (ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้มีสุขภาพดี) และทักษะการดูแลทันตสุขภาพแก่บุตร ทั้ง 2 ด้านพร้อมกัน มีพฤติกรรมดูแลการบริโภคของบุตรปฐมวัยมากกว่ามารดาที่ไม่ได้รับการฝึกทั้ง 2 ด้านพร้อมกัน และยังพบว่า มารดาที่ได้รับการฝึกด้านหนึ่งด้านใดเพียงด้านเดียว ก็มีพฤติกรรมดูแลการบริโภคของบุตรมากกว่ามารดาที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านนั้น ผลวิจัยดังกล่าว นอกจากจะให้อธิบายว่า ควรฝึกจิตแบบผสมผสานมากกว่าการฝึกจิตเดี่ยวแล้ว (ดังกล่าวไปแล้วในผลส่วนที่ 1) การเพิ่มกิจกรรมและเวลาในการฝึกด้านทักษะแก่ผู้ปกครองก็มีความจำเป็นเช่นกัน เพื่อให้การฝึกอบรม ส่งผลยั่งยืนไปถึงการกระทำของผู้ปกครอง (ที่เว้นช่วงวัดเพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสปฏิบัติจริงกับเด็กของตนก่อน) เป็นเวลา 1 - 2 เดือนต่อมา

3. ผลการเปรียบเทียบปริมาณการทำนายตัวแปรผลการพัฒนาผู้ปกครอง (วัดระยะที่ 2) ที่ละตัวแปร ด้วยกลุ่มตัวทำนายที่เป็นผลการพัฒนา (วัดระยะแรก) รวม 3 ตัวทำนาย ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏผล (ตาราง 10 ถึง 15) โดยสรุปดังนี้ 3.1) จิตลักษณะและความพร้อมกระทำของผู้ปกครองรวม 3 ด้าน (ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม) ที่วัดระยะแรกทันทีหลังการอบรม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากได้ 73% ในผู้ปกครองกลุ่ม

ทดลอง โดยมีตัวแปรความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมเป็นตัวทำนายสำคัญที่สุด หมายความว่า ยิ่งผู้ปกครองในกลุ่มทดลอง มีความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมมากเท่าใด ก็มีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากเท่านั้น (ตาราง 10) ผลการทำนายเช่นนี้ พบน้อยกว่ามากในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม (ตาราง 11) 3.2) จิตลักษณะและความพร้อมกระทำของผู้ปกครองรวม 3 ด้าน (ตามระบุในข้อ 3.1) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ได้ 58% ในผู้ปกครองกลุ่มทดลอง โดยมีตัวแปรความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมเป็นตัวทำนายสำคัญที่สุด หมายความว่า ยิ่งผู้ปกครองในกลุ่มทดลอง มีความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมมากเท่าใด ก็ยิ่งมีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์มากเท่านั้น (ตาราง 12) ผลการทำนายเช่นนี้ พบน้อยกว่ามากในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม (ตาราง 13) 3.3) จิตลักษณะและความพร้อมกระทำของผู้ปกครอง 3 ด้าน (ตามระบุในข้อ 3.1) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนได้ 28% ในผู้ปกครองกลุ่มทดลอง โดยไม่มีตัวทำนายใด ส่งผลอย่างชัดเจน (ตาราง 14) ผลการทำนายเช่นนี้ พบน้อยกว่าในผู้ปกครองกลุ่มควบคุม (ตาราง 15)

กล่าวได้ว่า ปริมาณจิตลักษณะและความพร้อมกระทำรวม 3 ด้านที่เพิ่มมากขึ้นในผู้ปกครองกลุ่มทดลองหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ส่งผลให้ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบ และมีพฤติกรรมให้การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนมากขึ้นตามไปด้วยอย่างเด่นชัด โดยมีความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม เป็นสาเหตุที่ส่งผลอย่างสำคัญมากกว่าสาเหตุอีก 2 ด้าน ผลทำนองนี้ พบในผู้ปกครองกลุ่มควบคุมเช่นกัน แต่ไม่เด่นชัด

จากผลการนำจิตลักษณะและความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม (วัดทันทีหลังการอบรม) รวม 3 ด้าน มาใช้เป็นตัวอธิบายสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์และพฤติกรรมการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนของผู้ปกครอง ทีละด้าน ซึ่งพบว่า ตัวอธิบาย 3 ด้านดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแต่ละด้านในผู้ปกครองกลุ่มที่เข้ารับการฝึกได้มากกว่าในกลุ่มที่ไม่เข้ารับการฝึกอย่างชัดเจน ผลดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ วรวรรณ อัสวกุล (2551) กล่าวคือ เมื่อผู้วิจัยนำจิตลักษณะและความพร้อมกระทำที่วัดทันทีหลังการฝึกอบรม รวม 6 ด้าน เข้าทำนายพฤติกรรมของมารดาในการดูแลการบริโภคของบุตรเพื่อทันตสุขภาพ ตัวทำนายทั้ง 6 ตัวแปรร่วมกัน สามารถทำนายพฤติกรรมด้านนี้ในกลุ่มมารดาที่ฝึกจิตลักษณะ (25.5%) มากกว่ากลุ่มมารดาที่ไม่ได้รับการฝึกจิต (19.9%) และตัวทำนาย 6 ด้าน สามารถทำนายพฤติกรรมเดียวกันนี้ในกลุ่มมารดาที่รับการฝึกทักษะ (28.6%) มากกว่ากลุ่มมารดาที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะ (20.4%) โดยมีการควบคุมตนและความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมดูแลบุตรเป็นตัวทำนายที่มีบทบาทสำคัญ และยังพบผลในการทำนองเดียวกันนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพของบุตรด้วย โดยมีความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมดูแลบุตรเป็นตัวทำนายสำคัญเด่นชัดกว่าตัวทำนายอื่นๆ และในงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่ง สุราสินี ทองลิ้ม (2548) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมของมารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมบุตรด้าน

การเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ในต่างจังหวัด จำนวน 360 คน พบว่า เมื่อนำปัจจัยด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ของมารดาหลายด้านเข้าร่วมกัน เพื่อทำนายพฤติกรรมการส่งเสริมบุตรด้านการเรียน พบว่า สามารถทำนายได้ 34.2% โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนและความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เป็น 2 ตัวทำนาย ที่มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุตรของมารดาประเภทที่บุตรเรียนอยู่ชั้นประถม 2 หรือ 3 ในขณะนี้ เป็นบุตรคนแรกได้ จากผลที่พบในงานวิจัย 2 เรื่องดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่านอกจากจะต้องฝึกจิตลักษณะ (เช่น ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน) เพิ่มเติมแบบบูรณาการแล้ว การศึกษาตัวแปรภูมิหลังของผู้ปกครองและเด็กเพิ่มเติม เช่น คุณภาพและปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ก็อาจช่วยอธิบายพฤติกรรมของผู้ปกครองด้านการอบรมเลี้ยงดู และสนับสนุนด้านการเรียนแก่เด็กได้มากขึ้น

4. ผลการใช้จิตลักษณะและความพร้อมกระทำรวม 3 ตัวแปร (ผลการพัฒนาที่วัดระยะแรก) ร่วมกับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบ และพฤติกรรมสนับสนุนเด็กด้านการเรียน (ผลการพัฒนาระยะที่ 2) อีก 3 ตัวแปร รวม 6 ตัวทำนาย เพื่อทำนายการรับรู้ของเด็กนักเรียนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู และการรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง ที่ละด้าน ปรากฏผล (ตาราง 16 และ 17) ดังนี้ จิตลักษณะและความพร้อมกระทำรวม 3 ด้าน (วัดระยะแรก) ร่วมกับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการสนับสนุนเด็กด้านการเรียน รวม 3 ด้าน (วัดระยะที่ 2) รวมเป็น 6 ตัวทำนาย ร่วมกันสามารถอธิบายการรับรู้ของเด็กเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และการรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครองได้อย่างชัดเจน (ทำนายได้ 43% และ 34% ตามลำดับ) โดยมีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง เป็นตัวอธิบายที่มีบทบาทสำคัญหมายความว่า ถ้าผู้ปกครองที่มีจิตลักษณะและความพร้อมกระทำ 3 ด้านในปริมาณมาก (โดยเฉพาะ มีความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กสูง) และมีพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม 3 ด้านมาก (โดยเฉพาะพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก) เท่าใด ก็มีเด็กนักเรียนในปกครองที่รายงานการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในทางที่ดีเพิ่มขึ้น และรายงานว่า ตนได้รับการสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครองมากขึ้นเท่านั้น

งานพัฒนาครั้งนี้ เป็นการศึกษาทั้งฝ่ายผู้ปกครองและนักเรียนในปกครอง ผู้ปกครองเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นมารดา ซึ่งพบผลว่า ผู้ปกครองท่านใดก็ตามที่มีจิตลักษณะและความพร้อมกระทำ (วัดทันที หลังการอบรม) 3 ด้านมาก มีพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม (รักสนับสนุนมากและใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์) และมีพฤติกรรมให้การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนมากเท่าใด เด็กในปกครองจะรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครอง (หลังเข้าอบรม) ในทางที่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น และรับรู้

การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครองมากเท่านั้น มีผลงานวิจัยของ คุณเดือน พันธมนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง (2547) ซึ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมการพัฒนานักเรียนของครูคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูคณิตศาสตร์ 595 คน และนักเรียนของครูเหล่านี้ที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 739 คน จากการวิเคราะห์หัตถิทธิพลเชิงเส้น (Path Analysis) พบผลว่า พฤติกรรมการพัฒนานักเรียนของครู (พฤติกรรมการสอน พฤติกรรมรับนวัตกรรมทางวิชาการ และพฤติกรรมทำให้การสนับสนุนทางสังคมแก่นักเรียน) มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล .07) และมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล .32) ผลดังกล่าว แสดงว่าพฤติกรรมการพัฒนาของครูคณิตศาสตร์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนของครูมีผลการเรียนคณิตศาสตร์ดี และในงานวิจัยเชิงทดลองที่ศึกษาประสิทธิผลของการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อปลูกฝังพัฒนาพฤติกรรมทัศนสุขภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษา (เมธินี คุปพิทยานันท์. 2546) พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในครอบครัวของนักเรียนหลายด้าน เช่น การรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ (วัดนักเรียน) เจตคติที่ดีต่อการดูแลทัศนสุขภาพของบุตร และการดูแลทัศนสุขภาพของบุตร (วัดที่บิดามารดา) ส่งผลร่วมกับการฝึกต่อพฤติกรรมดูแลทัศนสุขภาพของนักเรียน ผู้วิจัยสรุปว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมซึ่งเด็กรับรู้ได้ การเอาใจใส่ส่งเสริมในการดูแลทัศนสุขภาพจากผู้ปกครอง ประกอบกับการที่เด็กได้รับการกระตุ้นทางจิตจากการฝึกอบรม ช่วงส่งผลเสริมให้เด็กทำพฤติกรรมทัศนสุขภาพได้อย่างต่อเนื่องและถาวร

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานพัฒนาครั้งนี้

1. ได้หลักฐานว่าต้นแบบชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้เรื่องพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่นและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม เป็นชุดฝึกอบรมที่มีประสิทธิผลในการพัฒนาผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. ได้หน่วยงานระดับโรงเรียนและชุมชนเมืองในเขตชั้นใน กรุงเทพมหานคร เป็นเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ปกครองกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมจิตและทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (กลุ่มทดลอง) ได้รับความรู้ความเข้าใจและทักษะการดูแลเด็กอย่างเหมาะสมมากขึ้น ส่วนผู้ปกครองกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมจิตและทักษะ (กลุ่มควบคุม) ก็ได้รับการฝึกอาชีพที่อาจนำไปใช้ประโยชน์เป็นอาชีพเสริมรายได้ต่อไป
4. ในการดำเนินงานพัฒนาครั้งนี้ คณะจารย์ผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนนิสิตบัณฑิตศึกษาที่มีส่วนร่วมได้รับประสบการณ์ตรงจากการจัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาแก่กลุ่มประชาชนระดับรากแก้ว

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อไป

1. ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาให้มากกว่าที่ดำเนินการครั้งนี้ ทั้งจำนวนผู้ปกครอง และนักเรียน เนื่องจากการมีกลุ่มผู้รับการพัฒนาจำนวนน้อย อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาการมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจะมีความเป็นไปได้มาน้อยเพียงใด ขึ้นกับการเห็นความสำคัญในการเข้ารับการฝึกอบรม เสริมความรู้และทักษะ และการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า จิตลักษณะด้านความเชื่ออำนาจภายในของผู้ปกครอง พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก และพฤติกรรมสนับสนุนเด็กด้านการเรียน เป็นปัจจัยสำคัญที่ร่วมกันส่งผลให้เด็กรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติกรอบรมเลี้ยงดูตนได้มาก ตลอดจนรับรู้ว่าคุณปกครองให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียนแก่ตนมากด้วย ดังนั้น ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง (ครอบครัวอยู่ในสถานะเครียด เนื่องจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองสองฝ่ายมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ราบรื่น) ควรได้รับการพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นว่าตนจะสามารถอบรมเด็กให้เป็นคนดีและเก่งได้ และการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรักสนับสนุนมาก จะช่วยให้เด็กยิ่งรักและเข้าใจในความปรารถนาดีของผู้ปกครอง และต้องการตอบแทนความรักของผู้ปกครอง จึงเชื่อฟังและปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้ปกครองปรารถนา เช่น การตั้งใจเรียน

3. ควรพัฒนาจิตลักษณะของผู้ปกครองในเชิงบูรณาการ โดยทำการฝึกจิตลักษณะที่สำคัญต่อพฤติกรรมหนึ่งของผู้ปกครองครั้งละอย่างน้อยสองด้านขึ้นไป เพื่อเสริมแรงซึ่งกันและกัน จึงจะช่วยกระตุ้นให้เกิดผลไปถึงพฤติกรรมได้มากขึ้น

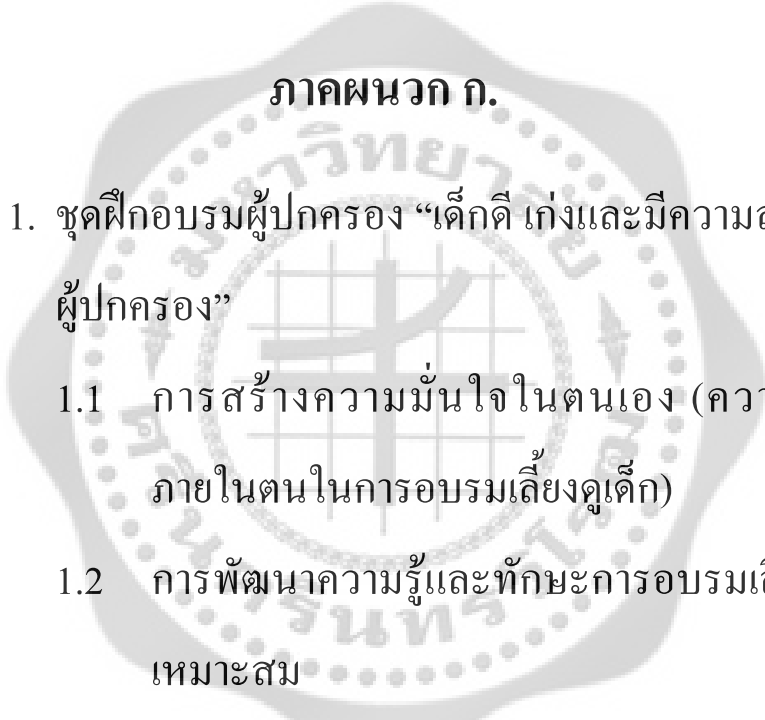
บรรณานุกรม

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554**, <http://www.nesdb.go.th/default.aspx?tabid=139>
- กุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการเมืองและอบรม (2526). **ประมวลผลงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย**. กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- งามตา วนินทานนท์ (2536). **ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 50 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- งามตา วนินทานนท์ (2537). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- งามตา วนินทานนท์ คุษฎี โยเหลา วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี วันเพ็ญ พิศาลพงศ์และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2545). **การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 82 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุนวิจัยจากโครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- งามตา วนินทานนท์ (2551). **ผลการพัฒนามารดาด้านจิตลักษณะและทักษะการสร้างเสริมความรับผิดชอบต่อน้ำที่แก่บุตรที่มีต่อพฤติกรรมการอบรมบุตรของมารดา และความรับผิดชอบหน้าที่ของบุตรวัยรุ่นตอนต้น: การศึกษาขั้นต้น**. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐสุดา สุนันทกุล (2541). **ปัจจัยด้านครอบครัว การทำงานและลักษณะส่วนบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน แซ่ตั้ง (2532). **การวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนโดยใช้วิธีการให้เบี่ยงวัล**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527). **จุดนับพบของจิตวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมวิทยาที่สาเหตุและผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก วารสารแนะแนว**. ปีที่ 18 (เล่มที่ 94) หน้า 16-20.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2546). **การพัฒนาคนเพื่อพัฒนาชาติ : งานวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย.** เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ “ชิมโปเชื่อมงานวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ด้านระบบพฤติกรรมไทย” สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 20 – 21 สิงหาคม 2546
ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536). **ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสถานะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน.** รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.)
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามดา วณิชานนท์ (2528). **ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย.** รายงานการวิจัยฉบับที่ 32 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2550). **ปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมใฝ่รู้และใฝ่ดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม.** รายงานการวิจัย ทูสนับสนุนการวิจัยจากคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง (2547). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมการพัฒนา นักเรียนของครูคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา.** รายงานการวิจัย ทูสนับสนุนการวิจัยด้านการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- ดุยฉวี โยเหลา (2535). **การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์เมตต้า.** รายงานวิจัย สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพย์สุดา จันทรแจ่มหล้า (2544). **ปัจจัยด้านจิตสังคมของผู้ดูแลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอดส์.** ปรินญาณพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นันทา แทนธานี (2534). **การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิศากร สนามเขต (2550). **การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.** วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรรณราย พัทธกเจริญ (2543). **จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพกายและจิตของข้าราชการสูงอายุ.** ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- พรทิพย์ จัปจิตต์ (2551). **ลักษณะทางจิตสังคมของมารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนบุตรหญิงเรื่องเพศศึกษา**. ปรียานุพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พริยา ชารารพพิสุทธิกุล (2533). **หนูดีเพราะแม่เฝ้าสอน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เมธินี กุปพิทยานันท์ (2546). **ประสิทธิผลของการฝึกอบรมทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อปลูกฝังและพัฒนาพฤติกรรมทัศนสุขภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษา**. รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนการวิจัยด้านการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- รณรุทธิ์ บุตรแสนคม (2535). **สุขภาพจิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รสนันท์ ณ นคร (2550). **ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีธนาคารในโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และประทีป จินจี่ (2541). **การอบรมเลี้ยงดู: รูปแบบและผลที่เกิดกับลูกรักชี้ทางสร้างเยาวชนไทยในทศวรรษหน้า**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลินดา สุวรรณดี (2544). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลดปริมาณขยะของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรวรรณ อัสวกุล (2546). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมารดาในการดูแลทัศนสุขภาพของบุตรก่อนวัยเรียน**. รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนการวิจัยด้านระบบพฤติกรรมไทยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วรวรรณ อัสวกุล. (2551). **ผลการฝึกอบรมจิตลักษณะและทักษะของมารดา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการดูแลทัศนสุขภาพในบุตรก่อนวัยเรียน**. รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจากโครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและพัฒนา ระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- วิจัยพฤติกรรมศาสตร์, สถาบัน (2533). **ประมวลสังเคราะห์ผลงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีระ ไชยศรีสุข (2533). **สุขภาพจิต**. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.

- สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร (2546). **ปัจจัยทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักษาสัตว์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในชนบท**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชาลีณี ทองลิ่ม (2548). **จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบในวัยเรียนของผู้ปกครอง**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภาลีณี นุ่มเนียม (2546). **ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุมิตรรา เจิมพันธ์ (2545). **จิตลักษณะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- แสวง ทวีคุณ นิภาพร โชติสุลเสน่ห์ และณรงศักดิ์ บุญมาลิก (2546). **ผลของการพัฒนาจิตและทักษะต่อพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู**. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- อภิชาติ วังตระกูล (2550). **จิตลักษณะและสถานการณ์ของมารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูบุตรออทิสติก**. ปรินญาณินพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อ้อมเดือน สดมณี (2536). **ผลการฝึกอบรมทางพุทธพฤติกรรมศาสตร์ต่อจิตลักษณะและประสิทธิผลของครู**. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาคผนวก ก.

1. ชุดฝึกอบรมผู้ประกอบการ “เด็กดี เก่งและมีความสุขได้ด้วยฝีมือผู้ประกอบการ”
 - 1.1 การสร้างความมั่นใจในตนเอง (ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก)
 - 1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม
2. เครื่องมือวัดที่ใช้ในการประเมินผลการพัฒนา
3. ประมวลภาพกิจกรรมของโครงการพัฒนาฯ

การสร้างควมมั่นใจในตนเอง

รองศาสตราจารย์ งามตา วรินทร์านนท์

และคณะ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
27 กันยายน 2551

หัวข้อ 1 ผลเกิดจากสาเหตุ

2

+ รู้สาเหตุ แต่ไม่สามารถควบคุมผลที่เกิดขึ้นได้

เช่น

- ภูเขาไฟระเบิด
- สึนามิ
- พายุไต้ฝุ่น
- น้ำท่วม

รู้สาเหตุและผลที่ทำนายได้แม่นยำ ถ้าแม้จะควบคุมป้องกัน
ไม่ได้ แต่สามารถจัดเตรียมการเพื่อบรรเทาผลเสียได้

5

ผลย่อมมีสาเหตุ

อะไร ? เป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุ

6

ผลย่อมมีสาเหตุ

อะไร ? เป็นสาเหตุมีการติดเชื้อไขหวัดนก

7

โรคอื่น เช่น ตาแดง ของเด็ก

8

น้ำกัดเท้า

9

ท้องเสีย

diarrhea

10

+ รู้สาเหตุ และสามารถควบคุมผลที่เกิดขึ้นได้

เช่น

- การเกิดอุบัติเหตุ
- ไข้หวัดนก
- สุขภาพแข็งแรง

รู้สาเหตุและผลที่ทำนายได้แม่นยำ และควบคุม/ป้องกันได้
ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงผลเสีย และเพิ่มผลดียิ่งขึ้นได้มาก

11

กิจกรรม 1

ท่านคิดว่า

อะไร คือ สาเหตุ
ที่ทำให้ฟันของลูกสมบูรณ์แข็งแรง

ท่านมีส่วนช่วยให้ลูกมีฟันสมบูรณ์แข็งแรงได้อย่างไร

โปรดระดมความคิด ในกลุ่มของท่าน (15 นาที)

12

มีหลายสาเหตุในผลหนึ่ง

ในงาน 1

อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กก่อนวัยเรียนมีสุขภาพฟันแข็งแรง ?

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

13

หลักฐานจากงานวิจัย

มารดาที่มีลักษณะ 5 ประการ 1. พัฒนาการที่ดีต่อการดูแลทันตสุขภาพของบุตรมาก 2. มีประสบการณ์ดูแลตั้งแต่เริ่มมาก 3. มีทัศนคติที่ดีต่อบุตรมาก 4. มีความใกล้ชิดกับบุตรมาก 5. มีความเชื่ออำนาจในคนในการเลี้ยงดูบุตรที่มีสุขภาพดีมาก	ทำนายได้ 42% ก.รวม และ ก.มารดาฐานะต่ำ ทำนายได้ 38% ก.มารดาการศึกษาต่ำ	พฤติกรรมรักษาความสะอาดช่องปากบุตรมาก ลูกฟันผุน้อย ฟันแข็งแรงมาก
--	---	---

ภาพ ผลการวิจัยพฤติกรรมมารดาดูแลสุขภาพฟันบุตรก่อนวัยเรียนของมารดา วรวรรณ อัครกุล และคณะ (2546)

14

หัวข้อ 2 การควบคุมสาเหตุของผลต่างๆ

15

เหตุการณ์ต่างๆ

ปัญหาในชีวิต

ความสำเร็จที่ได้รับ

เกิดจากอะไร ???

ท่านเคยถามตนเองหรือไม่ว่าอะไร คือ สาเหตุของเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

การรู้สาเหตุของผลต่างๆที่เกิดขึ้น

มีอำนาจในการควบคุมให้เกิดผลที่ต้องการได้

16

กิจกรรม 2

สิ่งที่ฉันควบคุมได้

ท่านคิดว่า บุคคลสามารถควบคุมสาเหตุของผลต่างๆ ด้วยการกระทำเช่นใด

ลองคิดเอง (5 นาที)

โปรตรระดมความคิด ในกลุ่มของท่าน (15 นาที)

17

กลุ่มที่ 1

18

1.1 การเอาชนะความแห้งแล้ง

19

1.2 การป้องกันไม่ให้ลูกติดยาเสพติด

20

กลุ่มที่ 2

21

2.1 ป้องกันไม่ให้ครอบครัวเป็นหนี้สินเกินตัว

22

2.2 การรักษาสุขภาพร่างกายของลูกให้สมบูรณ์แข็งแรง

23

กลุ่มที่ 3

24

3.1 การป้องกันน้ำท่วมเมือง

25

3.2 การป้องกันอุบัติเหตุภายนอกบ้าน ที่จะเกิดกับลูก

© iStockphoto
On The Road 200
© Apple Images

26

กลุ่มที่ 4

27

4.1 การป้องกันโรคเอดส์

28

4.2 การป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน ที่จะเกิดกับลูก

29

นำเสนอ

กิจกรรม 2
สิ่งที่ฉันควบคุมได้

30

ข้อสรุปจากกิจกรรม 2

สาเหตุ → ผลที่เกิดขึ้น

เราสามารถ
ควบคุมให้เกิดผลดีตามที่ต้องการ
หรือ เราชนะอุปสรรคได้
เมื่อเรารู้สาเหตุที่ทำให้เกิดผลดี
และส่งเสริมสาเหตุนั้นมากๆ

31

หัวข้อ 3 รับผิดชอบต่อผลกระทบ

32

กิจกรรม 3

Games

สร้างคำตามเงื่อนไข

33

กติกา

1. ขอให้เขียนคำที่มีความหมาย ที่ขึ้นต้นด้วยคำที่ให้มา
2. ให้อ่านและเขียน คำละ 3 นาที มี 6 คำ เกมนี้ เป็นเกมที่
แข่งขันกับตัวเอง ขอให้เขียนให้ได้มากที่สุด
3. เมื่อครบ 3 นาที จะมีสัญญาณเตือน ขอให้ท่านนับจำนวนคำ
ที่คิดได้ แล้วเขียนไว้ข้างๆ ในกระดาษ ให้เวลาตรวจ
นับคำละ 1 นาที
4. จะมีรางวัลแจกให้สำหรับผู้คิดคำรวมได้มาก
5. ผู้ที่คิดได้และเขียนได้มาก จะยังได้รับรางวัลมากขึ้นด้วย

34

ขอแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับรางวัล

35

ข้อสรุปจากการเล่นเกม

ผู้ที่พยายามคิดคำให้ได้มากที่สุด

ผู้นั้น จะคิดคำได้มาก

ผู้นั้น ยิ่งได้รับรางวัลมากขึ้นด้วย

พยายามมาก ได้ผลดีมากขึ้นด้วย

36

หัวข้อ 4 ความเชื่อมั่นในตนเอง

37

กิจกรรม 4 ภาพยนตร์ "เปาบุ้นจิ้น"

ตอน ราชบุตรเขยจอมโหด

38

จาก ภาพยนตร์ "เปาบุ้นจิ้น" ตอน ราชบุตรเขยจอมโหด

ท่านคิดว่า

1. ราชบุตรเขย ทำอะไร แก่ใครบ้าง จึงถูกประหารชีวิต

1. 3.
2. 4.

2. นางจินเซียงเหลียง (ภรรยาเก่าของราชบุตรเขย)

ได้รับผลดีอะไรตอบแทน เป็นเพราะนางทำความดีอะไร
แก่ใครบ้าง จึงได้รับผลดีนั้นตอบแทน

- 2.1 ผลดีที่ได้รับ คือ 1) 2) 3) 4)
2.2 ทำความดี แก่

39

1. ราชบุตรเขย ทำอะไร แก่ใครบ้าง จึงถูกประหารชีวิต

- 1) ทิ้งภรรยาที่ยากจน ไปแต่งงานใหม่กับภรรยาใหม่ที่มี
ยศศักดิ์ร่ำรวย
2) ออกตัญญูกับบิดามารดา ทอดทิ้งไม่ยอมรับ
3) หลวงหลวงราชวงศ์
4) พยายามปกปิดความผิดของตน เช่น สร้างหลักฐานเท็จ
5) จ้างวานฆ่าลูกภรรยาตน ฆ่าพยาน
6) ไม่ใช่หนี้ที่ยืมเป็นเงินค่าเดินทาง

สรุป ทำชั่ว ได้ชั่ว

40

2. นางจินเซียงเหลียง (ภรรยาเก่าของราชบุตรเขย)

ได้รับผลดีอะไรตอบแทนในที่สุด

ผลดีที่ได้รับ

- 1) เป็นที่รักของพ่อตาแม่ยาย
2) เป็นที่รักของลูก ลูกเชื่อฟัง
3) ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ - ไม่ถูกฆ่า
4) ท่านเปา ให้ความเป็นธรรมอย่างเต็มที่
5) ท่านอำมาตย์เห็นความดี จึงรับเป็นลูกบุญธรรม

41

2. นางจินเซียงเหลียง (ภรรยาเก่าของราชบุตรเขย)

ทำความดีอะไรแก่ใครบ้าง จึงได้รับผลดีนั้นตอบแทน

ทำความดี

แก่ใคร

1) ยอมแลกเนื้อของตนทำอาหาร	พ่อตาแม่ยาย
2) ให้ความรักความเอาใจใส่	ลูกทั้ง 2
3) ซื่อสัตย์	สามี
4) ต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม	ตนเอง และผู้หญิง
5) มีสัจมาคารวะ วางตนเหมาะสม	คนรอบข้าง

สรุป ทำดี ได้ดี

42

ภาพยนตร์

Mr. Bean ไป คลินิก

43

ภาพยนตร์ Mr. Bean ไป คลินิก

↓ แสดงให้เห็นว่า “ทำชั่ว จะได้ผลเสียตอบแทน”

↓ แสดงให้เห็นว่า “ยิ่งทำชั่วมาก ยิ่งได้ผลเสียมากยิ่งขึ้น”

44

สรุปสาระสำคัญ

1. ต้องรู้สาเหตุ ของผลต่างๆ จึงจะควบคุมให้
เกิดผลดีได้ ดังนั้น ผล → ย่อมเกิดจากสาเหตุ
2. แม่พยายามมาก ลูกได้ผลดีมาก

ฝีมือแม่

ดูแลลูกอย่างถูกต้องเหมาะสม
ตามหลักวิชาการ
(สุขภาพ กาย-ใจ)

ลูก

มีความเจริญก้าวหน้า
ในอนาคต

45

กิจกรรม
การพัฒนาความรู้และทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
อย่างเหมาะสม

รองศาสตราจารย์ ดร. วณิชนันท์
และคณะ
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
28 กันยายน 2551

กิจกรรม 1

บรรยายเรื่อง **เรียนรู้และเข้าใจพัฒนาการด้านกาย จิต และ**
สังคมของวัยรุ่น (ตอนต้น – ตอนกลาง)

โดย รองศาสตราจารย์ ประจักษ์ คำจิตร
ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ใบงานกิจกรรม 1

ลักษณะของวัยรุ่น (อายุ 10 – 15 ปี)

จากประสบการณ์และการสังเกตของท่าน ท่านเห็นว่าเด็ก วัยนี้มีลักษณะทางร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม
(การกระทำ) เปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างจากเด็กที่อายุน้อยกว่าอย่างไรบ้าง

ความเจริญเติบโตทางกาย	ความเจริญเติบโตทาง ความคิดและจิตใจ	ด้านการกระทำหรือการ แสดงออก

ตัวอย่าง

1. ดันแสดงให้ดูศิษย์รู้ว่า ดันรักเขา

ชุด... : ท่านเป็นพ่อแม่ที่ดีเพียงใด
ฉบับ ผู้ใหญ่ : ประสพการณ์อบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน

คำแนะนำในการตอบ

กรุณานึกถึงบุตรหลานของท่านคนที่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ
ประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนนี้ ในส่วนนี้เป็นข้อความที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของ
ท่านต่อเด็กคนนั้นโดยเฉพาะ ขอให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อ แล้วคิดว่าข้อความนั้น
กล่าวถึงความจริงตรงกับที่ท่านปฏิบัติต่อเด็กคนนั้นมากน้อยเพียงใด หรือ ไม่จริง
เลย แล้วเลือกขีด ✓ ที่คำตอบเพียง **1** แห่ง จากที่ให้ **6** คำตอบในแต่ละข้อ

ชุด... : ท่านเป็นพ่อแม่ที่ดีเพียงใด
ฉบับ ผู้ใหญ่ : ประสพการณ์อบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน (ต่อ)

- ข้าพเจ้าแสดงให้ลูกรู่วีรฤกมาก
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
- ข้าพเจ้าชอบพูดคุยหรือถกเถียงกันเพื่อเรียนรู้กับลูกเสมอ
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
- ข้าพเจ้าต้องการให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
- ข้าพเจ้าเอาใจใส่ดูแลทุกสุขทุกข์ของลูกอยู่เสมอ
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุด... : ท่านเป็นพ่อแม่ที่ดีเพียงใด

ฉบับ ผู้ใหญ่ : ประเมินการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน (ต่อ)

5. ข้าพเจ้ามักแสดงให้ลูกเห็นว่า ข้าพเจ้าภูมิใจในลูกมาก
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
6. ข้าพเจ้าชอบให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ลูกเสมอ
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
7. ข้าพเจ้าชอบพูดคุยกับลูกด้วยเสียงอันไพเราะนุ่มนวลเสมอ
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
8. ข้าพเจ้าช่วยสอนลูกเกี่ยวกับความรู้สึก ความกังวลใจของลูกอยู่เสมอ
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุด... : ท่านเป็นพ่อแม่ที่ดีเพียงใด

ฉบับ ผู้ใหญ่ : ประเมินการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน (ต่อ)

9. ข้าพเจ้าไม่เคยแสดงให้ลูกเห็นว่าข้าพเจ้ารักลูกมากเพียงใด
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
10. ข้าพเจ้ามักเห็นลูกคิดว่าคนอื่นเสมอ
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
11. ข้าพเจ้าจะอธิบายถึงเหตุผลในการลงโทษลูกทุกครั้ง
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
12. ข้าพเจ้าจะลงโทษลูกจนรุนแรงเกินขอบเขตที่เหมาะสมกับข้าพเจ้า
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุด... : ท่านเป็นพ่อแม่ที่ดีเพียงใด

ฉบับ ผู้ใหญ่ : ประเมินการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน (ต่อ)

13. ข้าพเจ้าสนับสนุนให้ลูกทำสิ่งต่างๆ โดยไม่อธิบายเหตุผล
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
14. เมื่อข้าพเจ้าอารมณ์เสีย ข้าพเจ้ามักจะพาลูกตำหนิหรือลงโทษลูก
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
15. ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้ลูกอธิบายก่อนที่จะตำหนิหรือลงโทษลูก
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
16. ข้าพเจ้าจะลงโทษลูกจนปริมาณความผิดของลูกเสมอ
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุด... : ท่านเป็นพ่อแม่ที่ดีเพียงใด

ฉบับ ผู้ใหญ่ : ประเมินการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน (ต่อ)

17. ข้าพเจ้ามักจะพาลูกไปชมเชยลูกเมื่อลูกทำความดี
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
18. ข้าพเจ้าไม่เคยกล่าวโทษลูก เมื่อข้าพเจ้าคิดว่าลูกโดยเข้าใจผิด
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
19. ข้าพเจ้าทำให้อีกไม่กล้าข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าอารมณ์เสีย
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
20. ก่อนที่ข้าพเจ้าจะให้สิ่งต่างๆ แก่ลูก ข้าพเจ้ามักจะบอกลูกด้วยว่าข้าพเจ้าให้เพราะลูกทำความดีอะไรไว้
-
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง

การสื่อความกับเด็ก โดยใช้ :-

คำพูด (ชมเชย บอกกล่าว ออกคำสั่ง ตักเตือน ตีเตือน)
การกระทำต่อเด็ก (ให้รางวัล ลงโทษ เช่น เจียนตี)
ติดต่อสัมผัสใกล้ชิด (เด็กได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง และได้แบบอย่างจากผู้ปกครอง)

การอบรมเลี้ยงดู = ยุทธศาสตร์ในการสร้างชาติ

Trinandis, H. and Triandis, P. (1968) The Building of nations.
Psychology Today, 1968, 2, 31-35

อบรมเลี้ยงดูเด็ก แบบรักสนับสนุนมาก

หลักการ

1. ให้เด็กทราบว่า เรารักและหวังดีต่อยุติธรรม
2. ทำหน้าที่ให้จัดสรรกับเด็ก
3. ให้ความอบอุ่นใจเด็ก เข้าใจจิตใจเด็ก
4. เป็นที่ปรึกษาที่ดีของลูก ไม่เพียงการ

วิธีปฏิบัติ

- อบรมให้เด็กดี เพื่อตัวของเด็กเอง มีใช้เพื่อผู้ใหญ่ หรือครอบครัว
- ให้เวลาอยู่กับเด็ก ชมรายการ TV ที่มีประโยชน์ด้วยกัน ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยกัน
- สอดถามทุกข์สุข ถามถึงเหตุการณ์ประจำวัน ที่เกิดกับเด็ก รู้เกี่ยวกับเพื่อนของเด็ก กิจกรรมของเด็ก
- ให้คำแนะนำปรึกษา ปล่อยปละปล่อยเด็กมีทุกข์ ให้เด็กได้คิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ไม่บังคับบีบบังคับ

ผู้ใหญ่จะปฏิบัติต่อกันได้ ก็เพราะตนเองรักเด็ก มีสุขภาพจิตดี และเป็นประชาธิปไตย

อบรมเลี้ยงดูเด็ก แบบใช้เหตุผลมากกว่า อารมณ์

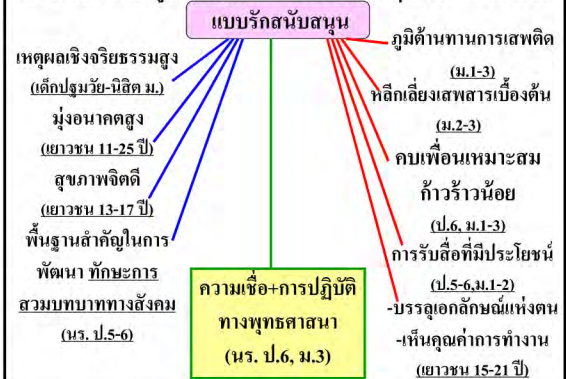
หลักการ

1. ใช้เหตุผลมากกว่าใช้พระเดช กับเด็ก
2. ให้รางวัลอย่างเหมาะสม
3. ไม่ลงโทษเด็กตามอารมณ์ของตนเอง
4. ปฏิบัติอย่างเที่ยงเป็นระบบ สม่ำเสมอ

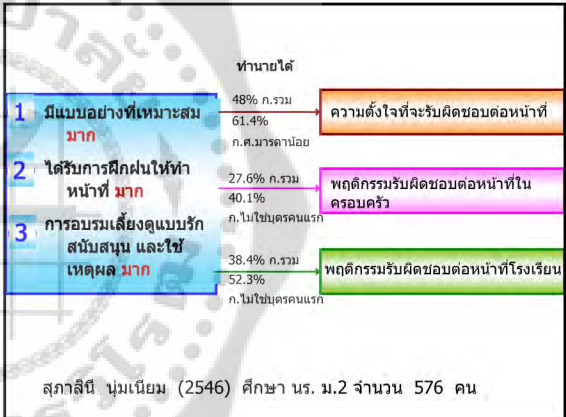
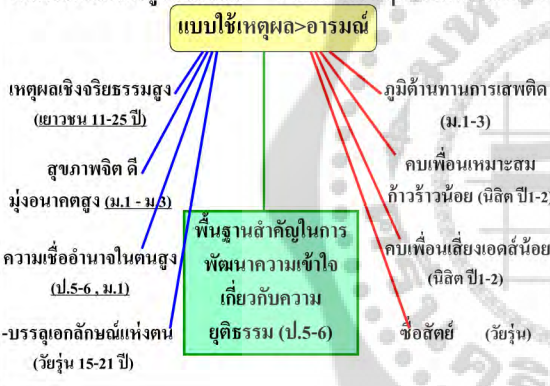
วิธีปฏิบัติ

- เน้นการให้รางวัล สนับสนุน แสดงความพอใจ เมื่อเด็กทำดี (เจตนาดี) มากกว่าการลงโทษ เมื่อเด็กทำผิด โดยลงโทษทำที่จำเป็น และทำให้น้อย
- เมื่อเด็กทำดี มีเจตนาดี ก็ให้รางวัล ชชมชม อย่างเหมาะสมกับปริมาณความดี เหมาะสมกับเวลา และเป็นรางวัลที่ตรงกับระดับพัฒนาการของเด็ก
- ปรับอารมณ์ให้สงบปรกติ เมื่อเข้าใกล้เด็ก ไม่ใช้เด็กเป็นที่รองรับอารมณ์เสียของตนเอง
- ดัดการกระทำ และเจตนาของเด็กเป็นข้อเลือก ในการให้รางวัล (หรือลงโทษ) เมื่อให้รางวัล กับข้อดีว่า ให้เพราะเด็กได้ทำดี (มีเจตนาดี) อะไรมาก่อน

วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ → จิตใจ และพฤติกรรมของเยาวชน

วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ → จิตใจ และพฤติกรรมของเยาวชน

วิธีทัศน์

เรื่อง “พัฒนาเด็กให้ดีและเก่ง ด้วยวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก และแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์”

โดย

ศาสตราจารย์ ดร. คงเดือน พันธุมนาวิน

จาก

รายการ “ใกล้ตัว” ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

กิจกรรม 2

แบบวัด : ชุดท่านเป็นพ่อแม่ที่ดีเพียงใด

แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก (ข้อ 1-10)

ช่วงคะแนนสำหรับผู้ใหญ่

ช่วงคะแนน	กลุ่ม	มาตรการ
10-44	ต่ำ	ควรปรับปรุงแก้ไข
45-49	ปานกลาง	ควรเสริมสร้าง
50-60	สูง	ควรอนุรักษ์

*ค่าเฉลี่ยในการแบ่งคะแนนไว้ที่ข้อเฉลี่ย ±1/2 ของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กิจกรรม 2

แบบวัด : ชุดท่านเป็นพ่อแม่ที่ดีเพียงใด

แบบวัด การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์
(ข้อ 11-20)

ช่วงคะแนนสำหรับผู้ใหญ่

ช่วงคะแนน	กลุ่ม	มาตรการ
10-37	ต่ำ	ควรปรับปรุงแก้ไข
38-43	ปานกลาง	ควรสร้างเสริม
44-60	สูง	ควรอนุรักษ์

*เกณฑ์ในการแบ่งคะแนนใช้ค่าเฉลี่ย $\pm 1/2$ ของค่ามัธยฐานมาตรฐาน

ตราสถาบันของวิทยาลัยทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

โรงเรียนกับบ้านเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ครูรับศิษย์ทุกตัว
ไม่มีการสอนเช้า

ครูจับมือศิษย์สอนให้หมาแมวเห่า

แรงงานสำคัญ
ของเกษตรกรภาคใต้

เรียนโดยปฏิบัติในสถานการณ์จริง

ให้อาหารคือการให้ความรัก

กิจกรรม 3 ตัวอย่างจากชีวิตจริง “นาวินดาร์”

ใบงานกิจกรรม 3

ถูกจะ ดี เก่ง และมีความสุขได้ด้วยฝีมือของนิสิตมารดา

ใบบทบาทของพ่อแม่ที่ดี ท่านมีแนวทางในการจัดการพัฒนาบุตรของท่าน ด้านร่างกาย จิตใจ พฤติกรรม และหรือสภาพแวดล้อมอย่างไรบ้าง

ร่างกาย	จิตใจ	พฤติกรรม	สภาพแวดล้อม

ข้อคิดและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อบุตรวัยรุ่น

1. ให้ความรักความเอาใจใส่ (การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก)
 - 1.1 แสดงความรักความเอาใจใส่ให้ลูกทราบ
 - 1.2 ให้ความใกล้ชิด ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน
 - 1.3 ให้ความช่วยเหลือ เมื่อลูกต้องการ อยู่ข้างลูกเมื่อมีปัญหา ไม่ทอดทิ้ง ชื่นเต็ม
 - 1.4 ให้ความสำคัญแก่ลูก

2. ใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ในการอบรมสั่งสอน

2.1 ควรระงับอารมณ์โกรธ ทำใจให้สบายๆ ก่อนเข้าใกล้ลูก

2.2 หมั่นสังเกตพฤติกรรมของบุตรอย่างใกล้ชิด ถ้าทำ ความดี (เช่น ปฏิบัติตามที่บอก ทำตัวดีขึ้นกว่าเดิม) ต้องให้รางวัล (เช่น คำชม) เพื่อเสริมสร้างและ อนุรักษ์การทำความดีให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

2.3 เมื่อบุตรทำผิดพลาด

- ครั้งแรก เตือนและเปิดโอกาสให้แก้ตัวใหม่
- ใช้วิธีลงโทษแต่น้อย เท่าที่จำเป็น ลงโทษแบบมีเหตุ มีผล ด้วยความรัก
- การลงโทษ = ยับยั้งพฤติกรรมชั่วคราว ไม่ใช่วิธีแก้ไข ปัญหา

3. การให้รางวัลและลงโทษ ต้องกระทำอย่างเป็นระบบ : เหมาะสม ตามกาลเทศะ ปริมาณความผิดที่ถูกกระทำ มีความ สม่่าเสมอ ไม่ควรใช้อารมณ์ของพ่อแม่ในการตัดสินลงโทษ เด็ดขาด !

เพื่อลูกจะสามารถคาดเดาได้ว่า “ถ้าทำดี จะได้”

“ถ้าทำผิด/ไม่ดี จะโดนลงโทษ”

การคิดแบบนี้ ช่วยป้องกันมิให้ลูกมีพฤติกรรมไม่ดีได้ มากทีเดียว

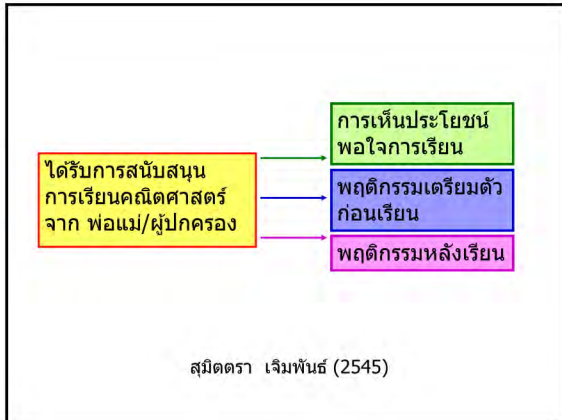
4. พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตร อยากให้ลูกเป็นคน อย่่างไร พ่อแม่ต้องเป็นคนเช่นนั้นก่อน

กิจกรรม 4

มาช่วยปรับพฤติกรรมบุตรกันเถอะ

- ท่านจะทำได้ให้ประสบความสำเร็จ
1. มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะทำให้สำเร็จ
 2. ต้องตั้งเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดในอนาคต และกำหนดเวลาที่จะทำเสร็จ
 3. ต้องมีความอดทน อดได้รอได้ ไม่บ่นบ่น
มีการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อใช้ในการเตรียมตัวล่วงหน้า
 4. มีการวางแผนเป็นขั้นตอน จะทำอะไรเป็นลำดับ 1, 2, 3 → เป้าหมายที่ต้องการ
 5. บอกความตั้งใจของเราให้ผู้อื่นทราบ – เป็นแรงกระตุ้น/สนับสนุน
 6. จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมให้ทำงานสำเร็จ
 7. ให้รางวัลตนเอง เมื่อทำงานสำเร็จในแต่ละขั้น/ลำดับ

กิจกรรม 4

การฝึกคิดวางแผนเกี่ยวกับชีวิตและครอบครัว

จงใช้ขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น วางแผนในหัวต่อไปนี่

วางแผนและขั้นตอน เพื่อให้ลูก

- รับประทานผักมากขึ้น
- ช่วยเหลืองานบ้าน
- ทำการบ้านด้วยตนเอง
- มีนิสัยรักการอ่าน ฯลฯ

- วางแผนและขั้นตอน เพื่อฝึกให้ลูก.....
1. เป้าหมายหลัก คือ ภายในเวลา
 2. แบ่งเป็นเป้าหมายย่อย ดังนี้
เป้าหมายย่อย 1 ภายในเวลา.....
เป้าหมายย่อย 2 ภายในเวลา.....
เป้าหมายย่อย 3 ภายในเวลา.....
 3. อุปสรรคที่คาดว่าจะพบ
อุปสรรค 1 2 3
 4. สิ่งที่จะเอื้ออำนวยให้ทำสำเร็จ
เอื้อ 1 เอื้อ 2 เอื้อ 3
 5. เมื่อทำสำเร็จในแต่ละเป้าหมายย่อย รางวัลที่จะให้
รางวัลแก่ตนเอง รางวัลแก่ลูก.....

นำเสนอแผนและขั้นตอนที่ตั้งไว้

- ## ข้อสรุปการเรียนรู้
- เมื่อต้องการทำได้ให้ประสบความสำเร็จ - การดูแลลูกให้ดีที่สุด
1. ต้องวางแผนเป้าหมายในการปรับพฤติกรรมลูก – ปรับทีละพฤติกรรม
 2. แยก "เป้าหมายหลัก" เป็น "เป้าหมายย่อย" และกำหนดระยะเวลา
 3. สร้างสภาพเอื้ออำนวย ลดสภาพขัดขวางหรืออุปสรรค
 4. ให้รางวัลตนเอง และลูก เมื่อประสบความสำเร็จในแต่ละเป้าหมายย่อย

ขอมอบดอกไม้ และขอเป็นกำลังใจให้คุณแม่ทุกคน
ทำได้สำเร็จตามที่ตั้งใจเอาไว้

แบบวัดสำหรับผู้ปกครอง 10 ฉบับ

ชื่อแบบวัดตัวแปร	ชื่อที่ปรากฏในชุดคำถาม
1. ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง (9 ข้อ)	1. เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับท่านผู้ปกครอง ลูก และครอบครัว
2. สุขภาพจิต (15 ข้อ)	2. ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง
3. เจตคติที่ดีต่อเด็ก (10 ข้อ)	3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลูกคนนี้
4. ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส (15 ข้อ)	4. คู่สมรสของฉัน
5. ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (10 ข้อ)	5. ความคาดหวังเกี่ยวกับลูก
6. ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น (14 ข้อ)	6. การเติบโตของเยาวชน
7. ความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม (19 ข้อ)	7. ความพร้อมในการปฏิบัติต่อลูก
8. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก (15 ข้อ)	8. ความสัมพันธ์แม่-ลูก
9. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ (15 ข้อ)	9. ความสัมพันธ์ แม่ – ลูก (2)
10. การสนับสนุนเด็กด้านการเรียนจากผู้ปกครอง(10 ข้อ)	10. การปฏิบัติต่อลูกด้านการเรียน

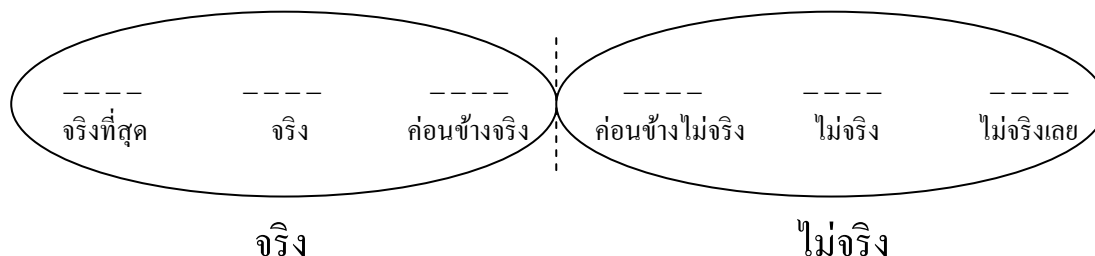
เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับท่านผู้ปกครอง ลูกและครอบครัว

คำชี้แจง

โปรดเติมคำหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับท่าน ลูกที่เรียนอยู่ชั้น ป.4 หรือ ป.5 และครอบครัวของท่าน กรุณาตอบให้ครบถ้วนทุกข้อ

1. นักเรียนในปกครองของท่าน (ปัจจุบันอยู่ชั้น ป.4 หรือ ป.5)
ชื่อ..... นามสกุล.....
2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
3. อายุ.....ปีเดือน
4. จำนวนปีที่ท่านศึกษาเล่าเรียน.....ปี
5. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ.....
6. ปัจจุบันสมาชิกในครอบครัวของท่านมีรายได้รวมกันเดือนละประมาณ.....บาท
7. สมาชิกในครอบครัว ที่ร่วมกันใช้จ่ายเงินรายได้ (ดังกล่าวในข้อ 6) มีจำนวนคน
8. ท่านเกี่ยวข้องเป็น.....กับนักเรียน (ที่มีรายชื่อในข้อ 1)
☐ แม่ ☐ ญาติผู้ใหญ่
☐ คนอื่น ๆ (ระบุ).....
9. ท่านคิดว่า นักเรียน (ตามที่ระบุชื่อในข้อ 1) ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมกับสมาชิกในครอบครัวคนใดมากที่สุด
☐ ตัวท่านเอง ☐ พ่อของนักเรียน
☐ ญาติผู้ใหญ่ (ระบุ).....
☐ คนอื่น ๆ (ระบุ).....

1. ข้าพเจ้าแสดงให้เห็นว่าคุณรู้ว่าข้าพเจ้ารักคุณมาก

ชุด.... ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นๆ ตรงกับลักษณะของ ท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้นเหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทั้ง 15 ข้อ

- ## 1. ฉันรู้ดีกว่าตนเองเป็นคนต้นตื้นง่าย

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

- ## 2. ฉันรู้สึกว่าคุณสนใจอะไรไม่ได้นาน

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. เวลาทำงานถ้าใครมาส่งเสียงดังข้าง ๆ ฉันจะทำต่อไปไม่ได้

.....

จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

- #### 4. ฉันมีเรื่องกลุ้มใจอยู่เสมอ

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันรู้สึกลำบากใจถ้าจะต้องตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ถ้ามีคนมาขัดใจหรือยั่วเพียงเล็กน้อย ฉันจะโกรธเอาง่าย ๆ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันรู้สึกกลัวโดยไม่รู้ว่าจะกลัวอะไรอยู่บ่อย ๆ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันบังคับตัวเองไม่ค่อยได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันรู้สึกว่าเป็นคนตกใจง่าย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. เวลานั้นจิตใจฉันรู้สึกดีใจมาก และเวลาเสียใจก็รู้สึกเสียใจมาก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ฉันไม่ค่อยกล้าทำความรู้จักกับคนซึ่งไม่เคยรู้จักมาก่อน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ฉันไม่ชอบพูดเล่นเลย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. บางครั้งฉันรู้สึกว่าตัวเองมักทำอะไรผิดอยู่เสมอ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. เมื่อเข้านอนตอนกลางคืน ฉันมักนอนไม่ค่อยหลับ เพราะคิดอะไรต่าง ๆ นานา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. บางเวลาฉันรู้สึกอึดอัด อยากตะโกนออกไปดัง ๆ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ชุด...ความคิดเห็นเกี่ยวกับลูกคนนี้

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ หนึ่งแห่งลงบนมาตรที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด มี 10 ข้อ

1. ฉันเชื่อว่าลูกคนนี้จะป็นเด็กที่มีอนาคตไกล

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันรู้สึกผิดหวังในตัวลูกคนนี้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันมีความสุขเมื่ออยู่ใกล้ลูกคนนี้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ลูกคนนี้เป็นเด็กไม่รักดี

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในลูกคนนี้มาก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันอารมณ์เสียอยู่เสมอเมื่ออยู่ใกล้ลูกคนนี้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันต้องการที่จะเลี้ยงดูลูกคนนี้อย่างดีที่สุด

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับนิสัยของลูกคนนี้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันพร้อมที่จะเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อลูกคนนี้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันพอใจมากที่ลูกคนนี้เกิดมาในครอบครัวของเรา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ชุด...คู่สมรสของฉัน

คำแนะนำในการตอบ

ให้ท่านนึกถึงสามีของท่านแล้วพิจารณาว่า สามีของท่านมีลักษณะต่อไปนี้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด แล้วให้ขีด ✓ ลงบนเส้นตัวเลือกจาก จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันมักเกิดความวิตกกังวลเพราะสามีของฉันเป็นเหตุ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันและครอบครัวของฉันรักใคร่กลมเกลียวกันดี

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันสามารถพึ่งพาสามีของฉันได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันไม่ค่อยได้พบหน้าและพูดจากับสามีของฉันมากนัก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันมักหลบหลีกไม่ยอมพบหน้าสามีของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันมักจะให้กำลังใจแก่สามีของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันมักมีเรื่องกลุ้มใจเนื่องจากสามีของฉันเป็นเหตุ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันต้องร้องไห้เพราะสามีของฉันบ่อยครั้ง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันมีความสุขภายในครอบครัว

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันเอาใจใส่ทุกข์สุขของสามีของฉันอย่างสม่ำเสมอ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ชุด...ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับลูก

คำแนะนำในการตอบ

กรุณานึกถึงลูกวัยรุ่นคนหนึ่งของท่าน ท่านมีความคาดหวังในการอบรมเลี้ยงดูลูกคนนี้อย่างไร
วิธีการตอบเหมือนกับชุดคำถามที่ผ่านมา กรุณาตอบให้ครบทั้ง 10 ข้อ

1. ถ้าลูกของฉันประสบอุบัติเหตุขณะอยู่กับฉัน ก็เป็นเพราะฉันขาดความระมัดระวัง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ควรยึดสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึ่ง เพื่อเด็กจะได้ไม่เจ็บป่วยง่าย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันเชื่อว่าพ่อแม่มีความสำคัญต่ออนาคตของลูกมากกว่าพระเจ้าองค์ใด

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. เด็กจะเป็นคนดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุญและกรรมแต่ปางก่อน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้ มีจุดประสงค์ที่จะสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของลูกวัยรุ่น กรุณาอ่านประโยคที่ให้ไว้ทีละประโยคอย่างช้า ๆ แล้วพิจารณาว่าเนื้อความในแต่ละประโยคนั้น “ถูก” ให้ขีด ✓ หรือเนื้อความในประโยคนั้น “ผิด” ก็ให้ขีด × ลงใน ☐ หน้าข้อนั้นๆ แล้วพิจารณาต่อไปว่า ในกรณี ☒ หรือ ☐ ท่านมีความรู้สึกมั่นใจเพียงใด (เลือกตอบเพียงกรณีใดกรณีหนึ่ง)

กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

- ☐ 1. พ่อแม่ควรแสดงความโกรธขณะลงโทษลูกเพื่อให้ลูกกลัว จะได้ไม่ทำผิดอีก

 - กรณีตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ _____
 - กรณีตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ _____

- ☐ 2. เมื่อลูกเสียใจเพราะได้คะแนนต่ำในการสอบ พ่อแม่ควรให้สิ่งของเป็นเครื่องปลอบใจ
- กรณีตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณีตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 3. การทำตัวเป็นเพื่อน พุดคุย หยอกล้อกับลูกเป็นการสร้างนิสัยไม่เคารพผู้ใหญ่ให้แก่ลูก
- กรณีตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณีตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 4. การควบคุมบังคับลูก จะทำให้ลูกมีแนวทางชีวิตตามที่พ่อแม่ต้องการ
- กรณีตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณีตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 5. พ่อแม่ไม่ควรชมเชยลูกต่อหน้าเมื่อลูกทำดี เพราะจะทำให้ลูกได้ใจ
- กรณีตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณีตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 6. ลูกวัยรุ่นไม่สามารถจะทำได้เป็นคนดีได้ ถ้าพ่อแม่ไม่ควบคุมอย่างเข้มงวด
- กรณีตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณีตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 7. ควรตอกย้ำกับลูกถึงความผิดพลาดที่เขาเคยทำมาบ่อยๆ เพื่อเตือนใจไม่ทำผิดซ้ำอีก
- กรณีตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณีตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 8. การแสดงความรักต่อลูก (เช่น คdingตัวเข้ามากอด) เหมาะสมเฉพาะเมื่อลูกยังเล็กๆเท่านั้น
- กรณีตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณีตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ

- ☐ 9. พ่อแม่ควรปฏิบัติเหมือนเช่นเดิมกับลูกไม่ว่าลูกจะอยู่ในวัยเด็กหรือเติบโตเป็นวัยรุ่นแล้ว
- กรณียตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณียตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 10. การเปิดโอกาสให้ลูกแสดงความคิดเห็นหรือช่วยตัดสินใจปัญหาในครอบครัว ทำให้พ่อแม่สูญเสียการปกครองลูก
- กรณียตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณียตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 11. ถ้าวัยรุ่นไม่มีโอกาสเป็นตัวของตัวเองบ้าง โตขึ้นจะควบคุมตนเองได้ยาก
- กรณียตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณียตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 12. ฉันเห็นด้วยกับภายิต “ไม่เรียวสร้างวีรบุรุษ”
- กรณียตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณียตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 13. พ่อแม่ไม่ควรชมเชยลูกต่อหน้าเมื่อลูกทำดี เพราะจะทำให้ลูกได้ใจ
- กรณียตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณียตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 14. พฤติกรรมไม่ดีที่ลูกวัยรุ่นแสดงออก ไม่ใช่ลักษณะนิสัยที่จะติดตัวลูกอย่างถาวร
- กรณียตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณียตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
- ☐ 15. พ่อแม่ควรมองหาพฤติกรรมดีของลูกเพื่อให้การส่งเสริมมากกว่าคอยจับผิด
- กรณียตอบ ☒ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ
 - กรณียตอบ ☐ ท่านรู้สึก _____ มั่นใจ _____ ไม่มั่นใจ

ชุด...ความพร้อมในการปฏิบัติต่อลูก

คำแนะนำในการตอบ

โปรดนึกถึงวัยรุ่นคนหนึ่งในปกครองของท่าน แล้วพิจารณาว่า ท่านพร้อมหรือตั้งใจที่จะปฏิบัติต่อเด็กคนนั้นมากน้อยเพียงใดในเหตุการณ์ต่างๆ แล้วพิจารณาขีด ✓ ลงบนเส้นที่อยู่เหนือคำตอบที่ตรงกับใจของท่านมากที่สุดเพียง 1 แห่ง จาก 6 แห่ง ที่ให้ไว้ในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันจะพยายามพูดคุยกับลูกด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลมากขึ้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันต้องการแสดงออกมากขึ้น เพื่อให้ลูกรู้ว่าฉันรักและหวังดีต่อลูก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันยินดีที่จะให้ลูกเข้าร่วมทำกิจกรรมกับฉันมากขึ้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันพร้อมที่จะปลอบโยน เมื่อลูกมีเรื่องไม่สบายใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ต่อไปฉันอาจจะมึนมาก คงไม่สามารถที่จะนั่งฟังลูกเล่าเหตุการณ์ประจำวัน
ที่ประสบมาได้บ่อยนัก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันยินดีที่จะให้ลูกเข้าร่วมทำกิจกรรมกับฉันมากขึ้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันพร้อมรับฟังความคิดเห็นของลูก แม้บางเรื่องจะไม่ตรงกับใจของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันคงจะไม่พร้อมที่จะให้คำปรึกษาแก่ลูกในระยะต่อไป

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันตั้งใจที่จะชมลูก แม้จะเป็นการทำดีเล็กๆ น้อยๆ (เช่น หยิบของให้ฉัน)

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันจะสนับสนุนให้ผู้ใหญ่ในครอบครัวลงโทษลูกแรงๆ แม้ว่าจะทำผิดเพียงเล็กน้อย เพื่อให้ลูกหกลบจำ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ฉันจะเตือนตนเองให้ระงับอารมณ์จนสงบก่อน จึงค่อยอบรมลูก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ฉันพร้อมที่จะกล่าว ขอโทษลูก เมื่อฉันปฏิบัติต่อลูกผิดพลาด

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. ฉันพร้อมที่จะให้ออกลูกอธิบายก่อนดุหรือลงโทษ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. ฉันตั้งใจที่จะยึดถือภาษิต “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ต่อไป

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. ฉันตั้งใจว่าจะลงโทษลูกคนนี้ให้มากขึ้น ถ้าทำผิดซ้ำอีก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

16. ฉันจะเคอะเขิน ถ้าต้องแสดงให้ลูกรู้ว่าฉันรักลูก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

17. ฉันตั้งใจจะยกโทษให้ลูกที่ทำผิด หากฉันมีอารมณ์ดีพอ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

18. ฉันตั้งใจที่จะให้เวลากับลูกคนนี้มากขึ้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

19. นับวัน ฉันจะยิ่งรู้เรื่องราวเกี่ยวกับลูกคนนี้น้อยลงทุกที

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

20. ยิ่งลูกโตขึ้น ฉันก็จะต้องทำตัวห่างจากลูกให้มากขึ้น

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุด...ความสัมพันธ์ แม่ – ลูก

คำแนะนำในการตอบ

กรุณานึกถึงเฉพาะวัยรุ่นคนหนึ่งในปกครองของท่าน ในส่วนนี้เป็นข้อความที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของท่านต่อเด็กคนนั้นโดยเฉพาะ ขอให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อ แล้วคิดว่าข้อความนั้นกล่าวถึงความเป็นจริงตรงกับที่ท่านปฏิบัติต่อเด็กคนนั้นมากน้อยเพียงใดหรือไม่จริงเลย แล้วเลือกขีด ✓ ลงบนเส้นเหนือคำตอบซึ่งตรงกับใจของท่านเพียง 1 แห่ง จากที่ให้ไว้ 6 แห่ง ในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันแสดงให้เห็นว่ารักลูกมาก

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ฉันชอบพูดคุยหยอกล้อเหมือนเป็นเพื่อนกับลูก

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. ฉันต้องการให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. ฉันไม่ค่อยได้ถามทุกข์สุขของลูกบ่อยนัก

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. ฉันมักแสดงให้เห็นว่าฉันภูมิใจในตัวลูกมาก

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. ฉันชอบให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ลูก

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7. ฉันช่วยผ่อนคลายความทุกข์ ความกังวลใจของคุณเสมอ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. หลายครั้งที่ฉันไม่ทราบว่าคุณไปไหนกับใคร

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ฉันไม่มีเวลาพอที่จะรับฟังเรื่องทุกข์สุขประจำวันของคุณ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ฉันรับฟังความคิดเห็นของคุณคนนี้ประกอบการตัดสินใจเรื่องในครอบครัว

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. บ่อยครั้งที่ฉันตัดสินใจแก้ปัญหาของคุณ โดยไม่ปรึกษาคุณ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

12. ฉันคอยให้กำลังใจ เมื่อคุณต้องทำบางสิ่งที่ยากลำบาก

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

13. ฉันไม่ค่อยได้พบหน้าพูดคุยกับคุณคนนี้นับบ่อยนัก

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

14. ฉันไม่เคยแสดงให้คุณรู้ว่า ฉันรักและหวังดีต่อคุณมากเพียงใด

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

15. มีบ่อยครั้งที่คุณต้องการคำแนะนำปรึกษาจากฉัน แต่ฉันก็ให้ไม่ได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ชุด...ความสัมพันธ์ แม่ – ลูก (2)

คำแนะนำในการตอบ

กรุณานึกถึงเฉพาะวัยรุ่นคนหนึ่งในปกครองของท่าน ในส่วนนี้เป็นข้อความที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของท่านต่อเด็กคนนั้นโดยเฉพาะ ขอให้ท่านอ่านข้อความทีละข้อ แล้วคิดว่าข้อความนั้นกล่าวถึงความเป็นจริงตรงกับที่ท่านปฏิบัติต่อเด็กคนนั้นมากน้อยเพียงใด หรือไม่จริงเลย แล้วเลือกขีด ✓ ลงบนเส้นเหนือคำตอบที่ตรงกับใจของท่านเพียง 1 แห่ง จากที่ให้ไว้ 6 แห่ง ในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันจะอธิบายถึงเหตุผลก่อนการลงโทษลูก

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันจะลงโทษลูกรุนแรงแค่ไหนขึ้นอยู่กับอารมณ์ของฉัน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันบอกให้ลูกทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่อธิบายเหตุผล

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. เมื่อฉันอารมณ์เสีย ฉันมักจะพาลดุด่าหรือลงโทษลูก

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันเปิดโอกาสให้ลูกอธิบายก่อนที่จะดุด่าหรือลงโทษลูก

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันมักจะเพิกเฉยไม่ชมเชยลูกเมื่อลูกทำความดี

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันไม่เคยกล่าวขอโทษลูกเมื่อฉันดุด่าลูกโดยเข้าใจผิด

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันไม่ทราบว่าได้ทำอะไรไป ที่ทำให้ลูกไม่กล้าเข้าหาฉัน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ก่อนที่ฉันจะให้สิ่งของต่าง ๆ แก่ลูก ฉันมักจะบอกลูกด้วยว่าฉันให้เพราะลูกทำความดีอะไรไว้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. เมื่อลูกทำผิดครั้งแรก ๆ ฉันใช้วิธีตักเตือนโดยไม่ลงโทษ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. เมื่อลูกทำความดี ฉันจะชมเชยหรือให้รางวัลแก่ลูกเสมอ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

12. หลายครั้งที่ฉันดว่านลงโทษลูก โดยไม่ได้รับฟังคำอธิบายจากลูก

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

13. ฉันพยายามระงับอารมณ์ให้ปกติขณะสั่งสอนลูก

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

14. ฉันไม่ค่อยให้รางวัล (คำชมหรือสิ่งที่ลูกพอใจ) เพราะกลัวลูกจะหลงคิดว่าตนเองเป็นคนพิเศษ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

15. ฉันให้ความสนใจลูกเฉพาะเมื่อลูกทำผิด

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ชุด... การปฏิบัติต่อลูกด้านการเรียน

คำแนะนำในการตอบ

แบบวัดนี้มีจุดประสงค์จะทราบการปฏิบัติตนของท่านที่มีต่อเด็กในด้านการเรียน ขอให้ท่านพิจารณาข้อความเหล่านี้ว่าตรงกับกรปฏิบัติตนของท่านหรือไม่ แล้วเลือกตอบโดย ✓ ลงบนเส้นที่มีคำบรรยายจากจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เพียงข้อละ 1 แห่ง กรุณาตอบให้ครบทั้ง 10 ข้อ

1. ฉันไม่ค่อยได้ตักเตือนให้บุตรหลานท่องจำคำศัพท์ มาตรา กฎ และสูตรต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษา

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ฉันไม่ค่อยตรวจสอบรายงานผลการสอบของบุตรหลาน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. ฉันมักไปพบครูเพื่อปรึกษาถึงการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนหนังสือของบุตรหลาน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. ฉันไม่ค่อยมีเวลาที่จะพูดคุยซักถามถึงการเรียนในแต่ละวันของบุตรหลาน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. ฉันมักยกตัวอย่างบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการตั้งใจเรียนให้บุตรหลานฟัง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. ฉันไม่ค่อยมีเวลาพูดคุยกับบุตรหลานเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7. เมื่อบุตรหลานมีปัญหาในการเรียน ฉันไม่ค่อยได้ปลอบใจหรือให้กำลังใจ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

8. ฉันไม่ค่อยได้พูดให้บุตรหลานเกิดความพยายามและขยันหมั่นเพียรในการเรียน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

9. เมื่อบุตรหลานบ่นว่าการบ้านทำยาก ฉันมักจะทำตัวเฉยๆ ไม่กล่าวอะไร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10. ฉันไม่ค่อยมีเวลาที่จะชวนบุตรหลานพูดคุยหรือทำกิจกรรมเพื่อคลายเครียดจากการเรียน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

*** ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงในการให้ความร่วมมือ ***

แบบวัดสำหรับบุตร 3 ฉบับ

ชื่อแบบวัดตัวแปร	ชื่อชุดคำถาม
1. ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง (5 ข้อ) 2. การรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู (25 ข้อ) 3. การรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง (10 ข้อ)	1. เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน 2. การปฏิบัติของแม่ต่อลูก 3. ผู้ปกครองกับการเรียนของฉันทน์

เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเติมคำหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนและครอบครัว กรุณาตอบให้ครบถ้วนด้วย

1. นักเรียนชื่อ.....นามสกุล.....
2. ขณะนี้เรียนอยู่ชั้น.....
3. ขณะนี้อายุ.....ปี.....เดือน
4. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
5. ขณะนี้ฉัน ☐ อาศัยอยู่กับพ่อแม่และแม่แท้ ๆ ของฉัน
 - ☐ อาศัยอยู่กับพ่อแม่และแม่เลี้ยง
 - ☐ อาศัยอยู่กับแม่และพ่อเลี้ยง
 - ☐ ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่
 - กรณีที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ขณะนี้ฉันอาศัยอยู่กับ
 - ☐ญาติ คือ.....(เช่น ปู่ ย่า ตา หรือยาย)
 - ☐คนอื่นคือ.....(เช่น เพื่อนของพ่อหรือแม่)
 - ☐อยู่หอพัก
 - ☐อยู่ที่อื่น ๆ (ระบุ)

ชุด.... การปฏิบัติของแม่ต่อลูก

คำแนะนำในการตอบ

ขอให้นักเรียนระลึกถึงการปฏิบัติของแม่ต่อนักเรียนในช่วง 1 เดือนหลังนี้ (ปัจจุบัน) เปรียบเทียบกับการปฏิบัติเมื่อประมาณ 6 เดือนก่อน (อดีต) ตามข้อความในประโยคข้างล่างนี้ แล้วพิจารณาว่าแม่ปฏิบัติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ ลดลง หรือ เพิ่มขึ้น ให้ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงบนเส้นที่กำหนดให้เหนือข้อความที่ตรงกับการปฏิบัติของแม่ต่อนักเรียนที่สังเกตพบ เพียงแห่งเดียว ในแต่ละประโยค กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. แม่ทำอะไรๆ ไม่แสดงออกว่ารักฉัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

2. แม่แสดงว่าภาคภูมิใจในตัวฉัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

3. แม่ชอบชักชวนฉันให้เข้าร่วมทำกิจกรรมกับท่าน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

4. แม่มีอารมณ์เสียเมื่อฉันเข้าไปใกล้

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

5. แม่ร่วมกินอาหารมือเย็นกับฉัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

6. แม่เอาใจใส่ถามทุกข์สุขของฉัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

7. แม่ให้กำลังใจ เมื่อนั้นต้องทำบางสิ่งที่ยาก

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

8. แม่ให้เวลากับฉัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

9. แม่เป็นที่ปรึกษาที่ดีของฉัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

10. แม่บังคับให้ทำตามอย่างที่ท่านเห็นชอบ

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

11. แม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของฉัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

12. แม่ตักเตือนเมื่อนั้นทำผิดพลาดในครั้งแรกๆ โดยไม่ลงโทษ

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

13. แม่ทำอะไรๆ เมื่อเห็นฉันทำความดี

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

14. แม่ชมเมื่อนั้นทำความดี

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

15. แม่พยายามระงับอารมณ์ให้เป็นปกติเมื่อพุดอบรมณัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

16. แม่ลงโทษฉันรุนแรงเพียงใดขึ้นกับอารมณ์ของท่าน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

17. เมื่ออารมณ์เสียใส่ฉันโดยไม่มีเหตุผล

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

18. เมื่ออธิบายถึงเหตุผลในการลงโทษฉัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

19. แม่บอกให้ฉันทราบว่า ท่านให้สิ่งของต่างๆ เพราะฉันทำความดีอะไร

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

20. แม่คว่นลงโทษโดยไม่รับฟังคำอธิบายจากฉันก่อน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

21. แม่ลงโทษฉันรุนแรงเกินเหตุ

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

22. แม่เน้นให้รางวัลเมื่อฉันทำความดีมากกว่าลงโทษเมื่อทำผิด

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

23. แม่ปลอบโยนเมื่อฉันมีเรื่องไม่สบายใจ

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

24. แม่ทำให้ฉันไม่ยอมเข้าหน้า

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

25. แม่พูดคุยหยอกล้อเล่นกับฉัน

.....						
ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
มากอย่างยิ่ง	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากอย่างยิ่ง

ชุด.... ผู้ปกครองกับการเรียนของฉัน

คำชี้แจง : แบบสอบถามชุดนี้ ขอให้นักเรียนนึกถึง การปฏิบัติของผู้ปกครอง ว่า ให้การสนับสนุนในการเรียนวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างไรบ้าง โดยพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่า ตรงกับความเป็นจริง ของนักเรียนมากที่สุด แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ เพียงแห่งเดียว (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ)

1. แม่ช่วยแนะนำให้เห็นความสำคัญของการเรียนในวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย อังกฤษ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. เมื่อฉันบอกว่าการบ้านทำยาก แม่ส่งเสริมให้ฉันได้เรียนพิเศษ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. แม่ไม่เคยถามเรื่องผลการสอบของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. เมื่อรู้ว่าฉันสอบได้คะแนนดีหรือได้คะแนนสูงกว่าเดิม แม่มักให้รางวัลบ่อย ๆ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. เมื่อรู้ว่าฉันสอบได้คะแนนไม่ดี แม่จะพูดปลอบโยน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. แม่ของฉันไม่เคยทราบว่า มีการสอบวิชาต่าง ๆ ในวันใด

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. แม่ตรวจสอบดูรายงานผลการสอบของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. แม่ไม่ค่อยมีเวลาพูดคุยถึงการเรียนของฉันในแต่ละวัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. แม่ไม่เคยเรียกให้ฉันทำการบ้าน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. แม่มักแสดงความดีใจอย่างเห็นได้ชัด เมื่อทราบว่า ฉันสอบได้คะแนนดีกว่าเดิม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

*** ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนในการให้ความร่วมมือ ***

ลงทะเบียน

ผู้อำนวยการโรงเรียน กล่าวต้อนรับ

วิทยากร

กิจกรรมในกลุ่มทดลอง

วิทยากร

ตอบแบบสอบถาม

ถ่ายภาพร่วมกันหลังการอบรม

ภาควิชาสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียด

ตาราง 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ของตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.สุขภาพจิต	55.24	12.42	.25	.21	.49**	.46**	.42**	.22	.27	.32	.34	.38*
2.เจตคติที่ดีต่อเด็ก	50.14	5.47		.30	.04	.14	-.04	.25	.40*	.22	.29	.22
3.ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสมรส	46.15	8.78			.10	.34*	.23	.24	.49**	.38*	.27	.17
4.ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลวัยรุ่น	34.30	9.83				.40*	.54**	.14	.33	.32	.43*	.32
5.ความเชื่ออำนาจภายในตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	39.00	4.13					.30	-.13	.13	.24	.33	.28
6.ความพร้อมที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม	89.19	8.77						.54**	.53**	.47**	.35*	.27
7.การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก	74.25	10.41							.72**	.58**	.32	.33
8.การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์	75.84	7.96								.60**	.29	.27
9.การสนับสนุนเด็กด้านการเรียน	48.63	7.30									.07	.21
10.การรับรู้การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู	130.97	16.89										.36*
11.การรับรู้การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง	35.16	6.22										

* มีนัยสำคัญที่ .05

** มีนัยสำคัญที่ .01

ตาราง 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ของผู้ปกครอง พิจารณาตามกลุ่มผู้ปกครอง (เข้าและไม่เข้ารับการอบรม) วัเคราะห์ที่ 2 เมื่อตัวแปรเจตคติที่ดีต่อเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรมีค่าคงที่

ส่วนที่ 1

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
เจตคติที่ดีต่อเด็ก	203.17	1	203.17	4.22
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส	238.16	1	238.16	4.95*
กลุ่มผู้ปกครอง	35.60	1	35.60	0.74
ความคลาดเคลื่อน	1203.64	25	48.15	
รวม	169682	29		

* มีนัยสำคัญที่ .05

ส่วนที่ 2

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยเดิม			คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว		
	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน
ทดลอง	77.11	7.81	18	76.95	1.65	18
ควบคุม	74.37	8.86	11	74.62	2.12	11
รวม	76.07	8.18	29			29

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนการสนับสนุนเด็กด้านการเรียนของผู้ปกครอง
พิจารณาตามกลุ่มผู้ปกครอง (เข้าและไม่เข้ารับการอบรม) วัถุระยะที่ 2 เมื่อตัวแปรความสัมพันธ์
ระหว่างคู่สมรมีค่าคงที่

ส่วนที่ 1

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส	146.28	1	146.28	3.69
กลุ่มผู้ปกครอง	122.38	1	122.38	3.09
ความคลาดเคลื่อน	1031.51	26	39.67	
รวม	70488	29		

ส่วนที่ 2

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยเดิม			คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว		
	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนคน
ทดลอง	50.72	6.39	18	50.45	1.49	18
ควบคุม	45.73	6.96	11	46.17	1.91	11
รวม	48.83	6.94	29			29

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก ระหว่างผู้ปกครองกลุ่ม
ทดลองกับกลุ่มควบคุมที่วัดติดตามผล 1 เดือน หลังจากการอบรม

กลุ่ม	จำนวนคน	คะแนนเฉลี่ย	SD	ค่าที	p (2-tailed)
ทดลอง	18	75.50	11.43	0.82	0.42
ควบคุม	15	72.53	8.77		